

7252

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

7491

Libel. M. Coll. C. A. A. A. A.
Helveticis ex Collatione
Chor. Dni. Gualteri O. N. A.
ab anno 1571

684. u
EMLÉKEZET KÖVEIBŐL
épült

TISZTESÉG TEMPLOMA

Melleyer

A' NÉHAI MÉLTÓSÁGOS L. B. M. GY. MONOSTORI

K E M É N Y
M I K L O S

U R n a k

Utolsó Tiszteségére el- mondatott SZ. Befélgetéseknek
Világ eleibe lett bocsáttatások
által

Mind Ezen Néh. Mélt. URI FEJÉRNEK Emlékezetére,
mind pedig Maga 's Kedvesei Bánatjoknak
enyhítésére

Mint keferves Özvegy *Artemisa* kedves *Mansolussának*
kézíttetett

Árva Groff Tzegei

W A S K R I S T I N A.

K O L O S V Á R A T T.

Nemtatott A' Réf. Coll. Betűivel Aô 1778 Ektend.

Imprimatur Cibini. 6ta Febr. 1778.

ANTONIUS HORVÁT *de M. Sákod.*

Protocolista Gubernialis et Commissionis

Librorum Censoriæ Actuarius.

07252

MIND A' JOKAT MIND A' GONOSZOKAT AZ
ISTENTÖL ÖRÖMMEL VETT

J Ó B

avagy

a' Kegyes Jób szavain épült olyan

HALOTTI SZENT TANÍTÁS
mellyben

a' Néhai Mélt. L. B. M. Gy. Monostori

K E M É N Y
M I K L Ó S

UR Ö NAGYSÁGA Reméttelen meg-halálozásán
mellyen meg-keseredett Méltóságos Özvegynek, és
más jelenlévő M. Keservefeknek, Koporsóba való
tétel alkalmatosságával, vigasztalást kívánt nyújtani

GOMBÁSI ISTVÁN

a' N. Sajói gyáfos Palotán, M. DCC. LXXV. Eféten-
dőben, Sz. György Havának 23-dik Napján.

A

Tudjuk hogy azoknak , a' kik az ISTENT keretik, mindenek egyaránt jóvokra vagynak,

SIRÁK. XI. 26.

A' jó állapotnak idején meg-emlékezzél a' nyomorúságokról, és a' nyomorúságoknak idején a' jókról el-ne felejtkezzél.

OROSIVS Hist. Lib. I. Cap. I.

Per bona malaque alternantzia exercetur hic mundus.

az az:

Elegyes a' Világ, e'ben a' Jót Gonof, és a' Gonofot Jó váltja-fel.

IDIOTA, alias Abbas Raymundus Jordanes, de vera Penitentia.

Neque servis Dei omnia in hoc mundo prospere succedunt; ut in die malorum memores sint bonorum, ne pusillanimes fiant, ac impatientes in adversitatibus: et contra in die bonorum, ne extollantur, memores malorum.

az az:

Az ISTEN Szóllgainak se foly minden inyek kerint; hogy a' gonof Napokban, meg-emlékezzén a' vett Jókról, el-ne tsüggedjenek, se ne békételenkedjenek a' nyomorúságoknak Közepette: A' jó Napokban pedig, meg-emlékezzén a' ki-állott gonofokról, fel ne furvalkodjanak.

LIPSIUS. Cent. I. ad Belgas Epist. 5.

Ut torrem semiustum è Foco qui tollit, non parte arripit, et tractat, qua incanduit: Sic nos decet non acerba haec urentia casuum tangere, sed magis benigna in iis, aut laeta.

az az:

Az égő üföget nem ott kottuk meg - fogni a' hol tüzes: a' siralmas esetekben sem illik a' dolognak csak a' rokfabb, hanem kükség a' jobb-felét-is forgatni.

HALOT.

HALOTTI PREDIKÁTIÓ.

Mind a' Jókat, mind a' Gonoszokat az ISTENTől örömmel vett JOBROL

SZENT LETZKE.

Hald Kézsi Múzeumi Tudományos Könyvtára

JÓB. II. 10. hely

A' Jót az ISTENTől el-vettük, 's e' Nyomorúságot nem szenvednök-é- el?

' mái Nap, (*) minden renden lévő Komorú Halgatóim! a' régi Kalendáriumban, *Dominica in Albis*, *Fejér Vasárnapnak* neveztetett: Nékünk ellenben, óh fájdalom! *Dominica in Atris*, *Fekete Vasárnap* változék. Tsak el-hísem, hogy nem mindnyájon értetek, mit mondék. Illó léken hát Be-

A 2

gő-

(*) Husvét után a' leg első Vasárnap.

Éedemet egy két szóval meg-világosítanom. Az Uj Testa-
 mentum' kezdetében, és az után-is egynéhány Seculumok
 alatt, a' Pogányságból nagy korokban a' Kereftyén Vallásra
 tértek, leg-inkább Husvétban Kereftelkednek vala-meg; a'
 mikor is nyóltz Napokon lenből kézfittetett *fejér ruhákat* visel-
 nek vala; a' mellyeket oztán a' Templomnak ruhás kama-
 rájába, örök emlékezetre, e' Napon téznek vala-le, és e'
 tzerémoniától vette eredetét a' *Fejér Vasárnap* nevezet. Nin-
 tsen énnékem, M. R. L. Sz. H! se időm se kándékom a'ra,
 hogy azon dolgok vizsgálására ki-erezkedjem, a' mellyeket
 kívántak, a' Kereftyén Proselitások; e' *fejér ruhákban* va-
 ló járással jelenteni: tsak azt jegyzem-meg, hogy a' *fejér kön-
 tös* viselés, a' régi Görögöknél és Romáiaknál, töbnyire ö-
 römre mutatott. Nem lehet hát az lránt kételkedni, hogy
 az ő ártatlan Éokáfokat örömeft követő régi Kereftyének-
 nél-is örömnék Napja ne lett volna e' *Fejér Vasárnap*. Ez
 az ő *Fejér és örvendetes Vasárnapjok* i' már re'zünkről ma M.
 R. L. Sz. H! *Dominica in Atris*, *Fekete Vasárnap*. meit
 tették a' Felséges ISTENnek, (: a' *Ki az ő akaratja fe-
 rint tselekefik az Égnek Seregében és a' Földön lakozók kö-
 zött, és nintsen a' ki az ő Kézét meg-bántsa és mondja
 ő néki: Mit tselekedtél?* Dán: IV. 32.) tették,
 mondom e' Felséges ISTENnek minket fírára, jajgatásra,
 és Éomorú Fekete gyáf ruhára hívni. Tudni illik: *el esék
 a' mi Fejünknek ékes Koronája*, meg hala véletlenül, vagy
 inkább ülö-Éékiben tsak-el aluvék, de el-felejtetheretlen Éo-
 morúságunkra, végképen aluvék-el, ezen fíralmas Hólnap-
 nak 19-dik Napján, Delyesti 12. ora tájban, Méltóságos L.
 B. M. Gy. Monostori KEMÉNY MIKLOS UR Ö Nagysá-
 ga; és Éintén ma fíratjuk meg-hidegült Teremeinek Ko-
 porsóba lett zárattatáfokat. Vagyon hát miért öltözzünk
 gyáf-

gyászba és 'sák ruhába: Vagyon miért zámoljuk Fekete Követsékkel e' mai Napot; vagyon miért keseregjünk, és miért ontsuk Könyveknek záporát.

Mérsékellyük mindazon által, a' menyire lehet magunkat! *Ne bánkodjunk úgy mint egyebek, a' kiknek reménységek nintsen!* (: 1. Tess. IV. 13.) Ne sirjunk úgy mint a' vigasztalást bé-venni nem akaró *Rákhel*! (: Mát. II. 18. :) Nagy, valóban nagy, nem tagadhatom, a' romlás. Éles a' reméntelentül vett sebből támadott Fájdalom. És méltó igen méltó, ez okon a' mi bánatunk! De hát ugyan nintsen-e' balsamom olaj Giléádban? *Nintsen-e' orvos Izraelben?* Jér. VIII: 22. Nintsen-e' mivel vigasztalni magunkat, hogy telyefséggel el-kellene tsüggednünk? Én avagy tsak én más gondolattal vagyok. Késég kívül semmi inkább nem nevelő bánatunkat, nem árasztja Könyhullatásunkat, mint ez: Hogy e' reménytelen meg-halálozás által némellyikünk Jó Méltóságunk Férjét; másfikunk Jó és Szerelmetes Attya Urát; mások közüllünk vagy Jó Attyok-fjokat; vagy Jó Földes Urokat; vagy pedig Jó Patrónus urokat elaszták-el. De épen e' méltó fömorkodásunk örömmel telyes Kut-feje az, a' mellyből, bánatos szívünk meg-enyhítésére, drága vigasztalásoknak vizeit-is merithetünk. Mert ha örömmel vettük vala máskor a' minden Jó adományok és tökéletes ajándékok Bölts osztogatójától (: Jak. I 17. :) e' nagy jónak, e' JO EMBÉRNEK Nékünk lett ajándékozgatását; Valyon az ő vízfű vételével reánk mérettetett Nyomorúságokat - is nem Jó kedvel vennök-e? E' magunk viselése merem mondani, mind mostani, mind akármely fömorú állapotunkba is, határos és elégséges vigasztalást nyújthat minékünk. Bizony a' békefélséges-tűrésnek a' ma tsudálatos Férjfia, a' Jób, mind hallatlan szenvedéseiben, mind pedig az ő reménységét tsu-

foló Házás - Társa mérges éavai ellen-is, ez egybentalála vi-
gaftalást és menedék-helyet, hogy illendő volna a' Jóknak
el-vétele után, örömmel fogadni az ISTENnek Kezeiből a'
nyomorúságokat-is; midőn így áll a' Szent Letzkében: *A' Jót az ISTENTől el-vettük, 's e' Nyomorúságot nem fenved-
nök-é-el?*

Mely Sz. Igéknek-is világosításokra, látsunk N. Sz. Letz-
kénk alkalmatosságáról, és *3. Az itten elő forduló főknak és
Dolgoknak értelméről.* Hát ti Sz. H! mig e' léken, nem
tiútelnétek-é meg-tsekély tanításomat fokort figyelmetel-
ségekkel; adjátok-meg e' tiúteltséget mostani komorúságunk
téljének, ez áldott emlékezetű Uri Férjűnak, ha éi tén
minden ékesen állástól üreűs együgyű Befédem azt nem ér-
demli-is. Ti pedig a' kiken meg-nehezedtenek a' Jéhová-
nák látogató Kezei, jertek el, és meritsetek vigasztalásnak meg-
tújtó vizeit e' minden vigasztalások apadást nem fenvedhető
Kut-Fejéből! De ti-is! A' Kiket most jobb éárnyán visel
a' éerentse, a' kik ma vigen vagytok, minden jóval bővöl-
kődtek, meg-gondolván, hogy igen elegyes e' Világi álla-
pot, jertek-el és tanuljátok-meg még most jó idején, mi-
vel keljen, ha rá juttok, bánatos éíveteket hathatóson vi-
gaftalni!

N Szánt-éándékkal hagyom-el e' tövisses, de az Id-
veűségre semmit-is se érő tudakozódást: *Valyon a' Jób dol-
ga valósággal meg-történt Hístória, vagy csak valami elmé-
Költemény, Példa-beféde?* valyon ki, 's mi volt a' Jób? hogy
valaki ezt ne lobbantsa éememre: *Cui non dictus Hylás?* Ha-
nem, a' mit a' Letzke világosítására el-nem halgathattam,
által mégyek a' Kezem alá fel-vett Sz. Igék alkalmatosságá-
nak elő beféllésére, mely is e' vala:

A' Sátán ISTEN engedelméből, egy Napon, minden

mar-

marháiból, feles földgáiból, és lép tiz, már ember korra jutott Gyermekéből, ki - puhtá a' Jóbot. Még pedig ugy igazgarja a' tanult kísértő e' homorú hirt vivő *Novellisták* érkezésér, hogy addig az egyik el-nem végezte favát, míg más hasonló vagy sokkal roszabb hírrel meg-érkezék; Ugy ítélvén hogy ha az egyik szerentsétlenség különösön, vagy mindenik-is közbe-közbe pihenése engedtetvén, meg-nem tántoríthatná-is a' Jóbot, de ez egy mást nyomban erő gonosz hírek csak meg - ejthetik. Oh bizony el-mondhatja vala e' fűrmas állapotjában a' Jób: Az egyik *Jaj* el-nem múlék, „addig a' második, harmadik, és negyedik-is el-érkezék! „A' mélység mélységet kiált az én Fejem felett. A' te tsato- „máidnak favokra, minden te árodásid és habjaid én rajtam által mentenek. 'Sólt. XLII: 8. De hát miképen viseli, e' világ-kerint, bódogtalan állapotjában, ez erős *Athleta*, vitéz Bajnok magát? Igen ditsőségesen, és épen ugy mint-ha rólla iratott volna: *Quem si Fractus illabatur Orbis Impavidum Ferient minae.* Meg-nem rettenne, ha Ég, Föld egy-be fakadozna-is. Nem bortsátja-el hát Jób e' bokros kísértetek között-is magát, a' nál inkább kétségbe nem esik, átokra, éitokra, ISTEN ellen való zugolódásra nem fakad. Fel-kél ugyan, (:mert nem *Kő török*, hogy a' sújtoló vesz- zőt ne érezze:) meg-fakasztja köntösét, meg beretválja Fe-jét, (: az akkori gyógyolók szokása kerint:) és a' Földre bo-rúlván, meg-hatja magát; de mind ez a' kézület nem e- gyébre való hanem hogy nyilván-való lenne mindenek é-lött az ISTEN Kezei alatt való meg-hunyászkodás. Bizony ö, e' rettenetes romlás között-is, így áldja az ISTENT: *Me-zitelen jöttem az én Anyámnak méhéből, és mezitelen térek oda. Az UR adta, és az UR vette el-is. Áldott legyen az URnak Neve!* I. R. 21. ψ.

Azt mondotta vala ISTENnek a' Sátán, midőn elő-
 te Jóbot ditsérné; *Avagy ok nélkül Féli e' Jób az ISTENT ?*
Avagy nem te vetted-e környül őtet ? az ő Házát, és vala-
mije körös-környül vagyon ? Az ő kézi munkáját meg-ál-
dottad, és az ő marhája igen meg-nevekedett a' Földön. De
botsásd reá, kérlek a' te Kezedet, és verd meg, valamije
néki vagyon; meg-látod ha fentől sembe meg-nem átkoz tége-
det. I. R. 9-11. *ψ.* Ezért engedte vala-meg a' Sátánnak, hogy
 a' Jóbot ilyen rettenetes károkkal illelse. Midőn azért,
 mind ezek után, újra udvarolna az Angyalokkal együtt, a'
 Sátán, Istennek, így tsáfollja-meg az ő hamis vádját: *Efed-*
be vöd-e az én féllgámat Jób, hogy nintsen hozzá hasonla-
tos e' Földön, tökéletes Férjfiú és Igaz, ISTENfelő, és a' Gonof-
nak gyűlölője? Mert még az ő tökéletes voltát meg-tartotta,
jóllehet te tengerlél engemet ő reá, hogy őtet meg-rontanám ok-nél-
kül. II. R. 3. *ψ.* Mintha mondotta volna: *Ládd-e Sátán !*
hogy hazudtál mikor ezt mondd: „Botsásd reá kérlek a' te
 Kezedet, és verd meg valamije néki vagyon, meg-látod ha fem-
 ,től sembe meg-nem átkoz tégedet. Mert imé! én meg-ron-
 ,tám őtet; de híjjába. Mert meg-tartotta még eddig az ő tö-
 kéletességét. u. Nem fégyenli-meg e're magát a' kemitelen
 Lélek: hanem továbbra-is így kéri ki a' Jóbot ISTENTől: Az
 Ember bort ad a' borért, és mindenét valamije vagyon az
 ő életéért adja. *De botsásd reá kérlek a' te Kezedet, és*
verd meg önön magát, és az ő Testét, és meg-látod ha fentől
sembe meg-nem átkoz tégedet Jób II; 4. 5. Meg-engedé IS-
 TEN ezt is néki. *Meg-veré azért Jób, tetétől fogva talpig*
undok fekélyekkel. II. R. 7. *ψ.* E' Himlő, Belpokloság, en-
 nek-is leg-gonofabb. Neme, elephantiasis, Frantz, vagy egyéb
 ártalmas Fekély volt-e, meg-határozni nem tudom. Ez
 utólsóra azért hajlanék inkább, hogy a'.) ide mutatnak a'

Sofár

Sofár Zava: Az ő tsontjai az ő Ifjúságának vétkeivel meg-
telnek, és ötet követik mind az ő koporsójának poráig. XX.
4. 11. §. Mely le-írás pontban a' Frantzura illik. (*) Hogy
igy az ördög nem csak Testét kinozta, hanem Lelkét - is
gyötrötte volna, olyan gondolatot öntvén mások elméjé-
be, hogy a' Jób minden Kegyeisége tiszta Hipókritaság volt,
a' ki titkon gonosz életet élt, mellynek büntetése a' Fran-
tzu, már most be-érte volna. De akár hogy legyen ez: elég
hogy e' bődögtalan állapottyában, a' *femét dombra* ül Jób,
mint ilyen helyt írhatja valaregen Priamus Király-is a' Vitéz
Hektor halálát; vagy a' *pornak és hammúnak közepette* ülven,
tsereppel zakarja vala magát, elégtelenek lévén el-dagadozott,
és hasadozott, 's el rothadt újjai a' materiának le-dörgölésé-
re. Minémü fíralmas állapotban volt legyen e'kor a' Jób
Hertzeg, nem hozok erre többet elő hanem csak azt, hogy
az ő három Fő Barátai, midőn nyomorúságait értvén, látoga-
tására mentek volna, *fel-emelvén távólról femeiket*, (: mivel
az el-ragadhatástól való felelem közel nem bortsáthatja vala ö-
ket :) *nem esmérék meg ötet*, annyira meg-ette, el ruitotta,
és formátlanította vala a' nyavalya: és az ő *favokat fel-e-*
melvén sírának, nagy jajgatással való fíralmat tőnek, és kiki

B

mind

(*) Igaz ugyan, hogy a' *Frantzunak* híre Európában leg-először
1494. ektendőben hallatott, midőn a' Frantziák VIII. Ka-
roly Királyok alatt Nápoly Várolsát, Olof Országban, vi-
tatnák, de hogy ez uralkodott legyen a' régi időktől fog-
va napkeleten. érthetni mind e' *Sofár Zavaiból*; mind pe-
dig a' B. *Salomouéból* is, a' ki a' többi között ezel-is retten-
ti a' Kurvis Ifjákat: *Ne közelgeess az idegen Aszfzonyi-*
állat (:melly a' Kurvak mind idogének voltak, és Égyen-
lették e' gyalázatos mesterseget fülörtők Földén gyakorol-
ni:) *Házának ajtajához, hogy ne adjad a te esztendőidet*
a' Kegyetlennek; és végezetre nyögj mikoron meg-emesztetik
a' te Husod, és a' te Tested. Péld: V. 8. 9. 11. a' mely-
is ismét a' *Frantzunak* tulajdonsága.

mind az ő rubáját meg-bafogatá, és port bint vala az ő ma-
ga Fejere, az ég felé, és ülének ő völe hét napon és hét éj-
szakán a' földön, és nem vala a' ki tsak egyet-is föllana; Mert
látják vala hogy a' fájdalom felette igen meg-nevekedett volna
rajta. II. 12. 13.

Valyon ki-vólna M. R. L. Sz. H! a' ki ilyen nyomor-
rúlt, és Világ éerint kétségbe esett állapotjában meg-tar-
tózthatná a' zugolódástól ajakait! De a' Kegyes Jób ek-
kor-is mélységes alázatossággal, és Fiúi engedelemességgel
tsókolgattya az ISTENnek látogató Kezeit, és Atyai sujtoló
vezeit, és mind ennyi károk, és kínok között-is áldja a'
Nagy URnak Sz. Nevét. Mellyet halván az ő nyomorú-
ságain el-rémült, s egészen el-bámúlt Felesége, ilyen go-
romba éokra nyitja-meg száját: *Még-is meg-tartod-e te a'
te tökéletességedet? Átkozd meg az ISTENT és halj-meg!* II.
R. 9. 7. Hallók fellyebb a' rával és álnok kísértő mikép-
pen vette vala-fel a' Jób fő-gait, hogy azoknak egymást
nyomba-erő zomoru hír-vitelek által meg-ejthetné az erős
vitéz Bajnokot; most már Feleségét vezi-fel ekközül, a' ki-
nek a' Jóbnak e' bődögtalan állapotjában-is legijjtőjenek
kell vala lenni. De így kísérté ő meg első Atyánkat az
Ádámot-is, Felesége az Eva által. I. Mos. III: R. így a' Ke-
gyes Tóbiást-is, Házastársa az Anna által. Tób. II: 14. Így
véli ő fel ennekutánna a' Jób vigasztalására jött Barátait-is
az ő késérgetésére, és kísér ésére ekközül annyira, hogy ilyen
kelcerves panaszolkodásra kellett utóljára fakadni: *Ti mind-
nyájon ártalmas vigasztalók vagytok!* XVI: R. 2. 7. Kön-
yű hát képzelni, mint eshetett a' Jóbnak, midőn arról a' kitől
méltán várhatja vala a' vigasztalást, ilyen éókat kellett hal-
lania: *Még-is meg-tartod-e te a' te tökéletességedet? Átkoz-
meg az ISTENT és halj-meg!*

Nem örömeit éóllók Sz. H! a' Magyar fordítás ellen.
Tudom én azt, hogy-ha kezekbe adnák azoknak az Eredeti
Nyel-

Nyelveket, a'kik annyifor belé kötnek a' Magyar Tolmáts-
 ba, és igyekezik Fordítását jobbitgatni, többnyire csak úgy
 se tudnák, a' mint ma nagyon, tolmátsolni. Itt mind-azon-
 által engedelmetekből, Éokásom ellen kell tselekednem. A'
 Magyar Fordító azon Sz. I. M. *Doctorokkal* tart, a' kik
 úgy vélekednek, hogy a' Jób Felesége tzelozott volna azon
 Pogányokra, a' kik midőn az ő Isteneik nem segítették raj-
 tok, azoknak Templomaikat meg-hajigálták, Oltáraikat fel-
 forgatták, mint a' *Germanicus* éretlen halálakor tselekedtek
 a' *Rómaiak*; Képeiket meg-kötözték, mint a' *Tirusbéliak* arany
 Lántzal körözték meg a' *Hercules* Képét, felvén hogy külöm-
 ben az ő Várasokat ostromló Nagy Sándorhoz által-Éókik;
 olykor az utzára ki-hanyták, a' porban, sárban meg-von-
 tzolták; meg-fenyegettek, hogy-ha még-is nem adják-
 meg kéréseiket, így 's amugy bánnak vellek, p. o. a' *Per-
 sák* azzal ijeztetvén a' *Szent Tűzet*, (: az ő Isteneknek, a'
Napnak Symbolumát, Képét;) hogy a' vízbe meritik, 's ki
 oltják; olykor tsufolták, Éidták, átkozták, hogy miért enged-
 ték meg a' rajtok lévő Szerentsétlenséget és nyomorúságot.
Atkozd meg az ISTENT és halj-meg! ezt télik ezek Éerint:
 „Éidalmazd-meg az ISTENT, a'ki minden Kegyeségedért az-
 „zal fizete meg, hogy iljen boldogtalanságra juttata; álj bo-
 „Éút rajta, ha egyébbel nem lehet, avagy csak a' nyelvéd-
 „del, minck előtte el veszél, ha mindgyárt meg-ölne-is tége-
 „det! avagy; káromold-meg az ISTENT, hadd ölön-meg
 „mentől hamarabb! u. vagy: u. Atkozd-meg az ISTENT, és
 „azután tégy életedről, kefeld-meg, kösd-fel, vagy akármi
 „módon öld meg magadot! u.

De távól légyen én töllem, M. R. Sz. H! hogy ilyen
 Istentelenséget gondoljak a' Kegyes Jób Feleségében, a' kit
 semmiképen nem hihetem, hogy az ISTENT-felő Jób az IS-
 TEN utaira tanítani el-mulatta volna! Mint hogy azért כן
Bárak, mely Éór a' Magyar Fordító így tolmatsolt: *Atkozd-*

meg! ennyit-is téken Áld-meg végy butsút tölle! a'ra hajlok
 nagy Emberek után, hogy e' Jó, de most az URnak remény-
 telen ítéletein el-bámúlt, 's egezzén el-bódult Ezeny AE-
 zonyi-állat, halván hogy e' kemény próbák között-is a' Jób
 áldja és magasztalja az ISTENT, meg keseredik, 's ilyen go-
 romba főkra fakad: meg-tarthatod-e még-is a' te tökéletessé-
 gedet, ISTENnek bálákat adván mind halálig? vagy: Még-is
 meg-tartod-e te a' te Tökéletességedet? Adj butsút ISTENnek,
 és haly meg! mintha mondotta volna: „csak áldjad, édes Fér-
 „jem! az URat mind halálig; meg-érdemli, a' ki egybe meg-
 „fizete minden Kegyezségedért, midőn minden vagyonunk-
 „ból, marháinkból, teles szolgáinkból, fczp Gyermekainkból
 „egy órában ki-puštita: És hogy ily rettenetes tsapán kö-
 „zött-is kezedet szájadra téved meg nemulál, ellene nem tsak
 „nem állál, de még meg-is igazítád ítéleteit, és ditsőítéd
 „az ő Nevét, azzal jutalmaztatád meg végre, hogy tetetől
 „fogva talpig undok fekélyekkel vere-meg Sörinkább miért nem
 „adiz butsút neki? miért nem tézed felre az ISTENről
 „való gondolatokat, és a' neki tartozó köteleltségeket, mellye-
 „ket eddig úgy követél el-iránta, mint a' ki a' gonofnak
 „meg-büntetője, a' jóságost selekedereknek pedig meg-jutal-
 „maztatója volna? Holott látod már, és tapasztalod a' ma-
 „gad homorú példából, hogy egyenlő ferentsége vagyon az
 „Igaznak és a' gonofnak; jónak vagy tisztának és tisztátalan-
 „nak; mind annak, a' ki áldozik, mind a' ki nem áldozik: úgy
 „a' jónak, mint a' bünofnek; az esküvőnek úgy-mint a' ki
 „berfűll az esküvést. (: Préd. IX: 4 :) Látod hogy mind-
 „egy ISTENnek akár tisztelje valaki ötet, akár ne. Látod
 „hogy ez minden Jó tselekedeteid jutalma, hogy e' Kints
 „és gyalázatos nyavalyák és nyomorúságok közt minél ha-
 „marább ki borsálsad bódógtalan és fok hú-látott Lelkedet,
 „Nem illik hat annyira ragazkodnod ISTENhez, 's oly buz-
 góságo-

„góságoson és erőfőrsen fölgálni néki, Mert a' mit az ISTEN-
 „útálók köz példa-bezédbbe föktak mondaní *moníj jó északát IS-*
 „TENnek és balj-meg tova-ly és a' mellyet te annyikor tor-
 „kökba igyekeztél verni, Fejeden történt. Példa lékez ö-
 „rökké, hogy nints semmi jutalma Világ fczint a' Kegyes-
 „ségnek és ISTENi tífeteletnek. u. Kemény bezédek, meg-
 „vallom, Sz. H! ezek olyak mind-azonáltal a' millyenek
 nem tsak egy ilyen erőtelen edénytől, hanem a' Kegyelem
 Oskolájában az ISTEN-útaira megtanítatott nagy Szentek-
 től is hallottattak, mint p. o. a' Kegyes *Ásáfról*, a' kinek
 ilyen keserves panaszát olvassuk: *Bizony híjában tartottam*
íftán az én fivemet, és híjában mostam ártatlanságban az én
Kezemet. Mert minden-nap nyomorgattatom, és minden reg-
gel ostromoztatom! Solt. LXXII. 13, 14.

Nints keservefebb kísértet, M. R. L. Sz. H! mint midőn
 valaki jó tselekedetiért szenved, p. o. *Kegyessége* azzal mots-
 koltatik hogy *tsupa Hipekritaság* vólt; de tsak nem el-zen-
 vedhetetlen lézen ez midőn ilyen tsufondárofság is járúl
 hozzá: *Hol vagyon a' te ISTENed? a' Köfikla, mellyben re-*
ménységedet helyhezted? Keljen fel, segiljen-meg téged, és öl-
talmazzon - meg téged. 5 Mós: XXXII. 37, 38. Éjjel és Nap-
 pal könyve kenyere gyanánt vólt az Oroslány fivü Dávid-
 nak, midőn ezt kérdeznék tőlle ellenségei: *Hol vagyon a'*
te ISTENed? Solt. XLII. 4. Mint leg-mérgefebb, leg ár-
 talmasabb, és ez okon leg-utóljára tartott nyilat úgy lövi az
 ártatlan és mind eddig tökéletességben meg maradt Jésus-
 ra, a' ravak Sárán, a' Kerekt-fán való szenvedéskor, e' tsu-
 fondárofságot: *Bizott az ISTENben, febaditsa most meg-ö-*
tet, ba kedveli ötet. Mert azt mondotta, ISTEN Fia vagyok.
 Már. XXVII. 43. Nem tsuda hát ha az eddig halgatott, és
 Lelkét békeséges - türesben birt Jób-is nem halgat to-
 vább; hanem meg-fóllal.

As ISTEN ilyen parantsolatot publicáltatott Móses ál-
 tal: *Meg fedjed bátorsággal a' te felebarátodat, és el ne tőr-
 jed ő benne a' bünt.* 3. Könyve XIX: R. 17. §. Mintha
 éppen tudta volna ezt a' Kegyes Jób, ehhez alkalmaztatja
 magát, és nem szenved el-lemmiképen Feleségében a' go-
 noft, hanem arról így feddi meg: *Ugy álljak mint egy a'
 bolondok között állana.* A' ki bolondnak mondja Felebarát-
 jár, méltó, Idvezítőnek voksa szerint a' Gyeennának tüzére.
 Már V. 22. Késég kívül tudta és jól is értette a' Jánosnak
 e' szavait az Apostol Sz. Pál, még is *Balgatagoknak* e'ftele-
 neknek nevezi a' Galatákat. *Oh balgatag Galatziabéliek!* ug-
 ymond. *Kiszoda ígézett-meg benneteket?* Hozzájuk küldött
 Levele III. R. 1. §. Nem egyet jézus hát a' bolond, és *Ef-
 telen*, Hogy a' külömséget egybe ki-mondjani: *Istelen* az,
 a' ki az okossággal ellenkező szokat vagy tselekedeteket ejt;
Bolond pedig az, édes Meg-váltónk szavaként, a' ki *hitet-
 len* és *Istentelen*. És ilyen Istentelenséggel ok nélkül frá-
 galmazni valakit, méltó bűn immár a' Gyeennának tüzére.
 Nem mondja a' Jób is *Bolondnak*, *Hitetlennek* és *Istentelen-
 nek* a' maga gondolatlanul és gorombául szólott Feleségét;
 hanem csak ezt mondja, *hogy úgy állott, mint egy állana
 azok közül.* Tudni illik a' *Bolondoknak*, a' *hitetleneknek* és
Istenteleneknek szavak ez: *Nintsen ISTEN.* Sólt XIV: 1.
*Hijában fölgáltunk ISTENnek, és mi bafna vagyunk, hogy az
 ő Törvényét őrizzük, hogy alázatosan viséltük magunkat a' Se-
 regeknek URa előtt? Sőt inkább bődögök a' kevélyek. Mert
 nevékednek a' kik hamisítást tselekednek, és a' kik kísértik
 az ISTENT meg szabadulnak.* A' mint állvala régen az el-
 fajult, és ez okon a' nyomorúsággal minden felől környül
 gyepültetett fogságból haza jött 'Sidóság. *Mal. III: 14, 15.*
*Ezen Bolondok Hitetlenek és Istentelenek vokokra állott va-
 la hát Sz. H! a' kísérteteknek és bánatoknak minden part-
 jain.*

jain felyül és kívül-járó ár-vizétől el-ragadtatott, és egészen el-bódult kegyény Jóbné-is; de ebben nem annyira élve, mint Éája vetkezett. Es ezért nem-is nevezi Bolondnak ötet a' Jób; hanem csak azért dorgálja, hogy láttatott a' Híterlenek, pártýára állani.

El-multhatatlan kötelelsége az a' Férfiúnak, hogy Feleségét a' Kegyeségre tanítsa. Meg-felel e' kötelelségének a' Jób. Mert úgy dorgálja el-téveljedett Feleségét, hogy egyfesz-mind a' jó utba-is igazítja, midőn így Felel goromba Éava-ira: *A' jót az ISTENről el-vettük, 's e' nyomorúságot nem fenvedünk ő-ek.*

A' jót az ISTENről el-vettük, avagy bersüfebben, örömmel el-vettük. Nem csak a' Híterlenek örülnek, mikor fok buzájok és mustjok terem. 'Sólt. IV: 8. a' melyen való öröm, tartsátok-meg! nem magában hanem csak ilyen okon tilalmas, hogy a' Híterlenek azért örvendeznek ilyenkor, hogy van mivel táplálják és hizlalják magokat a' testi gyönyörűségekben, így nógatván az ételre és italra, Lelkeket, amaz Évagyéliomban említett bolond Gazdaggal: *Én Lelkem! fok e'fendőkre el-tett jóvaidd vagynak, nyugodjál, egyél, igyál, gyönyörködjél!* Luk. XII: 19. Hanem még a' Hívek-is örömmel vésik-el az ő Menyei Attyoknak kezeiből ez áldomásokat, mint az ő Éreterének tsalhatatlan jeleit, és a' melyek nélkül fűkölködnék naponként e' halandó életnek tápláltatására. Innen így hálálkodik a' Dávid: *Áldjad én Lelkem az URat! Ki minden jóvaival-meg elégíti a' te Éádot! Ki borral meg-vidámitja az Embernek fivét, és országát megfenyvesíti olajjal, és Kenyérrel az Embernek fivét erősíti.* 'Sólt. CIII: 1: 5. CIV: 15.

De hát ugyan mik valának azok a' Jók, a' melyeket örömmel vett az ISTENnek kezeiből a' Kegyes Jób? F. Az ő Perentsés és bódog állapója, mikor az ő útait vajjal mossa vala,

való; és a' Köföklä is ki-önti vala, neki, mint a' patakot, az
 olajt. (: XXIX: R. 6. v.) Mikor az UR környül vette vala a'
 tet, az ő Házát és valamije körös-környül vala; az ő Kézi
 munkáját meg-áldotta vala; és az ő marbája igen meg neuke-
 dett vala a' Földön; (: I: R. 10. v.) Léven Juba hét ezer;
 Tévje három ezer; öt-fáz iga-hatma (: hat az iga vonókon
 kívül még menyü nem lehetett?) és öt-fáz kamara. Ezeken
 kívül feles tselédje, úgy hogy nagyobb volna a' napkeleten la-
 kozó minden Embereknél (: I: R. 3. v.) Teméntelen ezüst és
 arany portékája. (: XXXI: R. 24. v. 25.) Éép iz már fár-
 nyokra repült, és a' mi minden időben igen ritka dolog
 volt. (: ama Éerint: *Fratrum quoque Gratia rara.* Ritka madár
 az Atyafüi Jeretet.) egymást igen Éerető Gyermeket. Ezek-
 közzül heten Fiok, bármán Leányok, (: I: R. 4. v. és e' rék-
 ben is különös áldás. Mivel a' Fiok, és nem a' Leányok
 által terjed a' Familia. Mind ezeken kívül pedig az ő nagy
 tekinteti, Királyi, vagy leg alább, mint Pátriárkának, Birói Mál-
 rósága. Melyet igen hathatós Éókkal, a' többi közt így ír-le:
 Mikor a' Kapuba megyek vala a' városn, és az én Székemet
 az útfán le tékem vala; látván engemet a' Gyermek el-
 reznek vala, még az igen vén Emberek is fel-kelevén, álnak va-
 la előttem A' Fejedelmek mikor álluk vala meg-tartóztatják
 vala befédeket és Kozeket fájokra téfik vala. Az ékesen fol-
 ló Fő Embereknek Nyelvek inyekhez ragad vala. Az én igaz
 itéletem Fejemet, mint egy Körönával ékesíti vala. Az álnok
 Embernek záp-fogait meg-rontom vala, és az ő Fogai közzül
 ki ütöm vala a' Prédát. (: XXIX: R. 7. 10. 14. 17. v.) Ide
 Éámláthatjuk az ő Fő-fő rendü Barátit, és Éélesen ki-terje-
 dett Rokonságait is. (: XLII: R. 11. v.) És ezek valának
 azok e' külső Éók, (hogy most a' Lelkieket, minéműek va-
 lának az ISTENnek igaz Élmérete; a' Vallástól parantsolt köte-
 lejségeknek Értése és telyesítése, az ISTEN Urairól, ha nem
 épen

épen hiba nélkül való-is, de sokakénál józanbb ítélet tété's a' t. ne emlitsem.) a' melyeket bőv kézzel mért vala az UR a' Kegyes Jób Hertzegnek a' mikor a' érentse jobb éárnyán vifeli, és élete Napjainak óráit arany főveny éemekkel éám-lálja vala.

De óh emberi minden boldogságnak álhatatlan vólta! Oh tündér éerentsének a' töredékeny üvegnél romlandóbb vólta! A' mint vagyon Jó éerentsének, úgy vagyon gonof éerentsének-is ideje. Préd: VII. 14. Még a' Pogányok-is meg jegyezték, hogy minden örvendetes állapot némi-némü éomorúsággal vagyon meg-elegyítetve. Innen egy közül-lök így állott: *Ubi uber, ibi Tuber; ubi mel, ibi Fel; ubi rosa ibi spina;* Mellyet Magyarosabban így lehet ki-mondanunk *A' hol bágó, ott lejtő-is van, a' hol méz, ott méreg-is van; a' hol rósa, ott tövis is van.* Bizony ritkán emelt-fel úgy valakit a' éerentse, hogy mind végig apolgatta vólna; sőt némellyeknek fel-emeltetések-is tsak a'ra való vólt, hogy keservefebb lenne le vetterések. *Sésostrisnak*, egy régi Egyiptomi Királynak, Ló módjára bé-fogott négy Királyok von-ják vala éekerét; *Psammenitusnak*, ugyan Egyiptomi Királynak ugyan viz hordó éólgáló-Leányságra jutott vala Hertzeg kis-Aééonya; a' Nagy *Pompéjus*, egy híres és hatalmas Római Fő Ember, nagy Hadi Vezér, a' ki éégyenlette a' *Julius Tsáfár* leg-első Római Tsáfár gratiájából bizni életét és vagyonját, egy GyermeK Királyhoz (: az Egyiptomi Ptolóméushoz :) folyamodott azután, és a' menedék hely helyett gyalázatos és méltatlan, halált talált; *Valezianus*, Római Tsáfár, midön *Eia Galienus* uralkodnék, a' Persák Királya *Sápar* udvarában el vettetett és utálatos éólgaságban véntült-meg; (: mert mikor a' Lovára fel-ült a' Persa, 'Sámoly gyanánt neki kellett meg-hajolni, 's úgy ült-fel :) *Béliárius* a' Görög Birodalomban igen nevezetes *Feld-Marchal General*,

ral, a' Gothufoknak, Vandalufoknak, és Humnufoknak meggyozoje, Vénységében köldulással erre Kenyerét, így köldulgarván: *Adjatok egy pénzezkét a' vak Béli sáriusnak, a' kit ő virtus fel-emelt vala, a' ferentsétlenség's irigység pedig megvakított!*

El-enyézők M. R. L. Sz. H! Eletének mint-egy LXX-dik ezentdejében a' Jób örömének fénylő tsillaga-is, mégpedig a' mint látzik vala, végképen enyézők-el, és annak helyebe a' fetétségnek homályos Napja támoda fel nékie. Ki-fordula tsaknem egy órában, mindenéből. A' *Sabeufok*-ra rohanának *ökreire*, és *famarira*, azokat el-hajták, mellette való embereit le-vágák; Tűz állta le az égből, a' *Levegő* égnek fejedelmétől, a' Sátántól, 's meg égeté *Juhait*, és az ő Juházait; a' Káldéufok ki ütének három sereggel, és el-hajták a' *Tevéket*, azoknak Pástorait pedig fegyverrel meg-öleék; a' puzta felől fel támoda, és az ő első Lülött Bátyyoknak házában vendégeskedő tiz Atyafiakra, a' Jób Gyermekaire rá szakada a' Ház, és egyről egyig-meg-halálnak (:I. R. 14-19. v.): *Tette* nehéz nyavalyákkal meg-vereték, *Felesége*, *tselédjei*, *Rókonsági*, *Jó baráti és bődög álaporttyában való Tisztelői-is*, most elenségi, meg-utálói, tsufolói, és a' Sátán kísértetének eszközei. Mely keserves nyomorúságát, nem álhatom-meg, ha Éintén Éokásom ellen, egy kevésé hozzás lézek-is, hogy a' Jób tulajdon Éavai-val ne adjam-clő. Így panaszolja pedig e' siralmas állapotját: *Még lebelősemtől-is az én Házas-Társam idegen, noha esedezem néki az én Ágyékomnak magzatiért. (:XIX. R. 17. v.) az én Házomba való Sellérek-is és az én Szolgálóim-is idegennek tartnak engemet, és az ő femeik előtt idegen vagyok. Telezorokkal az én Éolgámat kiáltom, de nem felel, mikoron az önön magam Éájával könyörgök-is néki. (:XIX. R. 15. 16. v.) Az én Atyámfiait távol üze én töllem, és az én Barátim ugyan el-ide-*

el idegeníték magokat én töllem. Meg-fünének az én Rokonságim én töllem, és az én esmérőim el-felejtkezének róllam. (:XIX: R. 13; 14.:) Az én Barátim kiket keretek vala, ellenkeznek velem. Oh ti én Barátim! könyörüljetekek én rajtam! Mert az ISTENnek Keze vere-meg engemet. Miért üldöztök ti-is engemet, mint az erős ISTEN? és az én el fáradt testemmel miért nem elégeftetek-meg? (:XIX: R. 19. 21. 22 v.:) Mostan nevetnek engemet, a' kik idővel kisebbek nálamnál, kiknek Attyokat az én Juhaimnak komondorai közé sem fámláltam volna. Imé! mostan ezeknek énekek vagyok, és nékik tsuf befédek. Utálnak engem, mekfe távoznak én töllem, és az ő pökéseket az én ortzámtól meg-nem tartoztatják. Az ifjak ellenem támadnak, és az én Lábamnak botráncozást vetnek. (:XXXI: R. 1. 9. 10. 12. v.:) Még a' kiseded Gyermekkek-is meg-utálnak engem, mikor fel-kelek ellenem fölnek nékem; minden Ember utál egem. (:XIX: R. 18. 19. v.:) Az én dicsőségetemről meg-fokta engem az UR, és az én Fejemnek Karónáját el-vévé. (:XIX: R. 9. v.:) És e' Sz H! a' Jóbb ki nem írható, sem élő szóval elő nem beszélhető Nyomorúságainak és Szenvedéseinek mémi-némü le rajzolója.

De hát mind ezeket hogy vézi ISTENTől a' Kegyes Jóbb? F: Örömmel. A' jót az ISTENTől el-vettük, 's e' nyomorúságokat nem szenvednők-é-el, még-pedig a' betű kerint, örömmel? (*) Nem virtus valamit el-szenvedni, de zugoló-

(*) Azt mondhatná valaki: Nem igen szenvedte örömmel a' Jóbb az ő nyomorúságait. Mint e' meg-tetflek 1.) Az ő Barátival tartott zugolódo Beszédeiből. Mellyeket Értte Éllly el olvasunk e' Könyvben, és Kivált 2.:) Abból, hogy még az ő születése Népját-is meg-ítkozta III. rész. F. 1.) Mikor haragoson Follytatta Bekédét a' Jóbb az ő Barátival, nem annyira nyomorúságára panaszolt, mint azoknak bal írelet tételekre, a' mely mint hipokritát úgy kárhoztatta ötet 2.) Nem lehet ugyan tagadni, hogy végezetre meg-átkozta

dáfsal; vagy azért, mivel nem lehet másképen ama szerint:
Feras non culpes, quod mutare non potes. Szenvedj és ne pán-
 toldjál a' miről nem tehettz. Akkor *virtus* mikor az ember
 a' nyomorúságokat örömmel véfi, és bekecséges türelessel vi-
 seli. Mint *Ennius*, régi Deák Poéta, a' *Vénséget és fegén-
 séget*: úgy *Aristides*, *Epaminondas*, Görög Fejedelmek, és fok
 Római nagy Urak, a' kik békével szenvedtek amaz unalmas
 vendéget a' *fükséget*, Méltónak tartom, hogy itt meg emli-
 tsem egy *Demeter* nevű *Tziniacus Philosophus* éavát, és maga
 viseletét, a' ki leg-terhesebb nyomorúságaiban így szokott
 vala éollani „*Hoc unum Dii Immortales! de vobis queri pos-
 sum, quod non ante mihi voluntatem vestram notam fecistis.*
 „*Prior enim ad ista venissem, ad quae nunc vocatus adsum,*
 „*vultis Liberos summere? Illos vobis sustuli. Vultis aliquam*
 „*partem Corporis? summite. Vultis Spiritum? Quidni? Nullam*
 „*moram faciam, quae minus recipiatis quod dedistis. A volente*
Feretis quicquid petieritis. Quid ergo est? Maluissim offerre,
quam tradere. - nihil cogor, nihil patior invitur; nec servio
Deo, sed adsentio u. (***) Egy panaszom van reátok halhatat-
 lan ISTENek! hogy előre értésemre nem adátok akarato-
 kat. Mert magamtól állottam volna a' ra elő, a' mire most biva
 jelentem-meg: Gyermekeimet akarjátok-e el-venni? Hiszem fá-
 motokra nemzettem. Kívánjátok-e Tessemnek valami részét?
 vegyétek,

kozta Job a' maga születése napját; De ezt későre tse-
 lekedte, csak Barátai el-érkezése után-is éámlálhatunk ed-
 dig leg alább hét napokat ugyan csak végre be-tölt rajta-
 is e' Éava édes Idvezítőnnék: *Jollehet a' Lélek kész, de*
a' Test erőtelen. Már. XXVI: 41, el-is lehet hinni, hogy
 ezekben nem annyira éive, mint Éája vétkezett. Mely-
 ről idővel penitentiát - is tartott. Nem jó hát ki ezek-
 ből hogy ő örömmel ne szenvedte volna a' rá méretett
 nyomorúságokat.

(**) Apud Senec. De Providentia.

vegyétek, Lelkemet kívánnjátok-é? Miért ne adnám? Sem-
miben meg nem késleltetek, hogy víffá vebefsetek, a' mit ad-
tatok vála. Olyantól kértek valami tetzik néktek, a' ki ma-
ga-is akarja. Miért panaszlok hát még is? Inkább akartalak
vólni meg kínálni velle, mint sem kérve adni. - - Semmit ken-
ferítésből 's akaratom ellen nem fenvedek; önként és nem
főlgai félelemből, hajtok az ISTEN akaratjára. Oh ditsósé-
gés éők, és maga vífelet, ha Kerecnyén értelom és indu-
latjárul melléjek! Illyent tapasztalunk pedig mi a' jókkal és
Gonoszokkal az ISTENTől egyaránt örömmel, és kent aka-
ratján való meg-nyugovássalvevő Jób Hertzegben. A' Jót
u. m. az ISTENTől el-vettük; 's e' nyomorúságot nem fenved-
nök-é-él? De valyon mi vólt mind ezekben a' Jób békeséges-tü-
réfének Fundámentuma? F.

I. Első Ez, Hogy az ISTENTől fármaztak mindezek. A'
Jót az ISTENTől el-vettük, 's e' nyomorúságot nem fenved-
nök-é-él?

a.) Az ujjabb Filósófusok keményen állattják, hogy
ez a' világ leg-jobb világ, úgy hogy az ISTEN a' maga-meg
foghatatlan Böltsefsége szerint, a' fámtalan sok világok kö-
zül, melyeket képzelt az ő véghetetlen értelme, vagy ezt
vagy ezen kívül mást egyetsem válaftathott. Nem azért jó
pedig e' Világ, hogy semmi gonoz nem vólna benne,
hanem hogy mind az-is ennek tökéletességére tzelezna. Az
ISTEN immár az ebben találtató gonozt nem magában fe-
rette; hanem tsak azért, mivel a' leg-jobb világgal együtt
járt. És így ha mi gonoz van e' leg-jobb világban, Nexus
Mundi optimi vult, e' Világban a' dolognak egymással va-
ló egybe kötözterésekből foly, (*) Már valyon nem roéé Ha-

(*) Nem kívánnék senkivel újat vonni e' *Lejlnütziána Hypothesis*
felett. Tudom én-is, hogy mind akkor, mikor a' *Theodi-*
ceában

zafia volna -é az, a' ki nem engedné, vagy igen főmorúán engedné, a' köz jóért, Házát, Majorját, 's a' t. Hadakozás idején el-rontani, jöllehet tudná hogy a' köz Jó ezt kívánnya, és a' Békeség idején minden kára-is ki-potoltatik? Valyon nem rof katoná volna-é az a' ki Háborúság idején nem akarna egy kevésel többet szenvedni, mint békeség idején, jöllehet tudná, hogy szenvedése nem marad hijába; és az Ország meg-maradása-is most ezt hozza magával? Bizony e' nagy Városban és Országban, e' Vitéznek -is méltán egy Nemtelen Hazafiúnak, és hitván Vitéznek tarthatatnék, a' ki-nem akarná a' nyomorúságokat békével, sor jó kedvel viselni, tudván hogy ezek a'nak leg-tökéletesebb állapotjával el-válthatatlanul egybe költettek, és hogy kevés ideig tartó szenvedéseket igen gazdag és örökké való jutalom is követi. Adjuk ide.

b) *Hogy e' leg-jobb Világban a' mely nyomorúságok találják a' Hiveket, azok az ISTENTől, mint e' Világ Bölts igazgatójától jönnek, leg-alább nem bire és engedelme nélkül lépnek. Ez a' Világi igazgatás akár-mely vizsgálásnak tessék-is nekünk kurta Elméjü Embereknek, de mindenkor Bölts, és leg-böltsőbb igazgatás módja, a' melly mindenkor a' hiveknek javokra tzelez. Ki hitte volna a' ki-menetel előtt; hogy az ártatlan Jó'sefnek méltatlan és keserves szenvedései megannyi grádits léptők legyenek az Egyiptomi vitéz Királyság fényes székibe való bé-ülttetésére?*

c) *Az ISTENTől származnak a' nyomorúságok. Tehát az ISTEN akaratjából, leg-alább engedelmeből jönnek a' Hivekre. Ez az ISTEN akaratja pedig*

a a) *Mindenható-akarat. Kitsoda álhatna immár ennek ellene?*

---

ceában közönségesé tette; mind pedig még ma-is ennek fokon ellene mondottak. Az ujjabbak közül említhetném Makot lásd a' Metaphisikáját és másokat-is.

ellene? *Fata volentem ducunt, Nolentem trahunt.* Az ISTENi végezés azt, a' ki követi, fépen vezeti, a' ki pedig utánna nem akar menni, azt maga után rántzikálja. Jobb hát e' nek a' Mindenható és ellene álbatalan akaratra fépen, örömeit, és képen alája adni magunkat. Mert minden ellen való tusakodásunkal-is csak annyira mehetünk, mint mikor a' marha az ösztön elen rugdos, melyben a' nál jobban belé veri lábát, mentől többet rugódoz hozzá.

bb.) *Böls akarat.* Jobban tudja ISTEN mi használyn, 's mi ártson nekünk, mint sem mi magunk. Ha a' beteg alája adja magát az orvos akaratjának; a' Tengeri védelemben forgók jó lível adják a' kormányt a' böls kormányozónak; és ha örömeit engedünk akár mi dologban azoknak a' kik felől magunkal el-hitettük, hogy nálunknál okosabbak és tanulatabbak, ugyan miért ne adnók magunkat és dolgainkat örömmel a' véghetetlenül böls ISTENnek böls akaratjának alája?

cc.) *Jó akarat:* Az ISTEN merő azon Jóság, és semmi gonosz nem fázmozhatik ö tölle; mindenkor és mindenekben az ö véinek jóvokra tzelez; még az ellenkező felek által-is a' tsendes rév partra vízi az ö Sajkájokat.

Ha a' hívek ez ISTENi Mindenható, Böls és Jó-akaratnak örömmel nem engednének, még a' Pogányoktól-is megpirittatnának; kik közül *Timerides* midön butszodó Jó Barátya ezt kívánra vólna néki: *Adják meg neked az Istenek valamit akarék; e're így felelt: Sőt inkább azt adják, hogy akarjam én-is valamit adni fognak az Istenek!*

d.) Az ISTENTől fázmozna a' nyomoruságok. Tehát a' Híveknek kegyelmes és ferelmes Attyoktól. ki hinné immár hogy az Atya rokkát akarná akármely el fájult Gyermekeének is? Az el-vetemedett *Absolon* ki-kergeti az ö Attyát, *Dávidot* Királyi Székiből, és vadászni kezdé még drága életét-is; De mihelyt *Dávid* hadait egybe-gyűjtheti, az Atyai *Storge* el-fe-

el-felejteti velle a' vett bűzűságot, és mikor éinte a' Hartz-
 ra inditaná ellene Népét, e're kéré őket: *Az én Fijammal
 Absolonnal én érettem gyengén bánjatok.* 2 Sám. XVIII. 5.
 Meg-értvén pedig az ISTENTelennek halálát, az Atyai indu-
 lat egészen el-gyengítte szívét és könyhulatások záporival egy-
 be ilyen keserves szókra nyitá-meg száját: *Szerelmes Fiam
 Absolon! édes Fijam! édes Fiam Absolon! bátor én báltam
 volna-meg te helyetted! Absolon édes Fiam! szerelmes Fiam!*
 a' 33. v. Valyon hát a' Mennyei Atya, a' ki a' maga For-
 ró Szeretetét nem csak a' Földi Atyáknak, hanem, a' mely
 fokkal buzgobb szókott lenni, az Anyáknak szeretetéhez ha-
 sonlitja, vagy azt-is felyül múlni mondja, *Jér. XLIX: 15.*
 meg-nyerhetné-e magától, hogy a' nyomorúságok által, ve-
 rét munkálódja az ő szerelmes Fiainak és Leányainak? Sőt
 inkább ezek által-is az ő jóvokat dolgozza. Az *Isák* nem
 zugolódék, mikor Attya, *Abrahám* vállaira adta volna az Ál-
 dozatra való Fát; mert semmi rosszat nem gondolhatott ö-
 tet felette igen szeretett Attyáról. *1Mós. XXII:* Hát val-
 jon a' Hívek zugolódának-e mikor mindenben Jóvokat mun-
 kálódó Mennyei Attyok, a' nyomorúságok terhét vállaikra
 rakja?

II: Második Fundamentuma a' Jób hitelt felyül múló
 Békefésséges türésének ez: *Hogy ha fíntén terhes gonofokkal
 látogatta-is meg-most az ISTEN őket; de másképp az ő áldásai-
 val is meg-koronázta vala. A' Jób az ISTENTől el-vettük, 's
 e' nyomorúságot nem szenvednök-e-el? A' hitetleneknek szólá-
 sok, hogy a' Kisérteteknek idején csak a' jelen való nyomo-
 rúságokat lássák, el-felejtkezvén minden Jókról, a' mellye-
 ket addig kóftolgattak: elenben a' Hívek ilyen állapottyok-
 ban egybe-vetik az eddig vőtt Jókat a' jelen való Gonofok-
 kal, és azzal vigasztalják magokat, hogy életekben több Jót,
 mind Gonofét láttak. Bizony ilyenkor így áll a' Kegyes
 Lélek*

Lélek: „Én ISTENem ! Kisebb vagyok minden te Jó-
 „tétéményidnél , a' mellyeket eddig , annyi ezrek felett ,
 „mind Lelkemre, mind Testemre nézve közlöttél én velem.
 „Nints semmi panákom, ha fíntén ezután fíntelen kesertü-
 „ségeket kóstitatzt-is én velem: kivált mivel tudom, hogy
 „ez élet után drága Kintset, és ki - mondhatatlan Jókat rej-
 „tettél el az én fámomra. cc

Ha már azt kérdik Sz. H! Hát ezeken épített e' Jób,
 hallatlan szenvedéseiben, az ő tsudálandóbb , mint Követ-
 hetőbb, békelességtüresét ? Meg - valam hogy az ő favaai:
*A' Jót az ISTENtől el-vettük , 's e' nyomorúságot nem fen-
 vednök-é-el ? Mind ezeket magokba foglalják , ha fíntén
 erőfiteni nem mérném-is, hogy mind ezek akkor elméjén forgat-
 sak volna.*

* * * * *

Látjuk immár M. R. L. Sz. H! mind ezekből , hogy
 Nints olyan nyomorúság, bú, bánat, melyben hathatós vi-
 gaftalást ne nyújthatnának ezek minékünk, hogy

A) Azok a' Jó ISTENtől jönnek. Nem a' porból fár-
 maznak , nem vak fterentséből találhatnak minket; és ha fín-
 tén az ördög, vagy Tagjai, a' gonof emberek okoznák-
 is azt nekünk, leg alább nem az ISTEN engedelme nélkül
 eshetnék az. Attól a' Jó-ISTENtől jönnek hát minden nyo-
 morúságok mi réánk , a' ki böltsen válaftotta e' Világot,
 melynek némü-némü tökéletességére előlgál a' mi nyomoru-
 ság-szenvedésünk; a' ki böltsen és Atyai-képpen igazgatja ezt;
 a' kinek akaratja mindenható, bölts és Jó-akarat ; és a' ki
 hogy ezt-is hozzá adjam az eddig valókhöz, mihelyt látja ,
 hogy nekünk idvességes, leg-ottan el-változtathatja, főt min-
 den

D

den bizonyval el-is változtatja a' mi gonoszainkat. A' régi Bersákról olvassuk, hogy náluk fokoz azok a' nagy Méltóságban helyheztesett urak - is, a' kik egy Ahtálnál ültek a' Királlyal, holmi bukatelláért meg ostromoztattak: de a' mellyet a' Királynak úgy közönték meg, mint igen különös Gratziáját és Kegyelmeiségét. Hát valjon nem örömmel vennék a' Hivek-is a' magok tulajdon Jovokra dorgáló Jó ISTENTől, az ő Atyai látogatásait, a' nyomorúságokat?

B.) *Hogyha a' Jót elvettük ISTENTől, tartozunk el-fenn-vedni a' Gonoszt, a' nyomorúságokat-is.* Bizony Embertelen, és méltán háládatlan Embernek tartatnék, a' ki a' fok édesével egy kis keserűséget, a' fok jóval egy kis alkalmatlanságot nehezen venne-el. Hogy pedig a' Jó ISTEN mindenkor több jót ostromat, mint gonoszokat ad minékünk, az a' mondandókból a' Nap-fénynél világosabb léken.

Nintsen hát ma közöttünk, Sz. H! tsak egyetlen-egy-is, a' ki méltán panaszkodhatnék az ISTEN útai ellen; és örömmel ne viselhetné a' rá tett Keresztet, és rá mért nyomorúságot. Mivel véghetetlenül több Jót vett a' Jó ISTENTől, mint gonoszt. Hogy e' képtelen állatásomat hitelesé tégyem elöttek, fel-vézem e' mi helységünkből, 's Gyülekezetünkből a' leg-Égényebb, de jó Keresztény embert. A' minéműt hogy találhassak, a' Keresztény Éteret nem engedni kételkedni benne.

A' Jók Lelkiek és Testiek.

a.) *Lelki Jó az*

a.) *Hogy ez az én Égény Emberem az ISTEN Képére teremtetett. az Emberi nemzetségen kívül, ez az egész alsó Világ egy ISTEN-képére teremtetett okos Lelket fel-nem érne. Valyon hát nem nagy jó-é ez?*

b.) *Hogy ő-is el-esvén Ádámban, a' Krisztus által meg-váltatott. Minémű Éteret és Jó-tétemény légyen a' Válságnak*

nak nagy munkájában, nints *elme*, a' mely vóltaképen megfoghatná; *éaj*, a' mely ki becélhetné; és *Penna*, a' mely leírhatná. Valyon hát *nem ki-becélhetetlen Jó-é ez?*

c.) *Hogy ő az ISTENnek igaz esméretére el-jutott. Megjegyzették, a' kik fozgalmatoson utánna jártak, hogy ha az egész Föld fínén lakozó Emberi nemzetség harmintz egyenlő rézekre fel-osztatnék, Öröd réke Kereftrény, a' Kereftrényen nevezet alatt minden Vallás-béliek együtt vétetvén; Hatod réke Török Vallást követő Tizenkilentz pedig sült Pogány. Valyon hát e' velle közlött Jó-téteményt, mellyik Pogány Sinai, Mogol, Török, vagy más igaz ISTEN esméretén kívül lévő hatalmas Tsáfársággal tserélne el az én fegény Kereftrényem? A' nagy Theodosius Tsáfár inkább fozott vólt Kereftrényiségének örülni, mint Római Táfárságának*

d.) *Hogy ő az UR-Házát Látogathatja, a' Szentségeekkel élhet, a' Bibliát a' maga Házánál is olvashatja. mind ezek-nem meg-betsülhetetlen Jók-é? Tudják azok, a' kik között fírnak a' Sionnak utai, mivel senki nintsen, ki fel-mennyen az Innep-Napon. Sir. I: 4.*

β.) A' Testi Jók közzül is hadd említsek egyet, avagy kettőt! Ilyen

a.) *Hogy az én fegény Kereftrényem ép kéz Láb. Ezt tsak akkor tudjuk betsülleni mikor tsonka bonkát látunk. Tsak egy fem, or mely drága akkor értjük, mikor haljuk, hogy más fok ezer Forintokat költött-el gyógyittáfokra.*

b.) *Hogy békeségben él. Oh mely fíralmas állapot az, mikor az ember a' hadakozás idején, nem bátorságos vagyunkája, sőt életé felöl is! A' mikor kétséges előtte élete, rettenet éjjel és Nappal, és nem bifi életét. Reggel azt mondja: Ki tudja ha estvét érzük? estve pedig: Ki tudja ha reggelt érzük? 5 Mós XXVIII. 66. 67. Mondani hát nem lehet melly nagy jó légyen a' békeség ideje?*

c.) *Hogy egészséges. Azt mondotta I Maximilian Német*

Tsáfár hogy jobban van dolga az egészséges köldufnak, mind a' beteg Tsáfárnak. Mely betses jó legyen az egészség, tudja az orvos Doctorok 'Sebe és erfénnye.

d.) Hogy ruházatja, étele, itala mindennap meg jár. Az ISTEN tsak ki-parantsolja ezeket a' dolog keretöknek. Mi kell pedig ennél egyéb? Hiízem a' leg-pompásabban és kényesebben élők sem mehetnek ennél töbre.

De ha éintén valaki életének majd minden - napjaiban a' Betegséggel, és a' fűkséggel küfködnék-is, úgy-is nem elég jó volna-é az hogy ő könnyörülő éivü Kereftyének között lakik; Hogy van mivel vigasztalja ily bódogtalan állapottyában-is magát, ezzel ts i: Hogy az ISTEN vagy meg elégli fenvedéseit, 's meg-fabadítja ötét; vagy a' nyomorúságoknak egy fempillantásig tartó könnyüése az örök életnek igen igen igen örökké való állandóságát kerzi néki. 2.Kór. IV: 17.

Nó hát Sz. H? ha mikor tétzik ISTENnek próbára vonni a' mi Hítünket, és Reménységünket; mi reánk tenni meg-próbáltatásunkra az ő Kereftét, és botsátani egy vagy másféle nyomorúságokat így viseljük magunkat:

a.) Ne tsüggedjünk-el a' tereh alatt; sőt inkább megemlékezvén amaz Apostoli Intésről: Fijam! ne vesd meg az URnak dorgálását, és el-ne fáradj Lelkedben, mikor ő tölle dorgáltatol. (:Sid. XII: 5. :) velsük Fontba a' jelen való gonoszt, az eddig vett jókkal. Mert meg-fogjuk tapasztalni, hogy sokkal több javait 's áldomásait közlötte életünkben velünk, mintsem a' menyí gonoszt botsátott reánk. E'mellett

b.) Száljunk magunkba ilyenkor, és vizsgáljuk 's keressük fel mi legyen a' minket fujtoló ISTENnek tzélja. Tsak a' Stoikusok bolond oskolája prescribálta az anadélat az érzéketlenséget, hogy egyenlő kedve legyen az Embernek akár Lakadalomban 's vig mulatságok között legyen, akár hév főgőval faggatásféc teste. Haragfünk a'ra a' Gyermekre, a' ki fámba fe vézi a' verést, de a' sokáig pizegőt se álhadjuk.

hatjuk. E' tzelja a' minket látogató ISTENnek-is ilyenkor ,
 hogy az ő sujtolásait meg-érezzük, magunkba térvén bünein-
 ket meg sirásuk, életünket meg jobbitsuk egy felöl; más fe-
 löl pedig Szent meg-hunyáfkodással, Fiúi Leányi engedel-
 mességgel tsókolgatván Atyai látogató veékejét, így élőljunk
 mélységes alázatóságban: *Légyen meg az Uknak Kedves a-
 karatja! valyon nem innók-e meg e' Mennyei Atyától réánk
 köfönt Pohárt, ha fintén keserű volna-is az, bolott annyi t-
 deségeket kóstoltatott eddig elő velünk? az ISTENTől a' Jót
 el-vettük, 's e' nyomorúságot nem szenvednők-e-el?*

Ha így viselyük a' Kerekt-hordozásban Sz. H! magun-
 kat, nem tsak semmit nem ártanak nekünk a' nyomorúsá-
 gok, de még jovunkra-is élőgálnak. Mert mi soha-is nem
 fogunk a' réánk tétetett tereh alatt zugolódni, hanem meg-
 nyugodván az ISTENnek Szent, bölts, és Jó akaratján, még
 ditsöiteni-is fogjuk az ő nagy nevét. Ő Felsege pedig mi-
 nek-útánna sok és gonof nyomorúságokat kóstoltat meg velünk,
 (: 'Sólt. LXXI: 20. ψ.:) ismét kegyesen hozzánk tér, és ha
 tsak Hajnal felé-is, meg-láttattya vélünk az ő fabadításá-
 nak örömét. (: 'Sólt. XLVI: 6. LI. 14-

*A' Jót az ISTENTől el-vettük, 's e' Nyomorúságot nem
 szenvednők-e-el?* Ezzel vigasztalta magát az ő kárai és kinjai
 között a' szenvedő Jóh Hertzeg. Ezekben találtam én is, M
 R. L. Sz. H! Keserves szenvedéseimben, melyek által tetzett
 ISTENnek engemet Gyermekségemtől fogva gyakorolni,
 (: áldott légyen érette Szent Neve!) bövséges vigasztalást.
 Ezzel vigasztalom vala nem régiben-is magamat, midön pél-
 dátlan fám-kivettetéseemben, ez áldott emlékezetű URi Férfútól
 olly vigasztaló és meg hívő levelet vevék, a' mely akár mely
 Papi, sőt Professori Pennából is ki folyhatott volna. Valyon
 hát mit tselekedhetném illendőbb dolgot, mint-ha én-is vi-

fontag vigasztalni kívánván az ő Méltóságos Keserveiseit, azok melységes sebeiknek orvoslásokra e' próbált orvosságot vé-
lem elő ?

I. El esett az én Fejemnek ékes Koronája ! A' mitől
féltem az esék én rajtam ! Nintsen olyan bánat mint az én
bánatom ! Esméred ezeket a' főkat Méltóságos Gróf AÉ-
zony ! óh komorú emlékezet ! már másod izben árva VAS
KRISTINA Ur Affony ! Akkor ejtéd zintén ezeket , mikor
vévén a' reménytelen komorú hirt, vigasztalásodra házadba
menék ; de látván ki-mondhatatlan keserüségedet , zivem és
zám el fogódék , és jó darabig tsak egyet sem főlhaték . El-
hízem gyakorta zájadban viseled még mostan-is e' panazol-
kodó főkat . Nem-is tsuda , mert valóban ékes Koronádot ej-
té-le Fejedről ; és takará a' porba a' Halál ! Az esék raj-
tad , a' mitől látván a' környöl-állásokat jó darab időtől fog-
va , nem ok-nélkül rebeghettél züntelenül . Méltán , igen mélt-
rán mondhatod hát , hogy *nintsen olyan bánat mint a' te*
bánatod . Méltán főlhatsz így a' főrátkozó Féremiással : *ne légyen*
nehéz néktek mindnyájon , kik által mentek az uton , tekintétek-meg
és láf Sátok , ha vagyon-e olyan bánat mint az én bánatom , mely
én rajtam esék ; mert keserűséggel illetett engemet az UR az ő
haragjának Napján . Sir. I. 12. Ne tsüggedj-el mind-azon-
által , hanem végy vigasztalást ! És ha zintén mostani kese-
rüségdből zärmazott gyengeséged , vagy inkább a' mi fő-
káfunk azt meg nem engedi-is , hogy az ISTEN zent és jó-
akarátján való meg-nyugovásodból eredt lelki örömed meg-
bizonyítására , e' *Fejér Vasárnap'* a' gyógyoló régi Római Fő ,
vagy némely Görög AÉzonyokkal *Fejérbe öltözzél-is ;* (*) En-
gedd-meg avagy tsak hadd ragázzam az én próbált orvossá-
gomat

(*) Mely főkás egy időben meg-volt a' Felsőges Frantzia Ud-
varnál-is , hogy a' Királyné AÉzonyok gyógyoló özvegyse-
gekben Fejérben járnának .

gomat a' te éivednek eleven és érzékeny Sebeire! Gondold-meg e' végre

A.) Hogy nem a' porból következett te réád ez a' nyomorúság, (: Jób. V: 6. *banem az ISTENTőljött*, attól az UR-tól küldetett, a' kinek minden útai Irgalmasság és Igasság; (: 'Sólt. XXV: 20. A' kiről ezt mondhattuk egy Kegyes Lélekkel: *Deus et cum cedit, et cum blanditur Pater est. Atya*, még pedig édes Atya az ISTEN, akár *sujtoljon*, akár *simo-gajson*. A' ki hát soha-is nem igyekezik kárunkra.

B.) Hogy ha éintén most nyomorúságokat botsátott-is Te réád; de máékor jovaival-is meg-koronázott. Sőt hogy *több Jókat vettél ISTENTől életedben, mint Gonofákat*, akármely képtelennek tetsék-is Méltóságos GKOF ASZSZONY, meg-keseredett *fivü ÖZVEGY!* ez utolsó erőltetésem előtted, mint a' kit tettzett ISTENnek a' nyomorúságoknak próba rüzén életedben ottan-ottan által 's meg által vinni, semmit se félek még-is. hogy belé süljek állatásomban. Tudván pedig hogy unalmas a' hosszú Disputatio a' bánatos éívek előtt, röviditem beéedemet, és el-halgtván a' *Kegyelemnek*, *Termézetnek*, és *Szerentsének* azon *Jovait*, melyekkel tettzett az ő ajándékait szabadon, mind-azon által böltsen oztogató nagy URnak Tégedet annyi ezerek felett meg-tisztelni, tsak azon Jóknak elő-éámlálásához kötöm magamat, a' melyeket e' Néhai Jó Méltóságos FÉRJEDNEK Néked lett aján-dékozásával közlött Te veled.

1.) Vallyon nem nagy nem különös Jó vala-é, midön ISTEN ilyen drága FÉRJET rendelt melléd? Meg-nyeri a' JOT, a' ki talál jó Feleséget, és vett JO-AKARATOT az UR-tól, így ír a' leg böltsőbb Király Péld XVIII: 22. Ezt lehet mondani a' Jó-Férjfiúról-is. Illyen vala pedig e' néhai Méltóságos Férjed, Méltóságos M. Gy. Monostori L. B. KEMÉNY MIKLOS Ur ő Nagysága, a' ki egy jámbor, felid, tsupa emberségből álló, egy élőval, valóban Kerektyén, és a'
jó

jó Férjnek minden kötelességeit hiven és serényen gyakor-
lott Ember vala. A' honnan Földi Meny-Ország vala Há-
zafsági életetek.

2.) Tudom ugyan hogy e' köztetek való Angyali é-
letet sokszor háborították-meg azon méltatlan boőféntások,
a' mellyeket épen onnan szenvedtek, a' honnan semmi-
képen nem várhatjátok vala. Tudom hogye' felid Lelket,
(:és ezen az úton Tégedet-is:) mint régen az ártatlan Jó-
'sefet, keferüséggel illettek. lövöldöztek, és gyűlöltek a' Nyi-
lasok: tudom mind-azon által azt-is, hogy meg maradt erejé-
ben az ő kéz-íve, és meg-erősödtenek az ő Kezeinek Karjai,
a' Jákób erős ISTENének kezei által. (:Mós. XLIX. 23. 24:)
Tudom hogy gyakorta nyomorgatták ötet Ifjúságától fogva;
az ő bátán fántottak a' fántók, és hosszú barázdát vontak:
de tudom azt-is hogy mind ezek semmit nem ártbattak 'né-
ki. Mert az UR igaz, és el faggatta a' gonofoknak köteleket.
(:Sólt. CXXIX: 1. 4.:) Nap-fényre jött az ártatlanság; Ő a'
gyalázatból dicsőségesen ki-menekedett, az ellenségnek pe-
dig gonofságát fejére fordította az igaz ítéletű ISTEN. (:I Sám.
XXV. 39:) És így világosság támadott néktek a' Setétségből-
is, és jó a' GONOSZBOL-IS. De

3.) Tudom, jól tudom mi sértegeti mostan leg-inkább a' te
éivedet. e' t. i. hogy illy reménytelenül lön ki-mulása, úgy hogy nem
anyira meg-bála, mint ülö-fékiben, fel öltözve, csak el-aluvék a' te
kedves Férjed. Én pedig ebben-is több Jót látok, mint Go-
noft; sőt roffat (:Éabad légyen ki mondanom értelmemet:)
épen nem látok. Mert.

a.) A' Könjű és fapara Halál eleitől fogva az ISTEN
különös Jó-téteményének tartatott. Augustus Római Tsáézár, az
ilyen Halál nemét ευθανασία jó halálnak, vagy meg halálo-
zásnak Éokta vala nevezni; és valamikor azt hallotta valaki
felől hogy hirtelen és minden kina nélkül holt-meg, magá-
nak

nak és az övéinek ilyen halált kíván vala. A' 'Sidó Mes-
terek a' Halálnak 903 féle nemcét kámlálják, és azok között
egyet a' *Jéhuva tsókjának* mondanak, melyen a' leg-tsen-
delebb meg-halalozás nemét értik; ugy-is tartják, hogy ezzel
tiszteltetett volna meg ISTENtől ama nagy Próféta, a' *Mó-
ses*. Én ugyan nem hozok-ki semmi rózsát a' Haldóklók-
nak hánykolódásokból: mert tudom, hogy ez eleitől fogva az
ISTENnek sok kedves Fiain és Leányin, sőt még az ártat-
lan Jé-sufon-is meg-történt a' Kerekt-Fán: de másfelől azt-
is el-mérem mondani, hogy sokszor ISTEN csak el-alotja
az ő tetteit. Valyon nem a' kedves Lázár haláláról mon-
ja vala é Édes Idvezítőnk: *Lázár a' mi Barátunk alufik?*
(Ján. XI: 11. :) Mitfoda gonosz látni hát Méltóságos GROF
ASZSZONY, mélységes bánatha merült ÖZVEGY! Néhai
FÉRJED tsendes halálában? Hát azt kívántad volna-é hogy
a' nyavalyában való hozzás finlódás által, a' ra a' fúralmas
állapotra jusson, melyet így fejezhetek ki a' panaszolkodó
Jób szavaival: *De miért ad az ISTEN a' nyomorultnak vilá-
gosságot, és életet a' keseredett fiúúeknek? Kik a' halált vár-
ják, és nem jó el; és melyet forgalmatásban keresnek, hogy
sem mint az el rejtetett kintset. Kik nagy örömmel örven-
deznek, vígádnak, mikor on koporsót találnak?* (: III: R. 20-
22. §. :) Tudom ugyan, hogy a' te tökéletes Szereteted belé
nem fáradott volna ekkor-is a' velle való dajkálkodásba; de
azt is el-hízem, hogy a' te tiszta Szeretetedből kármazható
bánakozásod miatt, kínos és keserves lezű vala ötöt ilyen
állapottyában szemlélned. Esmérd-meg hát, hogy e' rézben-
is kegyelmesen és jól bánt veled a' Jéhuva!

b) A' birtelen Halál árshat ugyan a' meg-térhetetlenek-
nek, de semmit se az igaz meg-térés-által az ő Istennel meg-
békéltet Híveknek. Keveset tartok, meg-vallom az olyan
meg-térésről, a' meljet a' Haláltól való Félelem nyom ki az
Emberből: meg-esik mindazon-által az-is, hogy sokszor halá-

los ágyokban a' leg Iffentelenobbek is meg-térjenek. Az ilye-
neknek immár, minden bizonnyal ártana a' *Hirtelen Halál*:
A' meg-tért *Hiveknek* ellenben semmi kárt nem téten. Mert
ők kézen vagynak akár mikor az innen való el-költözésre;
sőt ugy vagynak és mulatnak e' Világon, mint a' Páskát
évő Izraeliták. (2. Mós. XII: 11. Jeles, és ide épen alkal-
matos Históriátska jura cseembe. Vólt a' nagy *Luther Már-*
tonnak, a' többi között, egy *Rörér György* nevű Halgatója;
e' midőn egykor így panaszkodnék neki: *Félek hogy egyfer-*
tsak hirtelen meg-halok, és azt se tudja senki hová lettem.
Melyre-is ő igen böltsen ezt felelte: *Akár éljünk akár hal-*
junk az URéi vagyunk. Ha mindjárt azért a' Lajtorja foga-
török-is le alattad, vagy a' gráditsen botorkázol-le; vagy ülf,
irf, 's a' t. mikor hirtelen meg-half. e' sem árthat semmit.
Mert lehetetlen, hogy rokkál halyon-meg az, a' ki jól élt. Ezent
mondhatjuk mi-is ez ülö-Éékiben el-aluttt Kedves Halottunk-
ról. *Lehetetlen hogy rokkál holt volna meg ő Nagysága, a' kit*
tudunk, (:s nem méri talám kétségsbe hozni az irigység-is:)
hogy jól, és Kereftyéni élettél élt. Valyon azért mi gonozt
láthatz Méltóságos ÖZVEGY! az ő hirtelen halálában?

De hát ha vízká-mondom valamit eddig az ő véletlen
haláláról mondek, és becéllék? Igaz ugyan hogy remény-
telenül hala-meg mi-reánk; de nem magára nézve. Mert
jó darab ideje miolta jelengeti közelgető Halálát Méltosá-
gos Attyafiainak, és kedves Barátnak írott Leveljeiben. És
vayon itt egy meg-hitt Éólgája, a' kinek meg-mondotta,
hogy e' betegségéből fel-nem gyógyul. Sőt nem együtt va-
lánk é, mikor halála előtt való Estve meg-mondá, hogy ké-
zitteisék az ő halálára való köntös; Tudta hát ő érkező Ha-
lálát. Kétség kívül azért kézfirgette-is erre magát. Mi ga-
nos vagyon hát tsendes, (:nem mondom többé, véletlen:)
halálában? és el-aluvásában?

Végy

Végy azért vigasztalást Méltóságos Gróff Affony! Kerveses Évivü Özvegy! ezeknek meg-gondolásából! és ha éintén egybe erőt nem vehetnél-is bánatidan, monddad ezt a' Dáviddal: *Meg-némulok és nem nyitom-meg az én fájamat, mert te tselekedted URam!* (:Sólt. XXXIX: 10.:) Te-tselekedted URam! A' ki jó és Igaz vagy; a' kinek minden utaid irgalmas-ság és igazság. (:Sólt. XXV. 8, 10.:) a' éent Pállal: Tudom, jól tudom hogy azoknak, a' kik tégedet éeretnek mindenek egy-aránt jóvokra vagynak. Róm. VIII: 28.:) és a' Jóbbal: A' Jót az ISTENről el-vettem, 's e' nyomorúságot nem fenvedném-e-el? holott több ebben-is a' Jó mint a' Gonof? Az UR ISTEN pedig, ezt kívánja általam, e' Néhai Méltóságos Jó Féjred, a' minden vigasztalásoknak ISTENE, a' ki csak egyedül hatalmas meg-vigasztalni Tégedet, Körözze-bé sebeidet, és öntsén azokba vigasztalásoknak drága Balsamom olaját. Butsuzó éavaiban nem mond egyebet néked; hanem a' mit régen a' haldokló *Augustus* Tsáéár kedves Liviájának: *Livia! Nostri Conjugii memor vive, ac vale!* ISTEN hozzád Liviám! (:éerelmétes WAS KRISTINÁM!:) Soba-is el-ne Felejtkezézel a' mi tsendes Házasági Életünkről! Melynek emlékezetére, minden kérkedékenység nélkül, fokkal méltá-ban irathatjuk a' mi Temetésünk emlékezetét tartó Köre ezt: *Itt. Feküének B. KEMÉNY MIKLOS, és GROF WASS KRISTINA, a' kik Házasági életben XXIII. Éftendőket minden panasz nélkül töltöttek-el: mint P. Rubius Tzéler, (:Római Fő Ember, :) iratta, vagy metzettette temetési Kövére: Cum Caja Ennia Uxore vixit Annos XLIII. Menses VIII sine querela Feleségével Kája Enniával XLIII. Éftendőket élt, minden tse-téj patéj nélkül.*

II. (*) Méltóságos L. B. M. Gy. Monostori KEMÉNY

E 2

SÁM.

(*) Lehetné tsudálni, hogy nem említettem-meg Méltóságos M. Gy. Monostori L. B. KEMÉNY KRISTINA Ifju Ur ASZSZONY Ő Nagyságát, és Élete Szerelme-tes párját, Méltó-

SÁMUEL Urfi, Idvezült Urad Atyádnak mindennapi gyönyörűsége, és méltó dítsekedeje! el-falattad a Zomorú Halál által keserves Atyád Uradot. Méltán bánkodhatol azért. Végy mindazon által vigasztalást! *Anakszgorás*, régi Görög Filozofus, meg halván hogy honn nem lésiben meg-holt nagy reménységű Fia, minden háborodás nélkül csak ezt mondotta: *sciebam me genuisse mortalem Tudtam hogy balandó volt az én Fiam.* Te Méltóságos Urfi! a' Földi Filozofához, mellyet fíntén most tanulz, Menyei Filozofiat is ragasztottál, és tudván ezekből, hogy az ISTEN akaratján való meg-nyugovás, egy a' leg-kebb, leg-drágább Keresztyén Virtusok közül, mondjad ezt, Fejet hajtván a' Jéhova akaratjának, a' mindjárt említett Filozofus favaitegykevése változtatván, *Galiennus* Római Tsárárral, (: de sokkal jobb principiumból és indulattal :) *sciebam Patrem meum esse mortalem. Tudtam hogy balandó volt az én Atyám!* Birjad hékeséges türelessel a' te Lelkedet! vagy mint-hogy ezt a' Keresztyén Virtust tsudálva emlélelem benned, azt kívánom szívemnek belső indulattyából, hogy az UR ISTEN rovábbá is erősítsen meg ebben Tégedet! *Themistoklesnek*, nem engedték hajdon alunni, (: jóllehet még igen ifjú volna :) a' *Miltiades* tisztességére emeltetett Öklöpek. Néked, Méltóságos Urfi! mind a' Tudományokban, mind egyéb Hérósokhoz ilendő Virtusokban jeles példáid vagynak Méltóságos és Fejedelmi bárfonyokkal tündöklő Familiádban, a' melyek Nemes Elmédnek, és nagyra született Hajlandóságaidnak Méltóságos Eleid ditséretes Tselekedetei követésekre megannyi

Méltóságos Grof és Oberster Isjabb Bethleni BETHLEN PÁL Ur ö Nagyságát. De tzelja e' Predikatiómnak vala tsak a' jelen lévő Méltóságos keservesek, 's kívált a' mély Sebeket vett Méltóságos, Ötvégv vigasztalása. Ö Nagysága pedig ekkor a' Felséges Királyi Zolgálatban, a' Zom- bed Nemes Magyarj Országou voltanál.

öztörnei lehetnek; és hogy légyenek - is, e' Néhai Urad - Atyádnak utolsó akarata, és minden Jóknak buzgó kívánsága.

III. Méltóságos ATYAFIAK, URI VERSEGEK ' a' kik a' rövid időhez képest meg-jelenhettetek ! (: Nem tartom szükségesnek Név szerint meg-éólitani benneteket. :) Kedves Atyátokfiától fogta - meg benneteket a' Halál. De szenvedjétek Ti-isbékével e' ézerentsétlenségteket és Kár - vallástokat. És ha örömmel vettétek ISTENTől mázszor ezt a' JOT, e' Titeket ézerető, és tölletek ézerettetett Méltóságos Uri Férjfiat; vegyétek jó-kedvel az ő Halálában vallott károtokat, és meg-éomorittatástokat is! Adjon ISTEN! (:ez az ő éivének buzgó és forró kívánsága :) fok ő hozzá hasonló Atyafi-ézerető Uri Férjfiakat Méltóságos Familiátokba!

IV. Mázszorra hagyatott Minden Renden Lévo éomorú Halgatóim! a' hozzáfőbb és mindenektől való elbutsztatás. En már el-botsátalak Titeket. De leg-útóljára-is tsak azt mondom: Hogy akármí-féle Nyomorúságokat tetsék - is ISTENnek réátok mérni életeretekben, el ne tsüggedjétek; hanem vésétek-egybe töstént azon Jókkal, a' melyeket mázszor ő tölle vettetek! mérem mondani, úgy Fogjátok találni, hogy a' Jó végheterlenül le-nyomja a' gonofét. Söt Elméiteknek meg-világosítatott éemeivel vi'sgálván a' dolgot, lálsátok meg, nem kérlem meg-is lárjátok hogy több a' Jó még azon Látogattatástokban-is, mint-sem a' Gonofé. Ha így viselitek a' réátok tétetett Kereéret, Sz H! magatokan fogjátok tapasztalni, hogy a' mint hajdon, Sámson meséje éerint, *Az Erősből édeség éármazék-ki*, (: Bir. XIV: 14.:) ugy néktek-is a' keserüből édes jó-ki, és lézen, 's változik örömmé még az ülrom-is

A M E N. és ugy légyen.

[illegible]

TEMETÉSI PREDIKATZIO.

Melly által

Az eleibe - adattatott Matériához képest

A' Régi JO'SEFnek a' Jákób Fiának Példája szerint.

Amaz álnokság nélkül való igaz IZRAELITÁnak

A' NÉHAI MÉLTÓSÁGOS M. Győr Monostori

LIBER BÁRO

K E M E N Y M I K L O S

UR nak

Drága Emlékezetét

Midőn az ő meg - hidegedett Tetemei az Ezer-Hét - Éáz

Hetven - Ötödik Éftendőben Sz. Jakab Havának

16dik Napján szokott solemnitással N. Sajón

el - takarittatnának ,

tisztelni és örököltetni igyekezte

BOROSNYAI LUKÁTS SIMÉON

M. Vasárhelyi egyik Prédikátor.

Melléklet

Oh JOSEF! ISTENi Kéz remek Munkája,

Bal 's Jobb Szerentsének Tüköre 's Példája:

Most Szólga Fogoly, majd Udvari Minister:

Most Szegény Jövevény; majd Hertzeg 's Fő-Mester.

Mindenik forsbán nagy 's tsudálatos vóltál,

Mind mikor Szenvedtél, mind hogy Uralkodtál:

Mint a' Pálma, tereh alatt nevedtél

'S a' Virtus szárnyain égre emelkedtél:

Ellenségid, a' kik téged lövöldöztek,

Kéz ived ereje által meg győzettek

'S e' ként lettél annak eleven Példája,

Kinek, Idvességünk árja, Kerekt-faja.

Mint Ö, te-is fokot fáradtál 's Szenvedtél,

'S a' Kerektnek útján ditsőfségre mentél.

Példát hagyta, mellyet ha mi-is követünk,

Irigységet 's minden gonoszt meg-győzhetünk.

Drelincourt Sonnetjéből szabadosabb Fordítással

kézfittette B. L. S.

Drel, Sonneto Lib. II. Sonn. XI.

SZENT LETZKE.

1 Mós. XLIX. 23. 24.

Jöllehet keferüséggel illették és lövöldözték Ötet; jöllehet gyűlölték Ötet a' lövöldözők: Mindazáltal az ő kéz-ívének ereje által meg-maradt és meg-erősödtenek az ő kezeinek karjai a' Jákób Erős ISTENének Keze által.

Armontel nevű, mi időnkbeli jeles elméjű tudós Frantziának már Magyar Nyelven-is élő-lő Könyverskéjét, melyet Béli'sáriusnak nevezett, forgatván a' Napokban kezemben; ötlődének émembe, annak elejére függettettem im ez kávi Senecának: *Non miror! Si quando impetum capiunt Dii spectandi Magnos Viros colluctantes cum aliqua calamitate.* az az: a' mint én ezen Igéket nem régiben egy alkalmatossággal megmagyaráztam. (*)

Nem tsuda! ha olykor kedve erefkedik
ISTENnek, olly Embert nézni, ki küfködik
Szerentsétlenséggel: Mert tövisről fedik
A' Ro'sát, 's Arany-is tüztől fényefedik.

Bélisárius, KRISTUS Urunk' születése után az Hato-dik Éázban élt igen híres és Szerentsés Vitéz Herós a' Nagy Justiniánus Tsáárnak Fő Hadi - Vezérje és Generalisa vala: a' ki az akkori időben a' Római Birodalmat minden

(*) Midőn t. i. Néh. Mélt. Gróff. és Generális BETHLEN ADÁM UR Temetésének alkalmatosságával el-mondott Predi-

denfelől csoportoson ostromló hatalmas Nemzettségek; Perzák, Vandalusok, Gothusok és Hunusok ellen vívóul és ke-
rentsésen hadakozván, azoktól nyert sok győzedelmi Pálmá-
val magának akkor is Nagy Nevet és a' később Világ előtt-
is fen-maradó Enlékezetet szerzett. Erről a' *Béli'sárius*ról
már azt be kellik közönségesen az Híltóriák, hogy minekutá-
na Ő éintén Vénségeig mindenek előtt nagy betsületben,
's magánál a' Tsáfárnál-is különös kedvességben lett volna,
végre a' *Virtus*nak ama' éokott métellye az *Irigység*, a' melly,
Virtutis Comes et Umbra, a' *Virtus*nak, azt mindenütt mei-
lesleg követő Árnyéka éokott lenni; ezt a' nagy Mért-is
meg-ejtette volna. Mert midőn egykor némelly nyughatat-
lan emberek, *Iustinianus* Tsáfár ellen, valami titkos *Con-*
spiratior és *Rebellior* forralnának; az ki-nyilatkozván, *Béli'sa-*
*rius*nak irigyei és ellenfégei kápnak ezen alkalmatosságon,
és ötet a' Tsáfárnak bé vádollyák; mintha Ő - is azoknak
titkos Tanátsokban részes lett volna; melly hamis vádnak a'
Tsáfár hirtelenkedve helyt és hitelt adván, az ártatlan *Bé-*
li'sárius Tömlőzbe vetette, és éemeit-is ki-olyatta volna;
melly fíralmas állapotjában a' éegény *Béli'sarius*, a' foglyok-
nak éokások éerint, perselyetskéjét a' Tömlőznek ablakán
ki-nyújtván, vagy mások éerint magát az Utzán fel'sa-
lá vezetettvén, az elé 's hátra járóktól így kéregetett volna
alamisnát: *Dare obolum Béli'sario! quem virtus eiexit. Invi-*
dia vero depreffit. Adjatok vagy egy pénzetskét a' éegény *Bé-*
*li'sárius*nak! a' kit valaminthogy a' *Virtus* fel-emeltvölt,
úgy már az *Irigység* le-vezett és el-nyomott.

Minthogy azért a' fellyebb meg-nevezett Frantzia Po-
liticus

Prédikátiomnak ki-nyomtatásakor ezen Igékert annak ele-
jére függésztertem; mint hogy akkor nem tudtam hogy azok-
ra még itt-is éüségem léhen. De hiszem! a' régi Görög
köz mondas éerint: *Δις καὶ τρις τα καλά.*

liticus említett könyvetskéjét ezen a' *Béli'sárius*on, és a'nak elő adott *fatuman* fundálta, és ezt a' nagy !Hadi - Vezért, és bolts Udvari *Ministert* vette-fel, hogy ez által, azon Munkátskájában a' józanabb *Politicianak* és *Starifficanak* *Maximait* és *Regulait* elő-adná 's annak fájába tett bolts Befelgetések által egy Ifjú *Uralkodót* oktatna és formálna; az honnan azon Könyvetskéjét *Béli'sárius*nak-is nevezte: által lehet látni, hogy mivel közönséges fókások az ma a' *Könyv íróknak*, hogy azok a' magok Könyveknek elejébe, némely régibb vagy újabb Böltsékeknek Irásaikból ki-választott holmi elmés és fontos mondások, *Sententiákat* (: *Deviseket*;) függetlenek a' végre, hogy azok által azon Irásoknak tzeljárt, és az azokban elő-adott Dolgoknak *Summaját*, az olvasóknak előre mint-egy értésére adják: tehát, ezek szerint *Mármon-tel*-is *Béli'sárius*ra, és az Ő felyebb elő-adott *fatumára* tzelozott azzal, midön sokszor említett Könyvetskéjének elejére *Senecának* im ez favaít függettette (*) *Non miror ! si quando impetum capiunt Dii Spectandi Magnos Viros colluctantes cum aliqui calamitate.*

De meg-mutatták már azt a' régibb Históriáknak hiteleségeket fkorofsan rá-mára vonni 's meg-vísgálni fkorott *Tudósok* hogy ez az egész História *Béli'sárius*nak tömlöztbe lett vettetéséről, femeinek ki-tolyattatásokról 's vak köldus-módjára lett alamisna kéregetéséről, tsupa *fabula* és költemény légyen ; a' mely némely különös Dolgoknak kölre-fekben 's hazugságokban gyönyörködő 's különböző feméleket és Dolgokat könnyen öfve zavaró alaton *Görög Irótskáknak* Irásaikból vette a' maga eredetét ; kik-is, egy ugyan azon időben *Iustinianus* Tsázárnál jó darabig nagy ked-

F 2

vefség

(*) Ugy láttzik hogy ezt maga az *Auctor* tselekedte mint-hogy ez a' Mondása *Senecának* egy más ehhez hasonlóval együtt mellyet mi djárt alább említeni fogok, már a' *Frantzian* originálnak elejére vagyon tétetve, 's én-is ott láttam azt elsőben.

veltségben lévő, végre pedig sok gonosz praktikáért számki-
vetésbe küldetett, köldülésre jutott 's gyalázatosan vezet-
t *Johannes Cappadox* nevű fő-Emberré *Beli'sáriussal* egybezavar-
tak. Jóllehet ugyan csak igaz az-is, hogy *Beli'sárius* maga-
is egy-ézer irigységtől okoztatott Oloé-Orfági utólkori ke-
rentsétlen Hadi *Expeditiója*, és Ellenségeinek holmi hamis
vádjai miatt a' Tsázar Gráciájából némi-némű képen ki-es-
vén, Hivatalától meg-foktatott volt; de nem sokára elébbe-
ni Méltóságára vissza állitatott és abban mind halálíg meg-
maradott.

Ezekből által lehet látni, minémű *Fundamentuma* 's
jussa lett légyen a' meg-nevezett Frantzia *Politicusnak* a'ra,
hogy említett Könyvetskéjét *Beli'sáriusnak* költött *Fatamán*
építvén, a'nak eleire *Senécának* sokszor meg-jegyzett éavalt
függékze! Ugymint a' mellyek ezek éerint arra nem igen
illenek. (*) Ezért mindaz által, valamint-hogy egyfelől
azon Könyvetske a' maga éépségét, és annak írója az által
érdemlett ditséretét el-nem vétki; úgy más felől, *Seneca*
Mondásának Igazságai-is meg nem mozdul; hanem meg áll,
és semmi kárt nem vall.

Igaz! Ugy vagyon Sz. A. a' mint *Seneca* mondja:
Nem lehet semmit-is tsudálkoznunk, rajta, ha tettzik ISTEN-
nek némelykor a' maga Hiveire Nyomorúságokat borsátani,
és ottan ottan egy egy nagy Hitű Hérost mint-egy *Thea-
trumra* ki-álitani, hogy annak az ötet minden felől ostrom-
ló és érdeklő nyomorúságokkal való vitéz küéködését éem-
lélje! Nem lehet ugyan-is ISTENnek, a' *Virtusnak* éem-
lélésében gyönyörködő éemeihez illendőbb *Spectaculum*, mint
az ilyen Émbernek példája; a' kinek *virtúsainak* a' sok
ézenvedéseknek sajátjából ki-folyó olajjának drága illatja, olly
kedves ISTEN előtt, a' minémű kedves éokott lenni a'
meg-

(*) Láttá ezt *Marmontel*-is, 's meg-is vallotta, Elöl-járó Be-
éédjének mindjárt az elein.

meg-fértetett 's vagdaltatott Tsemereből tsepegő Balsamomnak
 éaga. *Quid enim habeat in Terris Jupiter pulchritus! quam
 ut spectet Catonem inter ruinas publicas rectum stantem; a'*
 mint ugyan a' Bölts Seneca böltsen mondja. És ha egy jó
 Hadi Vezérnek sokkal nagyobb gyönyörűségére főlgál egy
 Ellenségeitől környül-vétettetett, és azok ellen keményen
 hartzoló Vitéznek szemlélése, mintsem egy sátorában heve-
 rő, vagy Bordély házban korhelkedő Katonának nézése: (*)
 bizony azon sem lehet tsudálkoznunk: *Si quando impetum ca-
 piamus Deus spectandi Magnos Viros colluctantes cum aliqua ca-
 lamitate:* Ha ISTENnek is olykor kedve erekedik és
 tetzik szemlélni olly Embert, ki küzködik ferentsétlenséggel,
 és ezen Spectaculumban mintegy gyönyörködik.

Nem tsudalom hát már én azt is Sz. A! hogy az IS-
 TENnek tetzett régen amaz Kegyes és ártatlan JOSEFet!
 ama' Jákob pátriárka leg-kedvesebb Fiát a' szerelmes JOSE-
 Fet; a' ki tsaknem maga vala a' felidség, az Ártatlanság!
 Nem tsudalom mondom már, ha tetzet ISTENnek ezt az
 ártatlan tisztá életü Ifjú Herost is, régen mintegy *Theatrum*-
 ra ki-állítani; és Örét, mintegy vitéz Bajnokra, irigyjeit,
 Ellenségeit réá bostítani, kik mint meg-annyi kegyetlen Nyi-
 lasok, és lövöldözők, keserűséggel illetnék gyölölnék, és lövöl-
 döznék Öret: hogy eképen az ő Kézivének ereje által meg-ma-
 radván, és győzedelmeskedvén az ő Kezeinek Karjai a' Jákob
 Erős ISTENének Keze által, lenne mind ISTEN előtt ked-
 ves *Spectaculum*, mind az Emberek előtt akkor is, 's most is
 mi előttünk gyönyörűséges és hasznos példa: a' mint azt az
 előbb említett Igékben maga a' kegyes Jákob erre nézve
 rövideden, de fontoson le-írta és Emlékezetben hagyta.

(*) *Nobis interdum Voluptati est si adolescens constantis ani-
 mi, invictam feram venabulo excepit! Si Leonis incur-
 sum interitus pertulit. Seneca.*

Es ez már K. H! az a' különös példa, a' mellyen én nem mint valamelly költséges hitelességű Historián hanem mint valósággal meg-történt Dolgon bátron fundálhatom mostani Elmélkedésemet! Ez az a' példa, a' mellynek és arról le-jendő együgyű Befélgetésemnek egész julsal eleibe függeft-hetem már én *Senecának* sokszor említett éavait: *Non miror, si quando impetum capiunt Dii, spectandi Magnos Viros colluctantes cum aliqua calamitate.* Ugy mint a' melyből világoson meg-érthetjük azt, miért tessék ISTENnek olykor a' maga külömb-külob-féle nyomorúságokkal közködő Hiveit, mintegy *Theatrumon* szemlélni, és e' Világgal-is szemléltetni? Azért, t. i. hogy azoknak hartzaikban és győzedelmeikben, a' Maga Ő-bennek munkálódó Hatalmát, Jóságát, és sok formáju Böltesséjét meg-mutassa és meg-ditsöirtse. Ez az a' példa végezetre, a' melly nekem-is előmbé adattatott ez alkalmatósággal a' végre, hogy azt Ti elötökben terjé-
zem; de nem azért hogy az által valami mesterséges *politicara* vagy *statisticara* tanítsalak Titeket, hanem inkább azért hogy azt, Ama valóságos *Izraélitára Jákob* hitbéli Fiára és *Jósef* Lelki Maradékára, a' már Néhai Méltóságos *L. Bárá M. Gyerő Monostori KEMÉNY MIKLOS URra* alkalmaztatván, az ISTENnek a' Maga Hiveit különbözö *Fatumokon* most éomorú majd örvendetes állapotokon hordozó különös Gond-viselésének tsudálatos Munkáit és Tírkait szemléltésem Abban Ti-veletek.

Ecce igitur spectaculum! dignum ad quod respirat intuens operi suo DEUS: Ecce par DEO dignum! Vir Fortis cum mala fortuna compositus (*) Imé! egy gyönyörűséges példa; méltó bizonyára hogy az ISTEN-is Kegyes szemekkel tekintsen arra, mint Maga Munkájára. Tudni-illik az ő Gyölöloinek nyilaitól lövöldöztetett, de az okon ditsőségesen győzedel-

(*) Ezek - is *Senecának* éavai.

zedelmeskedett vitéz *Herosra* a' Jó'sefre. Mely példát-is míg én
I: *foben* Ti előttetek együgyűen le rajzolk, és oétán
II: *for* Abban Ti veletek némely meg-jegyzésre mel-
tó Dolgotok észleltetek, Légyetek kérlek! Beszélgetésemre
figyelmetesek,

I. Az haldokló Embereknek utolsó éavaik eleitől fog-
va hathatósoknak és emlékeztetéseknek tartattak. Innen
a' Régiek is, egy Halálra készülgető *Socrates*nek, egy arra
önként menő *Cátonak*, utolsó beszélgetéseit méltán tsudálták
és emlékezetben hagyták. Sőt az ilyen haldokló jeles Em-
bereknek, tsak természet érint - is, nem tudom mitsoda Jó-
vendülő Lelket, és némi-némű következendő titkos Dol-
gotokat előre meg-sejtő Erőt tulajdonítottanak, a' mint ezt
Cicero-is egy helyen (*) egyebek között Amaz elevenen
meg égettetni kívánó, és midőn már e' végre a' rakás fára
fel-hágott volna, *Nagy Sándornak* nem sokára következen-
dő halálát meg-jövendülő *Calanus* nevű *Gymnosophistának*
vagy *Iudus Philosophusnak*, és ismét ama' maga hat Tárfai-
nak Halálokat haldokló állapotjában előre meg-jelentő, és
külön-külön mindeniket időkerint rendre meg-határozó *Rho-*
*dus*béli Embernek példájokkal bizonyitgatja; és *Homerus*nál-
is az *Achilles* fegyvere által mindjárt meg-ölettetendő *Hek-*
tor, Amannak-is nem sokára meg-történő Halálát meg-jö-
vendülte vala.

Ha azért még a' Pogányoknál-is közönséges vélekedés
vala tsak természet érint-is; *Animus hominis ad mortem ap-*
propinquantis multo Diviniorum esse: hogy az haldokló Em-
bernek elméje némi-némű nagyobb ISTENi erővel birjon;
és ahoz-képest az olyan Embernek utolsó éavai is sokkal hat-
hatóbbak és jelentősebbek légyenek. Mit mondunk Sz H!
az olyan ISTENT felő Kegyes Hívekről, a' kik még ebben

az

(*) De Divinatione Libr. I.

az életben az ISTENi Terméketnek részei lettenek (:2. Péter
 1. 4. :) és meg-kenettetvén ama' éntől (:17.án 2. :) min-
 deneket tudnak. A' kik minthogy az ISTENnek Templo-
 mi, és az ISTENnek LELKE lakozik öbennék (:1. Kór. 3.)
 míg itt e' földön élnek-is Lelki sőt Mennyei életet elnek,
 Éntelen ISTENnel járnak és társalkodnak, és míg e' test-
 ben Sátoroznak-is, Lélekben ottan-ottan ISTENhez ragad-
 tatnak és megvilágosítatott Elméjekkel az Egeket járják. Mi
 nem tsuda ha ezek, a' kik még e' Világi gonosz és elfor-
 dult Nemzettség között vagynak-is, fénylenek mint a' fővét-
 nekek (:Fil. 2. 15.:) mikor e' Földről el-enyésznek, mint a'
 le haladó Nap, és az el-aluvó Gyertya vagy Faklya, tette-
 sebb fénnel tündöklének, és magokból mintegy eleveneb-
 ben sugározó egynéhány lángokat borsátván ki, fényesebb
 világossággal enyésznek-el? Mi nem tsuda? ha az ilyen Ke-
 gyes Hívek, midőn már halálokhöz közelgetnek, fél lábo-
 kat mintegy az örökkévalóság' partjára, ama' Mennyei
 kéznélkül tsinált éntek éntének külsőbőre fel-téven, azok-
 ra, a' mellyek a' Kárpiton belől vagynak fél-émmel bé-
 nézvén (:Sia. 6. 19.:) azok érint a' mellyeket ott látnak
 és hallanak, állanak is mintegy *απρητα πρητα*. (:2. Kór. 12.
 4.) oly Dolgokat mellyeket alig tudnak ki-mondani, és a'
 kik halyák-is, alig érthetnek-meg. Mi nem tsuda? ha az
 ilyen kegyes Lelkek, mikor már azon vagynak hogy ez
 Halál testének unalmas Tömlőzéből ki-menekedjenek és re-
 püljenek; annak köteleiből a' Testi és Földi érzékenysé-
 geknek 's kepzeldéseknek fővevényeiből, mellyek őket ed-
 dig mintegy fogva tartják foglyosítják, földhöz ragasztják,
 resztelik 's alá-felé vonnyák vala; ezekből mondom mene-
 kedőleg 's ki-feslőleg lévén; Híveknek érnayaival mintegy
 némi-némi Nébo Hegyre emelkednek fel, az honnan ama'
 Mennyei Kanahamba bé-tekinvén, annak titkos nyelvén

(Ésa. 19. 18.) titkos és tsudálatos Dólgokat állanak ? a' mint ezt sok újjabb és régibb Szenteknek 's különösen Mójesnek (: 5. Mós. 33.) Dávidnak (2 Sám. 23.) és közelebb a' Jákób Pátriárkának példája bizonyítja. Bizony! az ilyen haldokló Hiveknek utolsó évaikról lehet egéző erőben elmondani azt, a' mit mond a' Prédikátor a' Böltsenek Bezédeikről (: Préd. 12. 13.) *hogy azok baszonlatosok a' fulákhoz és a' földben erősen bé-verettetett fegekhez, melyekre tanítja őket egy Páftor; t. i. a' Páftoroknak ama Fejedelme, a' ki az ilyen hathatós titkos Bezédeket ollykor Önékik mintegy évekbe lehelli és éajokbatézi.*

Ez a' Nagy Páftor tanítá ezt a' Vén Páftort-is a' Kegyes Jákóbot azokra a' bölts Bezédekre, a' melyeket ő, halála előtt nem sokkal állá az ő tizenkét Fiainak hallásokra, kik erre nézve az ő kívánsága szerint az ő beteg Ágya körül egybe-gyűlvén le-tsüggeztett fővel állanak vala: A' melly utolsó Bezéde és mintegy *Testamentuma* ezen haldokló Kegyes Atyának, hogy titkos értelmű és a' maga Fiainak nem tsak, sőt nem annyira addig való és akkori állapotokat, hanem inkább az ő töllök fármazott, Izrael tizenkét Nemzetségeinek következő *Fatumaikat* elő adó és jelentő *Profétzia* légyen; meg-terzik világosan, mindazokból a' különös állás formáiból melyekkel él ez az ISTEN' Lelkétől ihleretett Ember, mind pedig azokból a' nevezetes Dólgokból, a' melyeket majd mindenik Fijára nézve-is, de kiyáltképen a' Judára nézve, az ő tölle és az ő Maradékáról a' SCHILONak el-jöveteléig el-nem véterendő Birodalomról 's Törvény-tévöről jövendől; a' melly ditsőséges Profétzia hogy a' *Messiasra* tzelezzon, azt még a' 'Siddók közzül-is a' régiebbek meg-esmérték. De meg-terzik ez még a' Jákóbnak azon Elöl-járó évaiból-is, melyekkel ő a' Maga Fiait ezen utolsó Bezédelgetésének meg-halगतására ser-

SS SS

kenteni és kézfíteni kívánta, így szólván: *Gyűjétek ide Jákóbnak Fiai! és meg-jelentem Ti-néktek, a' mi következendő reátok az utolsó időben.* Mert ha-Éintén nem értek-is én itt egyet *Origenesszal, Tertullianussal,* 's más némely Öket követő Tudósokkal, a' Kik ezt az *utolsó időt* egyedül a' *MESSIAS*nak idejére határozván, csak nem minden Dólgokat, melyek a' Jákób ezen utolsó Évaiban elő-fordúltak, Magára a' *MESSIAS*ra és annak különböző állapotjára magyarázzák: annyival-is inkább azoknak az újabb Tudósoknak É telmeket-is magamévá tenni nem mérem; a' kik ezen *utolsó időt* egyenesen az *Ujj-Testamentumi* Időre vivén, és a' *Jákóbnak* ezen Évaait a' Móses utolsó Évaival (*5Mós. 33:*) 's más Prófétákkal egybe-vetvén, azokban az *Ujj-Testamentumi* Ekklesiának, ama' hires Hét *Periodussait Szakaszait* 's az Anyafentegyháznak azok *Érint való fatumait* keresik és fel-találják: Sőt némelyek többre menvén a' *Jákób* és *Móses* ezen *Testamentumaikban* elő-forduló *Izrael tizenkét Nemzettségét,* a' mi időnkbeli meg-annyi nevezetesebb Kerefityén Nemzetekre, Birodalmokra és Országokra vizik és alkalmaztatják: Ha, mondom, én ennyire menni nem merek-is, mindazonáltal látom én azt jól, hogy midőn a' Jákób világoson *utolsó* vagy *következendő Időkről* emlékezik, oly Dólgokat kívánt elő-adni, a' melyeknek ha Éintén *Fundamentuma* az ő Fijainak addig való és akkori állapotjokban vetteternek-is, mindazonáltal azok főképen az Ő töllök Éarmazandó Nemzetiségeknek következendő Fátumaikra tzeloznának, mind a' *MESSIAS* el-jöveteléig, a' melynek ideje a' Szent Írásoknak és a' *Sidóknak* Éokott Éöllások formája Érint *utolsó időnek* nevezetik.

Ezek Érint azért, meg-esmérem én azt-is, hogy azokban az Igékben-is, a' melyeket a' *Kegyes Jákób* különösön a' *Jósefről* Éöllott, nagy részént az ő Maradékára-is, amaz

Ö-be

Ö-belölle, mint a' forrás viz mellett lévő termékeny Élő-
fából ki-nevekedett két Magos-Ágakra u. m. az *Manassé* és
Efraim Nemzetsége; sőt közönségesen ez utólsónak neve
által a' Szent Íráásokban jegyeztetni szokott egész Izrael Népé-
re 's nevezetesebben Annak, amaz *Efraim* Nemzetségéből
való Nagy Hadi-Vezérnek a' *Jósuénak* igazgatása alatt foly-
tatott sok Hadakozásaira 's Győzedelmeire - is szélezhatott:
Én mindazáltal most, előttem lévő szélom szelint, nem né-
zem úgy a' *Jakóbnak* ezen szavait, mint jövőendő Dólgokat-
is jelenthető Profétziát; hanem csak úgy terjeszttem Ti-előtök-
be azokat, mint különösen magának a' Jó'sefnek addig va-
ló *Fatumait*, 's személyére nézve való viszonztságait rövi-
deden elő-adó Igéket, a' mint azokat némelyek, mind
a' régi Atyák, mind az újabb Tudólok közül-is magya-
rázni szokták.

Nem-is lehet semmit tsudálkozni rajta, hogy a' Ke-
gyes Jakób ezen Ö szerelmes Fijának a' *Jó'sefnek* rend-ki-
vül való tsudálatos *Fatumait* (: mellyeket a' Mó'ses - is olly
hozzáson és *circumstantiáson* meg - írni illendőnek tartott :)
különösen gondolóra vette, és azokat az ő utolsó szavaiban
Testamentumában-is, valami mesterséges példában, Örök
Emlékezetben hagyni kívánta; holott még az e'féle Dól-
gokban válogatós 's finnyás *Gassusu* Emberek-is, kénteleni-
tetnek azt meg-ésmérni 's vallani, hogy sem a' régibb *Kro-
nikákban* sem az újabb *Historiákban*, sőt még azokban az
elmésen ki-gondolt Pélákban és Beke'dekben-is, mellyek
Románoknak neveztetnek, (*) alig, sőt nem is lehet találni
G z egyet

(*) A' *Románoknak* valamint Nevezeteknek oka, úgy eredetek-
is bizonytalan. Némelyek szelint vette volna ezen nevezet
eredetét a' *Normannusoktól* (:per transpos Litt. *Normans
Romans*) mint hogy az illyen *Fabulák* azoknak nyelveken
kezdettek irattatni fel-bővülni jobban a' X d'k *Seculumnak*
eleje táján. Egyébaránt leg-első *Román* (azok közül melye-
ket

egyed, mellyben vagy a' szerentsének egymást tsudálatoson fel-váltó kedves és kedvetlen viſontagságainak 's játékinak; vagy az Emberek *Fatuminak* igazgatásában magát gyakorló 's mintegy ártatlanul mulató ISTENi Kéz' Munkáinak; vagy pedig az olvasókat kedves Elmélkedésekkel gyönyörködtető, hasznos intésekkel, Tanátsokkal oktató, vigasztaló és bátorító különös *Casusoknak* ébb *Scenai* elő-fordulnának, mint ebben a' *JÓ'SEF Historiájában*; mellynek-is azért, nem tsuda ! ha Emlékezete a' Pogányok között-is főképén fen-maradt; a' mint azt hozzáfőn meg-lehetne mutatni, ha a' ra most időm volna (a).

Hogy azért a' *Jó'sefnek* ezen különös *Fatumit* és viſontagságait, rövideden de fontoson elő adhatná a' Kegyes Jákób Pátriárka; úgy gondolja és *formálja* mindezekre nézve a' maga Fiát, mint Egy sok Ellenségeitől 's Gyölölőitől, mint

---

ket tudunk) a' *Homerus Odysseája*, 's nagy űrint az *Iliaſta*-is. Illyen a' *Virgilius Aeneiſe*-is, az *Apuleius Metamorphoſiſe*. *Achilles Tatiſus Eroticája* 's *Heliodorus AEthiopiája*, melyből vagy on fordítva a' híres *Gyöngyöſi Charictisája*. Ma már olly közönségeſekké lettenek ezek a' Könyvek, hogy ſokan Könyvnek ſe tartják 's nem-is olvaſák ha nem *Román*. Vagynak (nem tagadhatni közöttök űpek-is, mellyeket, a' ki tud hozzá, haſőnna olvaſhat: Da a' legjőbb *Románoknak*-is meg-van ez a' roſ *Conſequentiajok*, hogy a' űik azoknak olvaſáſokban belé-merőlnék, egyéb Könyveket meg-unnak, 's eſre ſe vőzik mikor magok-is életeket azok űrint kezdik folytatni, 's éppen *Romanice* élnek; a' mint ennek űomorú Péláit űegény Hazánkban 's Nemzetünkben-is lehet már tapafőalni.

(a) Meg-maradt és ſen vőlt a' *Jó'sef* emlékezete a' régi *Egiptombélieknél* a' többek között amaz ő híres Iſteneiknek *Serapisnek* és *Osirisnek* tőfőletjekben, mellyeknek nevek alatt bizonyoſon a' *Jó'sef* emlékezete tőfőltetett, a' mint mind a' régi Atyák, mind az őjjabb Tudóſok között ſokan meg-mutatták. Világoſabb tanubizonyſága még, a' *Jó'sefnek*, még a' Pogányok közzé-is ki-hatott Emlékezetének az, a' mit *Trogus Pompejusból Rőmai Hiſtoricuſból* ő rőlla *Juſtinus* ki-

mint meg-annyi Kemény Nyilasoktól 's Parittyásoktól környül-vétettetett, sok lövésekkel ostromoltatott; de magát vitézül viselő, a' nyilakat, a' lövéseket víkka-verő, és minden réá támadott Ellenségein ditsőségesen győzedelmeskedő ; 's azok közül kerentsélen ki-menekedő vitéz Herof: Jöllehet u. m. keserűséggel illették és lövöldöztek öter; jöllehet gyölölték ötet a' lövöldözők: mindazonáltal az Ő Kéz-ivének ereje által meg-maradott, és meg-erősödtek az Ő Kezeinek Karjai a' Jákob Erős ISTENének Keze által. Így gondolom már én-is most a' Jósefer, és ezen formában álitván ötet Ti-elötökbe, mind az ő Ellenségeinek és Gyölölőinek réá lövöldözött mérges Nyilait ; mind pedig azok ellen való Vitéz Hartzait és Győzedelmeit kemléltetem Ti-veletek.

Első rendbéli Nyilak azért, mellyekkel még gyermek korában lövöldöztetett ez az Ifjú Heros, valának: *Sagittae Livoris*, Irigységnek és Gyölölségnek Nyilai. Gonoz mérges Nyilak ! Vekedelmes Nyilak ! Oly Nyilak, mellyeknél keservelebb fájdalmakat az Ártatlan Lelkü Embernek egyéb akárm-i is alig okozhat, *Invidia Siculi non invenere Tyranni Mijus Tormentum!* Igaz ez mind *Subjective*, mind pedig *Ob-*

ki-árt, és nekünk meg-tartott ezen szókkal: *Minimus aetate inter Fratres JOSEPH fuit: cujus excellens ingenium veridici Fratres, clam interceptum peregrinis Mercatoribus vendiderunt: a quibus deportatus in Aegyptum - - brevi ipsi Regi percharus fuit. Nam et prodigiorum sagacissimus erat, et somniorum primus intelligentiam condidit. - - perissetque omnis Aegyptus fame, nisi monitu ejus Rex edicto servari per multos annos fruges jussisset: tantaque experimenta ejus fuerunt, ut non ab homine, sed a Deo responsa dari viderentur.*

Illy ditsóretelen emlékezik 's ir Pogány Ember a' Jósef-ről. Menyivel nagyobb Égyen? hogy Kereftyén nevet viselő Ember, Ennek a' nagy Herósnak Emlékezetét martzangani mérézfelte; mint tselekedett nem felette régen egy Moigán nevű Ánglus, kiről alább bővebben emlékezni fogok.

jective-is! az az: mind magokra az *Irigyekre*, mind pedig az azoktól *télba vétettetett femélyekre* nézve-is. Mert az Irigy maga magának-is hóhérja és gyilkosa! Ugy hogy a' mint a' tsak most említett Versben hathatóson ki-vagyon fejezve, még ama' Kegyetlenségekről híres *Sticiliái Tirannusok-is*, *Phalaris*, *Agathocles*, *Dionysius*, és mások, a' kínzásnak irtó-zatosabb eszközt és nemét nem találták fel annál, mint a' melyel az irigy Ember maga magát gyötri. *Carpit, sed carpitur una! Suppliciumque suum est!* a' mint az Irigységet tulajdon Éineivel éppen le-festő *Pözta* mondotta. De igaz ez 2-*for objective-is*, az az, azokra, az ártatlan Lelkekre nézve-is, kiket az Irigység *télba vett és lövöldöz*, a' kiket minden ki-gondolható úton és módokon üldöz és kerget; kiket minden tekintetben Javaikban, Hírekben, Nevekben sőt Életekben-is károsítani igyekez; és ekképpen azoknak fok keserves szenvedéseket, bánatot, könnyhúllarást, sóhajrást, vékedelmet, sőt Halált-is okozni szokott, a' mint ezt az Ördög Irigysége miatt vézett Emberi Nemzetnek komoru Példája, az Irigységtől öltönöztetett gyilkos *Kainnak* vérengző Kezei által meg-ölettetett ártatlan *Abelnek* halála, a' *Saultól*, ugyan Irigységből sokképen üldöztetett *Dávidnak* éamtalan szenvedése és Bujdosása; az Irigy 'Sidóktól mind halálig üldöztetett Ártatlan *JESUS*nak leg-nagyobb Példája; 's hogy egyebeket el-halga(sak); közelebb a' *JOSEF Historiája* is bizonyítja.

Minthogy pedig az *Irigység* semmi nem egyéb, hanem másnak valami Szerentséjén 's Elő-menetelén való komorkodás és Bőkezönködés; még pedig olyan femélyekre nézve, a' kik együtt élnek, 's egyéb aránt egy forma sorsban 's állapotban vagynak helyhezterve; úgy hogy az *Irigység, inter aequales*, az olyanok között szokott rendszerint helyet találni; a' kik egy forma idejük, sorsúak, egy Társaságban, Hivatal-

vatalban, Atyafüségben vagynak; egy Mesterséget follyratnak, egy Tzélra törekednek 's a' t. Az honnan a' Koldus a' Királyra, a' Pap a' Katonára, a' Tanuló Ember a' Mester Emberre, a' máj Tudósok 's Hadi-Vezérek a' régiekre rend éerint nem éoktak irigykedni: hanem a' mint a' Poëta ki-fejezte: *Figulus Figulo irascitur et Faber Fabro, Pauper Pauperi et Poëta Poetae* (:seu Cantor Cantori:) (*) *Kain Abelre, Rachel Léára, Saul Dávidra, Jóáb Abnerre, Péter Jánosra* irigykedik (*Luk. 22. 24, Ján. 21. 21.*) Minthogy, mondom, ez úgy éokott lenni, tehát ebből könnyen fel-találhatjuk okát annak-is, miért hogy a' Jakób több Fiai az ő öt-tsek *Jó* sefellen irigységre indúltanak légyen.

Tudni-illik: (:a' mint a' Moses világosan fel-jegyzette 1Mos. 37. 3.) *Jakób a' Jó* sefet minden Fiainál inkább *fereti* *vala*. Mind azért, kétségkívül, mivel ez ő neki az ő Kedves *Rákel*étől éülettetett Gyermeke *vala*: már pedig, bizonyos az, hogy egy érzékeny Férjfiúnak, a' maga Házas-Társához való indúlatja, attól éülettetett Gyermekeire-is ki-éokott terméket éerint terjedni; a' mint ezt a' mindennapi *Experientia* eléggé bizonyítja: az honnan csak ez okból-is el-kellene távoztatni az olyan Házasulásokat, mellyeknek nem az egybe-kező éemélyeknek egymáshoz való éíves Indúlatjok 's Hajlandóságok, hanem valami egyéb külső Tekintet oka és Fundamentuma. De továbbá; *fereti* *vala* *Jakób* *Jó* sefet, mivel (:ez-is a' mint az említett helyben világosan ki-vagyon fejeztetve.) *Vénségének Fija* *vala*: a' kiben és a' kiáltal, a' maga már meg-hanyatlott 's fonnyadásban lévő életét és Koporsóba kékülő Öregségét, mintegy újra ki-tsirázni, meg-elevenedni és újjonnan éülettetni éemléli *vala*. Ide járulhatott talám az - is, hogy

(*) Καὶ κεραμεὺς κεραμεὶ ποτεῖ καὶ τεκτονὶ τεκτονί;
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονεῖ, καὶ αἰδοῦς αἰδῶ. Hesiod.

hogy a' Jó'sef az ő Bátyjainak gonosz életekről az ő Attyájának *Relatio* tézen 's hirt vihen vala. 1. *Mós.* 37. 1. Mert ha éintén az *Árulkodás*, sohult-is nem védelemesebb, mint azon egy *Familiának* 's Ház-Népnek Tagjai között; úgy hogy az értelmes *Paterfamiliásnak* semmire-is inkább nem kell vigyázni, mint-hogy Tselédjeit e'félére ne szoktassa: mind-azáltal még-is ez igen közönséges hibájok lévén a' Szüléknek, kik az ilyen nékiek hólmit bé-mondó Tselédjeiket mások felett ézeretni szokták; meg-eshetett, hogy a' *Jákób* - is egyebek között ezért-is ézerethette a' *Jó'sefet*; annyi-ál-is inkább, mivel látta azt, hogy ezen jeles Gyermekek e'féle *Relatioi* nem az ő Testvéreinek éeméllyek ellen való Irigységből és gyűlölségből, hanem azoknak gonosz tselekedeteknek útálásából és meg-jóbbulásoknak munkálódásából éármaznának.

Mindezekre nézve, vala elegendő oka a' *Jákóbnak* a'-ra, hogy *Jó'sefet* minden Fiainál inkább ézeresse; és ezzel hízem még eddig nem-is vétett volna, ha az ő illy kedves Fijához való indúlatja rendes határok közt maradhat vala. Mert ki-is kívánhatná azt a' Szüléktől, hogy azok mindenik Gyermekeikhez épen egyenlő indúlattal vonattattassanak, 's viseltettségnek belsőképén; ha éintén igen-is megkivánja töllök azt a' *Prudentia*, Okoság, hogy az illyen valamellyikhez való különösebb indúlatjokat, a' mennyire lehet, titokban tartsák, és külsőképpen külömben ne jelentsék, hanem a' menyiben az által a' többit-is magok meg-jóbitásokra és kedvelterésekre serkenteni éükségesnek tarthatják. Jól tette volna azért a' *Jákób* - is, ha Atyai éivének indúlatját ezen *Regula*hoz mérsékelhette volna; de imé nem tartóztathatá azt meg tsak éivében, hanem külsőképen-is igen éemebetünő módon meg-múratá 's bizonyittá a' többek között azzal is, hogy *Jó'sefnek* más Fiai felett valami *féptarka tizfra Köntöst* - is tsináltata. (*)

Nem

(*) *Philó* Nevü 'Sidó író, és ő utánna némely Atyák ezen Jó-

Nem kell több, az Irigység rüzének a' *Jó'sef* Bátyjai-
nak években való fel-lobbantására! Mert mihelyt azok eb-
ből 's egyebekből *efekbe vették azt, hogy az ő Attyok a' Jó-
'sefet minden Bátyyainak felette keretné, gyűlölni kezdék ötet
annyira, hogy fép sóval néki nem-is fólhatnának* 1Mós. 37. 4.
Ide járult az - is, hogy (: a' mit már az elébb - is említet-
tem :) a' *Jó'sef* ezeknek az Embereknek sok féle gonoksá-
gaikról az ő Attyának hirt tézen vala; mellyet azok ékre
vévén, kétség-kivül ötet épen nem szenvedhetik vala. Mi-
nekutánna pedig az ISTEN a' *Jó'sef*nek az ő jövődöbéli
ditsőséges fel-magasztaltatását, és az ő Bátyyainak azzal egy-
be-köttettetett, alatta leendő meg-aláztatásokat, kettős Á-
lommal - is előre meg-jelentette volna; halván Azok ezen
Álmokat, és azoknak értelmét könnyen által-értvén; leg-ot-
tan a' *Jó'sef* ellen való Dühöségnek tüze annyira fel-lob-
bana az ő években, hogy azt egyedül az ő ártatlan vére-
nek ki-ontatásával kívánnák meg-óltani: (*) az honnan
minden ho'fias *Deliberatio* nélkül Halálát el - is végezik;
a' mellyet kétség-kivül véghez - is vittek volna; hanemha
az ISTENi hatalmas Kéznek bölts igazgatása ezen Dologba
belé - nyulván, azt úgy kormányozta volna, hogy az Ártat-
lan *Jó'sef* akkor ugyan valami ott közel lévő Viz nélkül va-
ló O Kútba bé - vettetvén, és onnan nem sokára az alkalma-
tosághoz képest ki-vonattatván, valami azon el-menő, Gi-
léádból, külömbb-külo'mbb-féle józereket 's olajokat *Egyip-
tomba* vivő *Ismaélita* Kereskedőknek (††) a' Nap-keleten ak-
kor-is

H

Jó'sef különös Köntösében holmi titkokat - is keresztenek;
én most azokat nem vizsgálom.

(†) *Quid non mortalia pectora cogis? Invidiae venenata Lues!*

(††) Ezek a' kereskedők, kik itt a' 25-dik és 28-dik versekben
1Mós 37. *Ismaélitáknak* neveztetnek, majd alább a' 38-dik
versben *Midianitáknak* mondattatnak; vagy azért mivel az
Ismaélitáknak lakó helyek, mely főképen a' *puszta Arabia*
vala,

kor-is 's ma - is gyakoroltató szokás szerint pénzen eladat-
tatnék ; és azoktól ismét *Egyiptomba* le - vitetven, egy Ki-
rályi Fő *Minisf*ertől meg - vásároltatnék ; holott - is minémű
kisérteteken ment légyen által ismét ez az Iffiu *Heros*, ar-
ról fölllyunk már valamit rövideden.

Második rendbéli *Nyilak* azért, mellyekkel lövöldözte-
tett a' tűzra életű *Fősef*, valának *Sagittae cupidinis*, a' Tűz-
tátalan Szeretetnek Búja ágra ösztönözö *Nyilai*, mellyeket
Iöve Öréa a' mostan említett *Egyiptomi* Király Fő főlgájá-
nak a' *Potifárnak*, bujaságának tüzetől a' *Fősef*re fel - gerje-
dett hirtelen Felesége. Alig lehet ezeknél hegyesebb, és
mérgeesebb *Nyilakat* gondolni - is, a' mintezt a' régi Pogány
Poéták - is jelenteni akarták ; a' midön a' Szeretet Isten *Af-
konyának*, *Vénusnak* melléje egytsintalan kis *Págit* főlgáts-
kát gondoltanak és rendeltenek a' *Cupidot*, kinek Tegzét
Nyilakkal meg - rakták, mellyekkel a' szeretetre és bújaságra
öztönözö gonosz kívánságoknak erejét ábrázolták. Annál ve-
zedemesebbek pedig ezek a' *Nyilak*, minél hajlandóbb ma-
gában az Emberi Terméket arra, hogy azoknak mérgét bé-
lívja! Annál félelmesebb ez a' tűz, minél kékebb 's
több a' tapló az Emberben, mellyben az meg - ragadjon és
harapozzék: Mihelyt ugyan - is valaki annak akármilyen kis Éik-
ráját szívbe bé - vézi, mindjárt *Vulnus alit Venus et caeco
carpitur igni*. Próbálta ezeknek a' *Nyilaknak* lövéseit és
Ostromjait a' *Fősef* - is; mert minekutánna, a' mint meg-
jegy-

---

vala, a' *Midian* Földét - is, mint éppen Éomzédjában lévő
Tartományt, magában foglalja vala. 1. *Mós.* 25. 18. vagy pe-
dig azért, mivel ezen pusztákon utazó kereskedő Emberek-
nek Társaságában (a' mint ma szokott nevezettni:) *Cara-
vónában*, *Midianiták* - is felesen vóltanak. Hogy pedig *Gi-
léád* Tartományja sokféle jó ferekkel, különösen *Balsa-
mommal* bővölködött légyen, meg - tétzik csak abból - is, ami
vagyon *Jérém.* 8. 22. és 46. 11.

jegyzém, a' *Potifár* ezt a' jeles Iffiat magának meg-kerzette volna, látván annak külső belső rendes Maga - viselését, tés-
tének és elméjének különös ajándékjait, és hogy *Valamit a'*
iselekednék, mindeneket kerentséssé tenne az ISTEN ő általa;
annzira meg - kedvellé és meg - bizá ötet, hogy egész Házán Fő
Gondviselővé tenné, és mindenét, valamije vala az ő Birodal-
mában adá; úgy hogy magának semmire nem volna gondja 1Mós.
39. 6. Szerentséinek tarthatja vala magát a' *Fő'sef*, mi-
dön látná, hogy az idegen Földön - is illy bódogul folyyna
állapotja; és talám a' *Potifár* minden jókkal bővölködő Há-
zában nagy tisztetségben 's Kedveltségben való lakása az ő
ide 's tova bujdosó Attyának Sátorát - is már velle felejtet-
te vala: De imé, lesben áll-vala ellene a' veszedelem, és ez
ő Bóldogságának 's Nyugodalmának kerentsétskéjét az a' fé-
lének mindenkor ellenébe és melléje helyhezterve lévő go-
noz kerentsének (*Préd. 7: 14.*) mételje és fenéje, mint a-
ma' férgetske a' Jónás *Kikkajonját* (: Ján. 4. 7.) alattomban
rágdogolja vala, mig - nem azt, tsak nem egészén ki - éárá-
tá, és -hintén fel - forditá.

Tudni - ilik: a' *Fő'sef* lép vala! 1Mós. 38. 6. Oh tsa-
lárd lépség! melly sokaknak okoztál veszedelmet? melly
sokakat ejtettél törbe és hálóba? a' kik attól mentek let-
tek volna, ha a' terméketől lép formával ábrázattal fel-
nem lettek volna ékesítve. De vallyon hát vádoljuk - é a'
Terméketet és annak *Auctorát*, ezen ajándékaért? Vallyon
óltsároljuk és meg-útáljuk - é tellyességgel Annak, ezen e-
gyébaránt Világ előtt nagy betsben tartatni éokort Adomá-
nyát. Távól légyen! holott a' mintegy régi Bölts éöllott:
Honestia forma muta commendatio est! Kivált ha a' lép testben
lép Lélek lakozik. Mért olykor: *Gratior est pulcro veniens*
e corpore virtus, a' lép testből a' belső lépség, a' *virtus*-is
mintegy kedvesebb fénnnyel tündöklék (*)

Elég az, hogy a' Jó'sef, a' mint ezt ő - rólla az Irás világosan meg-jegyzette: *Szép formájú és tekintetű vala.* Nem kelle több a' Potifár, minden testi gyönyörűségekben élő Feleségének; a' ki egyéb-aránt-is Egyiptomi Aëznyi-álat vala; mellyekről *Herodotus* 's más régiek azt jegyezték-meg, hogy azok mint-egy mások felett különösen bűja természetűek valának. Tekinte azért ez az Aëznyi-is a' Éép Jó'sefre, nem-tsak imigy-amúgy, hanem fêmeit réa veté, fűgezté, mint-hogy belső Tseled lévén, minden nap előtte forog vala. Nézi azért ottan-ottan a' Jó'sefet, és midőn nézi, titalmas Szerelmének tűzét Éivében gerjeszti: *Haerent infixi pectore vultus! Ardescitque tuendo.* Már nem tsak maga gyönyörködtetésével nézi a' Jó'sefet, hanem gerjede-z réa! nem tsak gerjede-z, hanem gonoz indulatjától meg győ-zettetvén; vagy az ellen talám nem-is tufakodván semmit; állapotjának méltóságáról, Férjéhez való köteleltségéről el-felejtkezvén, és az Aëznyi Nemet minden költsönözött Éép-ségnél, minden mesterségesen ki-gondolt drága Ékelségeknél sokkal jobban díszítő Éemérmeteségét - is félre tévén, (mert: *Quid deceat, non videt ullus amans?*) már titkos indulatját, ereiben gerjede-ző tűzét, a' Jó'sefnek jelenti-is; nem tsak jelenti, hanem gonoz kívánsága bé-töltésére minden napon Éor-galmaztatja; sőt végre (*quid enim modus adsit amor?*) a' Jó'sefet meg-ragadván, úgyan kényszeríti-Éis. Ah gonoz Bű-jaságnak vékedelmes Dühölsege! mire nem vézi ez az em-bert

Éépségéről enyelegnek; hogy t. i. az nem annyira természet-zerint való, mint Mesterséggel Éerzett és költsönözött lett volna: úgy hogy, látván a' Jó'sef, hogy jól solyna dolga és a' Potifár Házában mindennel birna, el-hitte légyen magát; vígon lakni, tziifrán öltözni, haját, ortzáját tsinogatni, Ékesgetni kezdte légyen; 's ezért borsította volna réa az ISTEN, ezt a' kísértetet, a' melybe Éépsége miatt esett. De Éft Ék a' 1 Mós. 39. 9. versből (a' mint akarják:) sem-miképen ki-nem tsikorharíták.

bert, mikor annak indulatja ő - benne a' Pokol tüzétől felgerjesztetik? mint nem felejtette-el velle minden Köteleiséget és illendőséget! *Cupitque negata!* Minél tilalmasabb valami, annál inkább kívántatja! Dávidot Bethsabéra! Amnont Testvérére Thámárra! Ama buja gonosz Véneket Léányok gyanánt lehető tizta 'Su'sánnára! Phaedrát, mostoha Fijára Hippolitusra; 's itt Aëkionyt Szolgájához való Bujaságra gerjeszti és indítja! El-is hiszem, hogy nem mulatott - el a' Pótifár Felesége semmi *Lenociniumat*; el - követett minden mesterségeket, utakat és fogásokat, elő-vette tegzéből, kedves becédeinek, nyájas ajánlásainak, bújá Tekinteteinek minden Nyilait. *Veneris haec Arma*; a' mint nevezte a' Poëta (*) és azokat a' tizta Jó'sef ellen mind el-lötte; hogy ötet meg-ejtse. Midőn pedig útolýára látta, hogy mind ezekkel-is ezen iffiú Hérost meg-nem rántorithatja. *Amorem in furem*; Ézeretének eddig való ajánlását, Bozú - állásra és álnokul formált Rágalmazásra fordítja.

Harmadik rendbéli Nyilak azért, mellyekkel lövöldöztetett a' Jó'sef, valának *Sagittae Vindictae et Calumniae*, A' Bozú állásra törekedő Dühöségnek és abból származott Rágalmazásnak mérges Nyilai. Nintsen egy sebesebb és egyfersmind kedvesebb indulatja az Emberi meg-vezett Természetnek; nints edesebb de egyfersmind mérgesebb Tsemegése annak, mint a' Bozú - állásra való kívánság. *Bonum,*

H 3

vita

(*) Mamma hasta, *Oculique Sagittae; Scutum Forma*, cet. a' mint egy tudós Ember, valami régi Görög Gigantomachiának fragmentumából ezen verseket fordította; mellyeket én már másutt-is említettem.

Oculi sunt in amore Duces! inde Sagittas suas jaculatur Cupido. ή γαρ ὀφθαλμοὶ τῆ πατρὸς εἰσι. *Ursin. in Anal.*

Ha pedig valaki ezen ostromnak bővebb le-írását kívánja, meg-találja a' Bölts Salam. Préd. Könyvében VII. Rékben.

vita jucundius ipsa. Ennek kava ez: *Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.* Méltán haragzom mind halálig, *Fon. 4. 9.* Mihelyt ez a' vezédelmes méreg forrani kezd az Ember éivében, mindjárt el-vézi annak ezét, meg-vakítja femeit, hogy semmire egyébrene ügyelyen, hanem miképen üzhesse's álhasza bokkúját azon, a' kitől valamiben magát meg-bántatott-nak lenni érzi. Leg-elsőben-is pedig az ilyenek, gonoz nyelvek alatt lappangó áspis Kigyónak mérgit öntik-ki Rágalmazásokkal a' magok Felebarátjok ellen; és a' mint Dávid határozón ki-fejezte 'Sólt. 64. *Az ő Nyelveket élefitik mint öldöklő fegyvereket, Mint a' Nyilat, befédjeket az ártatlan Emberre lövik, és azt meg-sértik.* Ezen Nyilakkal lövöldözteték azért a' Jó'sef-is, mind az Ő Bátyyaitól, kik ötet így tsúfolják és rágalmazzák-vala: Imhol jö amaz álom látó! Jer öljük-meg ötet, és vessük egyik ó-Kútba! és mondjuk azt, hogy a' gonoz fene-vad ette-meg ötet, és meg-látjuk, mit mit használt neki az ő álma! *1Mós. 37. 19.* Mind pedig főképen a' Pótifár Feleségétől! Tudni-illik: a' mint a' köz mondás tartja: *Femina aut amat, aut odit.* A' Pótifár Felesége-is azért, nehezen szenvedvén a' maga fokképen ajánlott, sőt erőszakoson-is *obtrudált* tisztátalan szerelmének egy szolgai állapotban lévő alá-való forsú Iffiatskától lett meg-vetterését 's utálatását; egézzén fel-forr az ellen való Haragjában; és azt a' gonozságot, mellyet maga gondolt, 's tellyes igyekezetével véghez-vinni akart vala, az ártatlan Jó'sefre keni és fogja; épen a' mint ama' gonoz Vének fogák, a' mit magok akartak tselekedni, a' tiszta 'Súsánnára és Phaedra Hippolitusra: A' Pótifár Felesége-is azért, kinek erőaktételétől futván a' Jó'sef, felső ruháját annak kezében hagyta vala; ebből alkalmatosságot és erőtséget vévén, Istentelen *Inventioja* szerint, mihelyt a' Jó'sef el-kaladott vala, lármázni kezd, és azegész ház-népét fel-lázfíszasztván;

ván; azok előtt Öter így vádolja: Láífatok! 'Sidó Férjfi.
 at hozott a' mi Házunkba az én URam, hogy minket meg-
 fégyenitene, ki-is rám jöven, midön kiáltottam volna, rú-
 háját kezemben hagyván, el-futa és ki mene 1Mós. 39. 14.
 Mely álnokúl ki-gondolt hamis váddal, Férjét is, minekú-
 tánná az haza ment volna, körül-vézi; és az ilyen termé-
 fetü gonof Álkonyoknak fokott mesterségeket elő-véven,
 mindenkor, mikor, kellene, hatalmában álló írásával, köny-
 hulatásával, hazugságaival, sápitozásaival 's több ilyen tö-
 kéllerlen fogásaival, álnokúl ki-gondolt hamis vádját igaz-
 ságnak éinével addig festi, mig azzal-is el hiteti; (minthogy
 a' mint a' Bölts Király mondja. Péld. 6. 38. A' Férfiú az
 ő Feleségéhez való Indulatjának haragjából fel-gerjedvén, nem
 rselekkzik kegyelmességgel a' bozkúállásnak napján.) Nagyba-
 ragra fel gerjedvén, minden tovább való vi'sgálódás nélkül, az
 Ártatlan Jó'sefet Tömlörzbe vetteri: Mellyen nem-is lehet
 tsudáلكozni, ha meg-gondoljuk, hogy kétségekivül, nem a'
 fégyény Pótifár volt az első a' Világon, 's utolsó sem az
 olyan Férjfiak között, a' kik az ilyen álnok Álkonyi-ál-
 toknak Krókódilusi írásoktól meg-tsalattattanak; a' mint én
 azt sok példákkal meg-tudnám bizonyítani, ha itt helye
 volna. (*) Elég az hogy tsak ebből-is elége meg-tetzik
 a' Bölts Salamon mondásának igazsága: *Hogy a' parázna*
Afz-

(*) Én itt most tsak két példát említek; (Egyiket ama' régi Nagy
 Herósét a' *Theseus*-ét, a' ki a' maga Feleségétől Phaedrától,
 Ennek mostoha Fiára Hippolitusra nézve hasonlóképen tsal-
 lattatott; melly dologról már Magyar nyelven-is áll (jól-
 lehet nem igen tisztán) az Euripides Tragediája. A' másí-
 kát, amaz első Kereštyén Tsáfárnak a' nagy Conštántzin-
 nak példáját, ki-is a' maga igen jeles és ártatlan Fiját Kris-
 pust annak mostoha Anyának a' gonof Faustának, épen ha-
 sonló álnok vádjára meg-öletett. A' mint Eutr. Zosim. és
 Oros. írják. Jóllehet Sözom. Evagr. és Nicephor. tagadják,
 de fundamentum nélkül. Vid. Struv. Dissert. de Const. M.
 ex Rationibus politicis Christiano.

SS SS

Afkonyi-állat, az Ember életét vagy egy, vagy másképen, mint a' tör és háló meg-fogja.

Az hamis vádnak és Rágalmazásnak azon Nyilaihoz, mellyekkel, a' mint elő-adám, az ártatlan Jó'sef életében lövöldöztetett; nem álhatom-meg, hogy hozzá ne ragaézzam 's ne említsem azokat-is, mellyekkel hólta után sok ház Ektendőkkel az ő hire és Neve egy gonosz Embertől (ha ugyan meg-érdemli az Emberi Nevezetet:) Istentelenül ostromoltatott és sértegettetett. Találkozott ugyan-is ez előtt mintegy Negyven Ektendőkkel egy Morgán nevezetű Anglus Medicus, ki-is Pokol fertőjének tajtékjába mártott pennájával irt 's Világ eleibe ki-adott egynéhány rendbéli iraszaiban ezt a' nagy Hérost a' Jó'sefet, kinek emlékezetét még a' Pogányok-is tisztelték, árkozott vakmerőséggel, Egyiptom Orzága' *Depeculatorának*, Meg-főztőjának, a' Közönséges Szabadság' *Oppressorának*, El-nyomójának és Kegyetlen *Tyrannusnak* rágalmazni és nevezni hitetlenül mérézelve, csak azért, hogy a' Jó'sefnek oldalán által, magának a' Mósesnek és így az egész ki-jelentetett Vallásnak *Auctoritas*-át és hitelességét sértegethetné, és ronthatná. (*) De megtzáfolták ezt a' *Furiát* érdeme szerint más Kegyes Tudós Anglusok; azért, én most azzal itt időt nem töltök.

Utóljára: a' Jó'sef ellen lövöldöztetett Nyilak közzé számíthatom én még: *Sagittas Ingratitudinis*, A' Jóért roszal, vagy leg-alább feledékenységgel fizető Háládatlanságnak

Nyí-

(*) *Thomas MORGANUS Anglus Medicus Londinensis, De Istarum turbae addictus Lib. edidit Anglum in forma Dialogi Lond. A. 1728. et Seq. Qui Tit. Th. Moral. philosoph. et cr. in quo id imprimis operam dedit, ut Religionem Revelatam omnem impugnaret, & pietati virorum sanctissimor. Mosi, Abrahami, Josephi et Pauli detraheret. Refut. autem est a' viris inter Anglos Eruditissimis: Joh. Lelandr. Joh. Chapmano et Sam. Schandlero. cer. vide. Cel. I. B. Burcardi. Orat. in Mus. Helv. partic III.*

Nyilait-is. Ezek-is igen keserves sebet ejtenek a' jó indulatú Embernek éjén, és néki nem kitsiny szenvedést okoznak ! Az honnan ama' hatalmas Czésárnak, azon 23. sebek-közt, mellyekkel a' Római Tanács. Házban, *Curian*, megölettetett; egy-is keservesebben nem esett, mint az, a' mellyet M. Brutus Ö - rajta ejtett; Kit Ö Fija gyanánt tartott vala; úgy hogy, holott a' többire meg-fem jaidúlt; e're ezen fő-
 ra fakadott-ki: *Et Tu Marce Fili !* Cicero-is erőszakoson lett meg-ölettetésében, azt szenvedte kétség - kívül nehezebben ; hogy Feje épen attól a' háládatlan Popiliustól vágattatott el, a' kinek életét az előtt óltalmazta és meg-mentette vala: A' Jó'sef-is próbálta a' háládatlanságnak ostromját és Méltatlanságát ; mind akkor, mikor Bátrjaitól, kiknek nagy fáradsággal enni hord vala, éinte meg-ölettetett, ó-Kútba vettetett, és idegen Embereknek el-adattatott; mind akkor, mikor a' Pórifától, a' kinek hívségesen éólgált, ártatlanúl tömlörtzbe vettetett; mind - pedig, mikor a' Faraó Király Fő Pohárnokjától, a' kinek Álmát a' Tömlörtzben meg-magyarázván , és a' éerint köverkezett előbbeni Méltóságára lejendő vízfő - állittatását meg-jövendölvén, jóllehet a' Jó'seftől réá kérttetett vala , hogy ő - rólla meg-emlékeznék; még-is háládatlanúl el-selejtetett , és jó-téte helyébe rózzal illettetett. Mind ezekre nézve valyon nem vala é méltó oka a' kegyes Jákóbnak a'-ra, hogy az ő éerelmes Fijáról így éóllana: *Keserűséggel illették és lövöldözék Ötet , gyűlölték Ötet a' Lövöldözök !*

De imé ! ez a' Vitéz *Heros* az iffiú Jó'sef, minden ő gyűlölőinek és üldözőinek Lövöldözései 's ostromjai között-is, az ő kéz-iyének ereje által meg-maradott, és meg-erősödtek az ő Kezeinek Karjai a' Jákó Erős ISTENének Keze által ! (*) Melly Kegyesen éóll itt Ez a' Kegyes Atya ! Nem
 I tulaj-

(*) Tudom, hogy az Eredeti 'Sido Nyelvben' itten elő-forduló igéket , más képpen fordítják némellyek, azok t'i. a' kik a'
 a'
 a'

tulajdonítja a' szabadulást és győzedelmet egyedül az ő Fija
 erejének Kéz-ivének, és *Virtussának*! Mert tudta jól azt ez
 a' Kegyes Pátriárka; hogy a' ki Karjával ditsekedik, meg-
 nem tartatik az hadban, és a' ki Kéz-ivében 's fegyveriben
 bizik, meg-tsalatkozik dől-gában *Sólt.* 33. Mit-is ért volna
 a' Jó'sef Kéz íve? Mit tehetett volna az ő ereje, 's min-
 den böltsétsége? Vagy akkor, mikor Battyaitól meg-fogat-
 tatván, Kútba vetteték; vagy mikor a' Pótifár Feleségének
 vádjától el-nyomattatván, Tömlőtzebe tétettedék; ha az ő vél-
 le mindenütt jelen-lévő ISTENnek hatalmas Karjai ötöt nem
 általmazták, és a' két ízben-is fején lévő halált 's vezedel-
 met ő rólla el-nem fordították volna? Nem tselekedett azért
 itt magától semmit-is a' Jó'sefnek ereje és Karja: mindazáltal
 a' Jákób ugyan csak önéki *Kéz-ívet és meg-erősödött karakat*
 tulajdonitt; mind azért, hogy az el-kezdett példát tovább-is
 follytassa, és az *Analogiát* meg-tartsa; mind pedig azért,
 hogy ez által jelentse, hogy a' mit az Hívekben véghez-vi-
 zen az ISTENi Erő és Kegyelem, az épen úgy éölgál né-
 kik ditséretekre, mintha magok tselekedtek volna; és ehez-
 képest úgy tartoznak vitézkedni 's viaskodni minden gono-
 zók ellen, mintha minden az ISTENi Kegyelem mellett
 töllök függene, és rajtok állana. Mert ha magokban erő-
 telenek-is Ők; de hatalmas az a' ki ő benne vagyon.
1Ján. 4 A' ki által mindeneket meg-tselekedhetnek *Fil.*
4. A' Jákób-is azért a' Jó'sefnek Kéz-ívet tulajdonitt, mellynek
 ere-

a' Jákóbnak ezen éavait, mint Prófétiát a' Jó'seftől éár-
 mazott Izraelbéli két hatalmas Némzetségekre u. m. Éfra-
 imra és Manasséra, 's különösen amaz Izraelbéli nagy *Herosta*
 az Éfraim nemzetségéből és így a' Jó'seftől éármazott vitéz
Jósue Fejedelemre és az ő nevezetes hadakozására 's győ-
 zedelmekre vízik és magyarázzák. Én mindazáltal most a'
 Magyar fordítás mellett, a' melly mostani Tzélommal jób-
 ban meg egyez, meg-maradok; a' mint felyebb-is már ezt
 meg-jegyztettem: nem rekeftvén-ki mindazáltal tellyeséggel
 a' másik értelmet-is, minthogy a' kettő együtt-is meg-ál-
 hat: *Subordinata enim non pugnant.*

ereje által meg-maradott; de világosan jelenti, hogy azon ívet meg-vonó és az által magát óltalmazó Kezei és karjai a' Jó'sefnek a' Jákób Erős ISTENének Keze által erősítették meg. Nem különben mint (ha szabad ezt ahoz hasonlítanom) mikor Ulysses hőzús bűjdosása után haza verődött volna, az ő házában élő 's azt püktitő Prokusok (Feleségének Penelopénak házasságára sovárgó iffiak.) ellen a' maga Kéz-ívét a' Minervának segítségével által vontafel, és annak ereje által segítettett arra, (a' mint a' Poëta elő-adja.) hogy azokat rendre el-vezesse és meg-ölje: És valaminthogy, mikor két Személyek különös viadalra *Duellumra* egy-mással fémbe állanak, mindeniknek vagyon *Secundum* a segítője; Éintén úgy a' Jó'sefnek-is ezen maga óltalmazásában valóságos *Secundanus*, a' vagy inkább Jó vezére 's Segedelmé a' Jákób-nak Erős ISTENé vala, a' Kinek Keze által erősítették meg az ő Karjai, és a' ki az ő Dólgait 's *Fatumit* olly Böltsen igazgatta, hogy minden lövöldöztetései és ostromoltatásai közört-is meg-maradna; nem csak, hanem azok által vitétetnék 's emeltetnék a' ditsőségnek póltzára. De lássuk meg rövideden, miképen óltalmazta magát a' Jó'sef az ő gyűlöi ellen? Miképen verte vízfá azoknak Nyilait az ISTENi Segedelemnek és Oltalomnak Pal'sával, és miképen győzedelmeskedett Ellenségein a' Jákób Erős ISTENének Keze által, és ezen Kéztől belé-adattatott Erős 's *Virtus* által?

Elsőben-is azért ez az ISTENnek minden fegyvereibe e-képen fel-öltözött Ifjú *Heros*, a' Gyűlölségnek és Irigységnek, Bozféú-állásnak Rágalmazásnak és Háládatlanságnak Nyilait (mert mind ezeket, mint egy forma ostromokat és fenvedéseket egybe-foglalom) ditsőségesen vízfá-verte, és az ötet azokkal kegyetlenül lövöldöző Ellenségeit és üldözőit meg győzte, a' Békeiséges-türes és ISTENben verett Bizodalom által. Nem olvassuk ugyan-is: hogy a' Jó'sef, vagy

mikor az ő Bájaitól meg-fogattatott, Szép köntösétől meg-fogattatott, ő Kútba vettetett, és onnan ki-vonattatván, idegen embereknek idegenföldre el-adattatott: vagy mikor ártatlanul el-vádoltatván és a' Pótifártól Tömlöztbe vettetvén a' gonosz-tévők közé zámláltatott: Nem olvassuk, mondom, hogy egykor-is békételenkedett, lármázott, átkozódott, vagy perpatvarkodott volna; hanem mindezeket a' méltatlan szenvedéseket, nagy békéséges-türeéssel viselte, és mint a' mézár-ékre vitett-tett Bárány, száját meg-nem nyitotta; hanem a' maga ügyét ISTEN-re bízta, és minden útját az URra hagyta, bizonyos reménységgel lévén az aránt, hogy az ISTEN minden ő dől-gait Böltsen el-igazítja és ki-hozza az ő Igazságát mint a' világosságot, és ártatlanságát mint a' Délt. 'Sólt. 37. Nem olvassuk azt-is, hogy mikor fidalalmaztatott és rágalalmaztatott, valakit vízzá fidalmazott, vagy a' gonoszért gonoszál, az Háládatlanságért Bozszú-állással fizetet volna; és mikor nagy Méltóságra emeltetvén, jó-módja lett volna-is benne, hogy vagy a' Pótifáron a' tölle szenvedett méltatlanságért, vagy annak Feleségén utánna [való gonosz intselkedéséért, gonosz rágalmazásáért 's hamis vádjáért; vagy pedig a' Pohárnokan hozzá mutatott rút háládatlanságáért, bozszút állyon; nem irattatik, hogy egyiket-is tselekedre volna. Sőt mikor az ő gonosz Bájai, gonoszságokról őket meggyőző Lélek-ésméretétől vádoltatván, és méltán érdemlett büntetésétől bűnöknek félvén, nagy alázatossággal és rettegéssel ő előtte le-borúlván Grátziát kérnének-is, nem csak az, hogy őket meg-nem büntette, hanem vigasztalta és bátorította, így szólván: Ne féljete! Ti ugyan gondoltatok vala én ellenem gonosz, de ISTEN gondolta és igazgatta azt jóra; mostan annak okaért ne féljete! Én Táplálótok lélek tinekrek 1Mós. 50. 19. 20.

Továbbá; a' mi Ama' gonosz ázfonynak a' Pótifár

Fele-

Feleségének bűja kívánságának bé-töltésére a' Jó'sefet, sok-
képen ösztönözö vezedelmes ostromjait illeti: Ezeket-is é-
pen tsudára méltó álhatatósággal meg-győzte ez az Iffiu
Heros; elsőben ugyan rész-zerint a' Termézetnek Törvényé-
ből és az illendőségből vett okokkal és erősségekkel; rész-
zerint pedig az ISTENi félelemnek páisával vervén vízfá
annak nyájas ajánlásainak mérges Nyilait: Imé u. m. az
én URam mindeneket a' mellyek övéi az én kezemre bizott;
és semmit én töllem meg-nem tiltott, hanem csak tége-
det, mivel te ő Felesége vagy; mimódon mívelném azért
e' nagy gonofságot? vétkezvén az ISTEN ellen. (*) 1Mós.
39. Azután pedig, midőn ez a' gonof Afzony mégsem kü-
nég-meg ötet ostromlani; sőt látván hogy nyájas ajánlási-
val semmire nem mehet, nem fégyenlené a' Jó'sefnek köntö-
sét-is meg ragadván erővel-is ötet gonof kívánságának bé-
töltésére kénkeríteni; egyébként mód nem lévén benne, mint
a' régi Parthusokról szokták volt mondani; *Fugiendo vicit*.
Köntösét-is annak kezében hagyván, el-fúta, és faladással
véve győzedelmet rajta. Szégyen (a' köz-mondás szerint) a'
Fútás ugyan (: és elhítem hogy a' Világ máj módj Fijai, a'
Jó-

(*) A' 'Sidó' Mesterek szokások szerint itt-is költeménnyel
toldják és trágyázzák a' dologot: azt mondják t. i. hogy a' Jó'sef
a' Pótifárnénak nyájas ostromjától eleintén fíntén meg-győ-
zettetett; de hirtelen elő-fordulván az ő köntösének élén
lévő Philactérium, az által az ISTENnek Törvényére em-
lékeztetvén, meg-győzte magát, így élvén: Mimódon mí-
velnem 's a' t. De ki né tudná hogy a' Philacteriu-
mak a' Jó'sef idejében még szokásban nem voltak, úgy-
mint a' mellyeket az után sokkal 's talám a' Babilóniai fog-
ság után a' Krisztus ideje felé találtak-fel 's gondoltak, ki-
vált a' Pariséusi Szerzetből valók betű-zerint magyarázván, sok-
ra terjesztvén az ISTENnek ezen ízavait, mellyek vagynak
4Mós. 15. 38. és 5Mós. 22. 12. Mellyekben ha vagyon-is
erről valami parantsolat, de ezzel az után a' 'Sidók' vízfá
éltének Lásd Mát. 23. 5. Leg-alább Jó'sef azt nem tudta.

Jó'sefben - is ezt égyennek és paražtságnak tartják, hogy egy ilyen *Dámával* illy durva módra bánt,) de ha égyen lett volna-is ez a' fútás; óh melly hafnos vala! Én pedig azt mondom és el - hízem, hogy minden, a' ki a' *Virtust* betsülni tudja; azt mondja, hogyja' Jó'sefnek ez a' maga viselése és fútása, nem-hogy égyen lett volna; de igen ditsőséges és tsudára méltó tselekedet vala; úgy hogy ezen fútás által a' Jó'sef sokkal nagyobb vitézséget mutatott, sokkal ditsőségesebb *Triumphust* nyert, sokkal állandóbb *Tropeumot* emelt, mint sem e' Világnak nagy részét győzedelmes fegyverekkel bé - kóborlott Nagy Sándorok, Vitéz Annibálok, Hatalmas *Caesarok* 's több régi 's Uj-Világbéli *Herók*, minden véres Hartzaikkal és győzedelmeikkel! mert igaz az hogy: *Fortior est qui se, quam qui Fortissima vincit maenia.* Gondollyátok - meg ugyan-is Sz. H! egy felől az Ellenséget, a' ki ostromollya Jó'sefet! egy minden módon magát kedveltető, úma becédekkel, nyájas hízeltkedésekkel, 's ki-tudja még mitsoda búja maga-viselésével Szerelmét önként ajánló-UR *Affzony* vala az! Bóldog ISTEN! Melly vezedelmes Ellenség! *Sámson, Dávidot, Salamont*, 's kit nem még? *Femina deceptis.* Ez az Ellenség meg-győzte, meg-ejtette. *Quem non mille Ferae, quem non Stheneleius Bostis, Non potuit Juno vincere: Vicit amor.* De más felől gondoljuk-meg, kit ostromol ez az ellenség? Jó'sefet! egy hué huéonkét eéztendő isfiat *1Mós 37. 2. 41. 46.* Oh bizony nem tsúdálkozom rajta, ha amaz ékefen éóllásáról's tudományáról nires nagy Püspök a' *Chrisostomus*, a' Jó'sefnek illy ditsőséges győzedelmét elméjében forgatván ezen éókra fakada-ki: Nem vala, u. m. olly tsúdálatos dolog, hogy amaz három Isfiak a' *Babyloniai* Király tüzes Kementzéjében épen meg-maradának; mint a' minémü tsúdálatos és ritka *Casusnak* tartom azt, hogy a' Jó'sef egy búja *Affzonyi-állatnak* kezei közzül, köntösfének o-

da hagyásával is épen és tisztán ki-menekedheték! És valaminthogy amaz három Iffiak Kegyeiségeknek és Hitcknek erejével azt nyerték, hogy a' tűznek erejét is meg-győzték; úgy a' Jó'sef a' maga tisztaságának és füzefségének ISTENnek lett ajánlásával azt érdemlé, hogy az ISTENi Kegyelem ötöt a' bújaság leg-vezedelmesebb tűzének hevségétől meg-mentené: Ugy hogy, ha tsúdálatos dolog vala szemlélni amaz három Iffiakat a' tűzből oly épen ki-jöni, hogy az, azoknak még tsak köntösöknek-is nem ártott volna semmit-is; bizony sokkal tsúdálatosabb nézni a' Jó'sefet, köntösének egyik rékétől meg-foktatva ugyan, de füzefségének és tisztaságának belső ruháiban annál sebben fel-öltözve, egy bűja Affonyi-állatnak kezei között ki-faladni. Ditsérjék bátor a' Régiek Hippolitust, Peleust, Spurinát, Scipiot és másokat (*) magok meg-tartóztatásáért; (:a' minthogy érdemlenek is ditséretet:) de ha a' környül-állásokat meg-fontoljuk, azoknak ditséreteket a' Jó'sefé sokkal maga után hagyja: Ditsérettel emlékeznek az Ekklesiái Historiák, némely Kegyes Iffiakról és füzekről, kik hogy tisztaságokat épen meg tarthasák, magokat önként balálra adták; vagy hogy szépségekkel

a'

(*) Hippolitusról már feljebb emlékeztem. Peleusról, a' ki az Akastus Király Feleségének ajánlott férjét meg-vetvén azért attól épen mint Jó'sef hamisan Férjénél el-vádoltatot volna, lásd Pindar. De ezek inkább a' Poéták Fabulái közé tartoznak; a' mit pedig a' maga szép ábrázatját tizta életének meg-tarthatásáért rútúl el-karizoló Etruriai jeles Ifjúról Spurináról: Ama' Spanyol Orzági Uj Kartágo Városának meg-vétele alkakamatosságával fogságba esett igen szép Leányzó, annak Mátkájának Alluciusnak tisztán vízzá adó Scipioról: és magát a' Dárius Király Feleségétől s Leányzótl ditséretelen meg-tartóztatott Nagy Sándorról. Valerius M. Livius és Curtius írnak, a' már nagyobb hitelt 's ditséretet érdemelt: De ugyan tsak a' Jó'sef ditséretét egyik-is el-nem éri. Mert úgy lázlik, hogy ezek ezt nagyobbára ex rationibus politicis tselekedték, 's nem mindenkor. A' Jó'sef pedig ISTENi félelemből tselekedte 's sokfiori ostromoltatása között-is magát mindenkor tisztán meg-tartotta.

a' mint gyanitották éüzeléseket vezedelembe ne hoznák, magoknak éép zemeiket ki-vájták, orrokat el-vágták, éép ábrázatjokat özve-kartzolták: De ítéletemzerint, fokkal nagyobb ditséretre méltó a' Jó'sef, a' ki tisztaságát úgy tartotta-meg, hogy magát meg-nem martzangotta, annyival-is inkább életerét (:mint amazok közül némellyek, nem tudom nagyobb buzgóságból-é vagy Kegyeiségből?) nem vektette 's el-nem fogyatta.

Oh ditsőséges Példa! *Ecce Spectaculum! dignum ad quod respiciat intentus operi suo Deus, et intentus salutis suae homo Christianus.* Meg-érdemli bizonyára ez a' példa, hogy valaminthogy maga az ISTEN méltónak ítélte, hogy Kegyes és mintegy abban gyönyörködő zemeivel tekintsen a'-ra; mi-is mindnyájan, kik a' *Virtust* követni kívánjuk, és Lelkünk Idveiségét teljes igyekezettel munkálódní akarjuk; figyelmetesen tekintsünk arra, mint minket fok jeles dolgokra tanító éép Példára.

Elsőben - is azért, nem nézhetek én soha-is úgy e' Példára, nem gondolkodhatom 's el-mélkedhetem úgy a' Jó'sefről és az ő különös Fatumiról, hogy mindenkor ézembe ne júlson ama' Lelki JO'SEF, az Atya ISTENnek egyetlen egy zereelmes Fia, a' kinek a' Jó'sef igen világos és eleven Példája vala, és a' kinek Fatumiban 's különböző állapotjában a' JÉ'SUSnak mind meg-alázódott, mind fel-magaftaltatott állapotja; mind zenvedései, mind pedig azokra következő ditsőséges fel-magaftaltatása oly világos vonogatásokkal és eleven zínekkel vagynak le-rajzoltatva, hogy *qui utramvis recte norit ambas norit.* A' ki Amannak példáját figyelme-tesebben zemléli és vi'sgálja, Abban Ezt tsak nem minden környül-állásokra nézve fel-találja.

Alig közhírhete bé-úgyan - is ez az áldott Gyermeke a' JÉ'SUS e' Világra, és mindjárt ama' gonoz Sárkány fel-támadá

támada Ő ellene, hogy ötet el-nyelné *Héródes* ! a' Kegyetlen *Heródes* ! fel-indula és *vi et nequitia* egyaránt tsalárd-sággal és dühösséggel üldözni kezdé ezt az ártatlan kisdedet, hogy ezt az Izrael' reménységének világosságát ki-ölt-hassa. Fegyveres Vitézeit ki-küldi, és azok által Bethlehem Várofsának útfáit nyargaltatja, dúlatja; az ártatlan Kisdedeket, a' JÉ'SUSnak Kis Martirotskáit vagdaltatja, kegyetlenül mézáróltatja, olly tzéllal, hogy azok között Magát a' JÉ'SUS-t is a' maga átkozott *Ambitiojának* és gyanus irigységének fel-áldozhatja: Kinek Kegyetlen üldözése miatt kénfzertitették a' JÉ'SUS illy gyenge korában abban az Égyiptomba éladni, és vitettetni mellyben a' JO'SEF régen vitettetett és el-adattatott vala.

Mihelyt pedig az Idvezítő el-éré azt az időt, mellyben Magát Izrael Meg-váltójának lenni meg-mutatná, és Közbenjárói Munkájának folytatásához kezdeni akara, maga ama' gonoz Lélek elő-állá és ezt a' tökéletes kénségű tífza termézetű ártatlan Bárányt, a' kiben semmi bűn sőt még arra való leg-kisebb hajlandóság-is nem vala, a' puftában meg-kisérté, minden tüzes nyilait Ő-ellene lövöldöze, és ötet óh nagy kérentsétlenség ! Testnek kívánságára, a' Szemnek bújálkodására és Életnek kévéllységére öztönözni nem ké-gyenlé.

De tekintsünk különösebben azokra, a' mellyeket Jó'sef az ő Attyafaitól kénvedett ! melly képen előnkbe ter-jektik azok a' JÉ'SUSnak kénvedéseit, mellyekkel az ő Test és Vér-kérint való Attyafaitól a' 'Sidóktól illettetett. Jó'sef a' Jákóbnak leg-kedvesebb Fija vala, kit az ő Attya az Ő Bátyjaihoz akarván küldeni eleséggel, meg-éóllitá és sátorá-ból ő hozzájuk a' puftába, holott a' Barmokat legeltetik és örzik vala, Atyai *Instructio*val el-botsátja; ki-is Édes Attyá-nak mindenekben engedelmeskedvén, így éólla: Imhol va-

gyok én 1Mós. 37. 13! De mikor azokhoz el-jútozt volna, ö-
töllok meg-tsúfoltaték, meg-fogattatik, halálra sententziáztatik
's alig marad, hogy meg-nem - is ölettetik: de ugyan tsak
pénzen el-adattatik, idegenek kezekbe esik, Egyiptomba Töm-
lötzebe vettetik, onnan mindazáltal tsudálatosan szabadittatik;
nagy Méltóságra emeltetik, a' Király után másodikká és e-
gész Egyiptom Földének Urává tétetetik. Oh melly gyö-
nyörűségesen ábrázolják mind ezek a' JÉ SUSnak mind két
rendbéli állapotja éerint való *Fatumit!* Az ISTEN Ezt az
Ő Egyetlen Egy minden-napi Gyönyörűségét Szerelmes Szent
Fiját, meg - öllítá mint-egy, hogy Lelki Eleséggel mind mi-
hosszánk közönségesen e' Világ pusztáján bújosó éegény
Bűnösökhöz, mind pedig különösebben az Izrael Nyájából
el-téveljedett Juhokhoz el-küldené: és Ez az engedelmes FIU,
Ez a' éerelmes JO SEF! nem-is vonogatá semmit - is magát,
hanem nagy kézséggel így állá: *Imhol vagyok én! küldj-
el Engemet. Ésa 6. Imhol vagyok én hogy tselekedjem a' Te
akaratomat én ISTENem!* Solt. 40. El hagyá mint egy az ő
Attyának Mennyei ditsőséges hajlékát és e' gonofhan tétet-
tetett Világra jöve; az övéihez a' 'Sidókhoz méne, azok
pedig ötet bé-nem vévék Ján. 1. 11. hanem mihelyt ötet
meg-láták, mint éintén a' Jó'sef Bátyjai mindjárt így áll-
lának és tanátskozának: Imhol jö az örökös! jer öljük - meg
ötet, Már. 21. 38. És jóllehet önékiek Lelki eleséget Men-
nyei Kenyeret hozott vala; mindazáltal azt meg-verék, Irigy-
ségből ellenne fel-indulának sokképen lövöldözék, gyűöl-
ségesen üldözék tsufolák, Ördögösnek, Hitetönek, Izrael'
háborítójának, Bűnösök, Publikánusok Társának, Rézegesnek,
Dobzódónak' 's minek nem? káromlák ötet; végre-pedig meg-
is fogák, a' Pogányok' kezekbe adák: köntösétől meg-foszták,
Kereft fára feszítették, söt meg-is ölék és ekképen Ez a' Lel-
ki Jó'sef-is az halál Tömlötzében vetteték; de abból ki-éa-
badúl-

badúlván, és fejét győzedelemmel fel-emelvén, Ditsősséggel meg-koronáztaték, ISTEN Jóbjára ültetteték, és már uralkodik az egék földnek minden Országain, söt Mennyen és Földön tellyes hatalommal és ditsősséggel mint UR és Király. Valamint pedig ezen különböző viántságokra, úgy azok között való maga-viselesére nézve-is a' Jó'sef a' JÉ'SUSnak gyönyörűsége Pélájája vala. Mert a' miképen Amaz, úgy Eintén Ez is mikor Eidalmaztaték, senkit nem Eidalmaza vala; mikor Eenyvedne, senkit nem Eenyegyet vala, 1Pét. 2. 23. A' gonókért foa nem gonókkal, hanem mindenkor jóval fizet vala: A' kik ötet üldözik vala, azoknak betegeiket gyógyítja, halotjaikat támasztja vala; Szélyel jár vala Eüntelen, mindenekkel jótévén Tsel. 10. 38. és mikor halálra viteték - is, mint a' Méfárfékre vitetett Bárány, nem nyitá-meg Eáját, hanem hogy akkor - is másokat tanítana, vigasztalna; és mikor fészterik vala-is, Gyilkosiért imádkozik: Azután-is pedig hogy fel-magaftaltaték és Ö-néki Mennyen 's Földön tellyes hatalom adattaték, hirtelen az ő ellenfécin boffur nem álla; hanem ő nékiek a' meg-térésre Idöt engede; és a' kik azok közül az ő Évangyéliomának predikállására meg-térvén, töredelmes Eível ő hozzája folyamodnának, azokat Kegyelmebe véki és a' maga Apostolainak Eájok-által, mint Eintén Jó'sef az ő meg-félemlett Attyafiait eképen biztatja és vigasztalja vala: Mostan azért Atyámfiak! tudom hogy tudatlanságból tselekedtétek ezeket: bánjátok - meg azért, és térjete - meg, hogy töröltsenek el a' ti bűneitek. Tsel. 3. 18. 19. Söt ma-is mindenkor ki-terjékte állanak az ő kegyelmes Kezei, még az engedetlen Fijakhoz és Leányokhoz-is; és azokat Eüntelen hívogatja Magához: *Jöjjetek én hozzám mindnyájon kik meg-fáradtatok, és meg-vagytok terheltetve! és én meg-nyúgortlak Titeket.* Már. 11.

De továbbá: ha a' Jó'sefnek példájára tekintünk, fel-tálalhatjuk még abban és nyilván Eemlélhetjük, egyfelől ugyan

közönségesen ama' Lelki JO'SEF Nemzettségének az Anya-Szent egy-háznak, másfelől pedig különösen minden hívő Embernek forsát és állapotját, e' Világon; és ezek-érint, mind köteletségünket, mind oktattatásunkra 's vigasztalásunkra szolgáló szép okokat és tanácsokat tanálhatunk abban. Mert úgyan-is; vallyon nem olyan vólt-é eleitől fogva az ISTEN-Népének az Anya-Szentegy-háznak forsa e' Világon, a' mi némü vala a' Jó'sef állapotja? Nem úgy vagyon-é a' Jó'sef Jegyése e' Világ Leányi között, mint a' Liliom a' tövissek között? *Ének. 2. 2.* Menyíizer nem kényszerítettett ez az *Affonyi* - állat az ötlet üldöző Sárkány előtt el-éladni a' púktába? *Jel. 12.* Mennyíizer nem illettenek éájába ezen élévétől hányattatott 's loktor tsak nem minden vigasztalástól meg-fosztattatott Özvegynek, az *Eszher Királyné Affonyinak* a' ma éavai: *Imé! el-adattattunk, én és az én Nemzettségem, hogy el-vefessenek, meg-öljenek, és el-törölyenek minket Éth. 7. 4.* De ki győzné mind elő-éámlálni az ISTEN Anya-Szentegy-házának méltó panaszait? E' Világnak az ellenvaló hamis vádjait, rágalmazásait? Ki tudná vóltaképen meg-íratni ennek a' Lelki Jó'sefnek romlásait? *Ámós. 6. 6.* Elég az, hogy ha az Anya-Szentegy-ház a' éenvedésekben Jó'sef, a' éabadulásra és fel-magaasztaltatásranézve-is Jó'sef léfén; Mert jóllehet keserűséggel illelések és lövöldözzék-is azt az ő ellenségei, jóllehet gyűlölje és üldözzé-is azt e' Világ; mindazáltal az ő Kéz-ivének ereje által meg-marad, és meg erősitetnek az ő Kezeinek Karjaia' Jákób Erős ISTENének Keze által; és végre minden ellenségein győzedelmeskedvén, Ditsőséggel ő-is meg-koronáztatik.

A' Tanítvány nem nagyobb az ő Mesterénél, sem a' Gyermekek az ő Annyánál! Ha a' JÉ'SUS a' mi Fejünk és Mesterünk; ha Ama' Magosfágos Jérú'sálem a' mi Anyánk; a' éenvedések-által jutottak 's mentek-bé a' Ditsőségbe: Mi nem

nem tsuda, ha ez a' mi forfunk-is és körelefségtünk ; hogy *per aspera ad prospera! per Templum virtutis ad Templum Honoris!* A' szenvedések és nyomorúságok által igyekezzünk bé-menni az ISTENnek Országába! És minden mi Ellenségeink ellen való vitéz magunk óltalmazása által járhatunk el egyedül az örök Ditsőségnék Tempломába! Ha e' Világ Titeket gyűlöl, (ily áll IDVEZITÖnk Tanítványainak *Ján. 15. 18.*) tudjátok hogy engemet gyűlölt elébb tinálatoknál. E' volt eleitől fogva forlok az igaz híveknek e' Világon! *Ábel, Jákób, Mó'ses, Dávid, Dániel!* egyfóval; minden régibb és újabb Szentek; erre nézve meg-annyi Jó'sefek voltanak. És ma-is ez 's ez után-is ilyen léceu minden hívő embereknek forsa e' Világon.

Allyatok elő azért immár, és tekintsetek a' Jó'sef ezen példájára, elsőben-is: *Ti! kiket a' Ti ellenetek való gyűlölségnék tüze sűt és az irigységnék Nyilai sértegetnek!* el-annyira ; hogy azok miatt ottan-ottan kénkerítettetésetek keservesen így fűháskodni- fel a' *Dáviddal: Oh melly sokan vagynak! a' kik háborgatnak engemet én ISTENem! nagyok ellenségim, és sok gyűlölőim tusakodnak ellenem.* 'Sólt III. Azon panaszkodtok -é hogy sok gyűlölőitek és irigyeitek vagynak? *Praestat invidiosum esse, quam miserabilem!* Adjon ISTEN sok irigyet, kevés kánót! Mert tudnivaló dollog ; hogy: *Invidia semper virtutis Comes et umbra est!* Épen ebből tudom-meg egyikből, hogy *Virtus* vagyon benne-tek, mivel reátok sokan irigykednek. Ebből tudhatjátok ti-is meg, hogy KRISTUS Tanítványai vagytok, ha a' Világ ok nélkül gyűlöl Titeket. *Et, quis unquam virtutis amicus exercitio hoc caruit!* Ki volt valaha, valamire való Ember, a' kit az irigység ne üldözöttne gyakoroltt volna? Éppen egy régi *Demonax* nevű *Philosophust* tudok, a' ki azzal ditselkedett, hogy ő Száz eűtendőt élt volna e' Világon minden betegség, per,

és irigyek nélkül. De meg-vallom, hogy vagy nem mon-
dott igazat, vagy pedig nem volt semmi ollyas *Virtus* ben-
ne, a' mivel az irigy émekeket magára vonhatta volna. In-
kább hízek *Themistokles*nek, a' ki midőn egy Napon az i-
rigységnél semmi ostromját nem tapasztalta maga körül, azon
épen úgy győtrötte magát, mint *Titus Romai Imperator*,
mikor valamelly napon, másokhoz Jó - réteményét
nem mütathatta; mert abból észre vette 's azt hozta ki *The-
mistokles*, hogy akkor igen nyomorúlt állapotban volt. Il-
lyen formán gondolkodott *Pittakus*-is. Az honnan *Sokrates*
midőn *Alcibiades*től meg-kérdettetett volna, mimódon kerül-
hetné 's távoztathatná-el az Irgyeket, éppen *Socratico modo*
azt felelte: *Vive ut Thersites!* Élly úgy u. m. mint *Ther-
sites*; a' kit mint az egész Trója Várofsát ostromló Görö-
gök Táborában, mind Testére, mind Erköltseire nézve leg-
rútább Embert, úgy irt le *Homerus*. En pedig azt a' taná-
tsot néktek nem adom, hanem inkább arra serkentelek Ti-
teket hogy minél inkább dühösködik ellenetek az irigység,
annál inkább igyekezzétek magatokat ditséretesen viselni. *Rum-
pantur ut ilia Codro*. Hadd epeéke magát, rága kezét lábát az
irigység! Ti azzal ne gondoljatok! Tsak éppen hogy éánt-
éándékkal azt magatokra ne *provocáljátok*! Egyébaránt fel-
se vegyétek, békével tőrjétek! mert leg-alább: *Supremo fi-
ne domabitur.* (*)

Állyatok elő 2 *for* és tekintetek e' példára Ti-is mind-
nyájon kiker vagy a' bennetek lappangó bűja indulatnak
tüze, vagy a' körüllettek lévő Alkalmatofságoknak Testi
gonoő kívánságoknak bé-töltésére öftönöző Nyilai ostrom-
molnak és nyughatatlanitnak; különösen pedig Ti e' go-
noőra

(*) - - - diram qui contudit Hydram, Notaque fatali porten-
ta labore subegit: Comperit Invidiam Supremo fine doma-
ri *Horat.* Pascitur in vivis livor post fata quiescit. *Ovid.*

nohá leg-inkább hajlandó álhatatlan Iffiúságtoknak fikámló
jegen álló mind két Nemből való Iffiak! Állatokelő mon-
dom, tekintsetek e' példára! és az Iffiú Jó'seftől tanúlatok
mértékletelességet, tisztaságot, testi kívánságok ellen való har-
tzot, bújaságra ösztönöző alkalmatosságoknak el-kerülését, pa-
ráznának intselkedésétől való őrizkedést! egy főval: mind-
ezek ellen való Lelki vítézkedést! És ha régen *Themistokles*
éttzakai nyúghatatlanságának 's álmatlanságának ezt az okát
adta: *Quia me Tropaea Miltiadis de somno excitant*. Ha ama'
Hatalmas *Caesar* mikor még Spanyol Országban *Quaestor* vól-
na, meg-lárván ott egy Templomban a' Nagy Sándor ké-
pét, magát könyvezve meg-fohajtotta (*) hogy ő még an-
nyi idős korában, mellyben már Nagy Sándor a' Világnak
nagy részét meg-hódoltatta, semmi ollyas nevezetes dologot
nem tselekedett volna! Bizony sokkal inkább fel-indíthat
minket ennek az Iffiú *Herónak* győzedelme és példája arra,
hogy mi is minden minket bújaságra ösztönöző alkalmatos-
ságokat el-kerülünk és a' Testnek gonof kívánságai ellen
vitézkedvén, azokon győzedelmeskedjünk. De óh melly so-
kakot meg-fégyenített itten a' Jó'sefnek példája, a' ki illy,
Terméket érint e'félékre könnyen hajló Iffiúságában-is, a'
leg-veédelmelesebb ellenségen illy tökéletes győzedelmet
nyere; holott ma sokan még azok-is, a' kiket egyébránt az
idő és a' hosszú *experientia* az illyen Nyilak 's ostromok
ellen bátrabbakká és mintegy sérterhetetlenekké tehetett vól-
na: még-is azoknak csak elsőbb és gyengébb próbáit-is ki-
nem álhatják, hanem a' leg-kisebb kísértetre-is könnyen-meg
adják magokat és meg-győzetteinek: hogy most már ne főljak
semmit-is azokról, a' kikaz e'féléket nem hogy kerülnek, 's meg-
győzni igyekeznék, de sőt inkább keresve keresik, és a' Testi bú-
jaságnakfertőjébentörkig buborékolnak's magok gyönyörködte-
sével

(*) Sveton, in Jul. Caesar. Cap. 7.

sével hevernek. Ti pedig ISTENnek Tízta étellel kedveskedni kívánó Jó'sefek ! Ezt a' mérget 's vezedelmet tellyes erővel el-távóztatni igyekeztétek, és a' bújaságba bé-merült életű Emberekkel való Társalkodást-is nagy förgalmatossággal kerüljétek (†) Ha pedig vagy egy vagy másjalkalmatossággal ezen vezedelmes Ellenségnek ostromjára akadnátok-is a' Jó'seffel együtt 's ilyen kísértetre jutnátok; magatokat ISTENi Segedelem által keményen tartsátok, 's vagy a' külső vagy a' belső kísértettől meg-győzettetni ne engedjétek. Erre nézvetegyétek mind annyiszor fêmeitek eleibe a' Jó'sef példáját ! *Cujus Tropaea vos de somno excitent !* Sőt mint a' Jó'sef tselekedett, tegyétek fêmeitek eleibe Magának a' mindeneket a' leg-temérdekebb fetétséghen-is jól látó ISTENnek Minden tudóságát, és Mindenütt jelen való voltát. Így okoskodván a' Jó'seffel: Mímodon mivelném e' nagy gonofságot vétkezvén az ISTEN ellen ! Nintsen ennél a' gondolatnál egy hathatósabb eszköz és orvosság, mint egyebek, úgy a' bújaság ellen-is, a' mint ezt a' nagy Erasmus Gyermeki és jádúi módon ugyan (: mint egyebeket-is fókott volt.) de igen szépen elő-adta egyhelyt írásaiban (††) De továbbá ; igen hasznos a' Bújaság Tüzének meg-óltására a' pokol tüzének, az az, annak büntetéseinek meg-gondolása-is. Ezzel győzé-meg 's óltá-ki ezt a' Tüzet magában egy kegyes Remete, a' kiről azt írják ; hogy midőn Egyiptomnak valami félen való puftájában lévő Kamarátskájában, mellyben magánosan lakik vala, egy rosz akaróitól, gonof fán-dékkal *subornaltatott* meg-bérlett Azzony-Embert éjtékai állásra könyörtületességéből befogadott volna; és mint gyarló Ember ezen gonofra való alkalmatosság által, éjjeli gondolkodásai között zinte-zinte meg-győzettetnék, hirtelen fel-

(†) In Colloq.

(††) Quid facies ? facies Veneris cum veneris ante ?
Ne fedeas, sed eas; ne pereas per eat.

kelvén világot gyújt, és egyik újját a' lángra tartván égetni kezdé 's e'képen a' pokolnak kinjait képzelyén a' kísértetet fzerentsésen meg-győzé: Melly Hiftóriátska ezembe juttat nékem, egy más nevezetes *Casus*-is, mellyet olvastam valahol egy jeles Kereftyén Iffúróról, a' kit midön a' régi üldöztetéseknek idején, egy *Romai* Pogány *Praefectus* semmi ígéretekkel, fenyegetésekkel, kínzásokkal a' Kereftyén Valástól el-nem hajthatna; végre illyen álnok practikát gondolki elene: Az említett Iffiat egy gyönyörűséges kertben felvont Sellyem Sátorban valami puha ágyban, sellyem pántlikákkal le-kötöztetvén, egy szép, de tsintalan Iffú *Affonyi-állatot* küld-bé egyedül hozzája; a' ki azon Iffiat bújaságra öltönözö maga viselésével 's rapogatódzásaival vétekbe ejtené; remélvén hogyha e're el-hódíthatja, Vallásától-is könnyen el-hajthatya: De haljatok tsudálatos dölgot! Midön venné észre az Iffú, hogy fíntén meg-győzetterik, és magát meg-kötöztetve lévén nem óltalmazhatná, annyival-is inkább! mint Jó'sef, fadással nem szabadíthatná, hirtelen maga magának nyelvér ketté-harapja, és annak el-harapott darabját vérével együtt azon *Affonyi-állatnak* kemeközzé pöki, 's e'képen mind magában, a' bújaságnak tüzet meg-öltja, mind pedig ellenségeit meg-fégyeníti. Oh Ditsősséges példa! Méltó bizonyára, hogy a' Jó'sef példája mellé tértetvén, e' szép pár példát minden Kereftyén Ember kemee előtt forgassa! t. i. *Momentaneum est quod delectat, aeternum quod cruciat.* Jóbb nekünk hogy Tagjaink közzül egy el-vefken, hogy nem egész Testünk Gehennára menjen, *Már. 5.* Sokat hagnál itt végezetre a' henyességnek kerülése-is. *Otia si tollas periere cupidinis arcus.* Jó'sef fíntelen az ő URának dölgaiban foglalatoskodik vala, 's talám ez-is sokat segitette öret a' Bújaságnak el-távóztatására. Innen mondotta egy régi Atya; hogy fíntelen valami jó munkában foglaljuk magunkat, hogy e'képen a' Sátán minket soha henyélve ne találjon: Leg e-

gyenesebb és bizonyosabb út pedig a' győzedelemre a' fűtés. Fűtsunk azért mindenkor mikor lehet a' Jó'sseffel, és bizonyosan győzedelmeskedünk.

Utóljára álljatok elő még 's tekintetek e' példára Ti-is! kiket a' Rágalmazó gonof nyelveknek mérges nyilai fértgetnek; és tanuljátok-meg a' Jó'seftől, miképen fenvedjétek 's győzzétek-meg ezt a' kísértetet - is békecséges türe'ssel. Nem hagyom ugyan én helybe ama' régi *Filosofus*nak tsúdálatos *Gusturs*át és éokását, a' ki annyira gyönyörködött volna abban, hogy másoktól rágalmaztassék 's mutskoltassék, hogy még *praemiummal*, ajándékkal-is kívánt reá venni némellyeket, hogy velle ezt tselekedjék. Nem Sz H! tsuda *Philosophia*! Balgatag Bölcsé'ség ez! Illő nekünk minden igyekezettel azon lennünk, hogy másoknak semmi okot rágalmaztatásunkra ne éolgáltsunk. De ha még-is így-is rágalmaztatunk, fenvedjük azt békecséges türe'ssel, tsak hogy a' mi Lelkünk - isméreri minket ne rágalmazzon's vádoljon. (*) Bizzuk ISTENre a' Bő'özűállást 's várjuk békecséges türe'ssel el-nyomattatott ártatlanságunknak világosságra való hoztatását. Erre nézve; gondoljuk meg, hogy eleitől fogva a' leg-éentebb 's kegyesebb Embereknek, *Jó'sefnek*, *Dávidnak*, *Jérémiasznak*, 'Su'sannának, sőt magának a' JÉ'SUSnak és az ő Apostolinak ezt kellett fenvedni! Gondoljuk - meg, hogymaga IDVEZITőnk Böldegoknak mondja azokat, a' kik éidalmaztatnak, és a' kik ellen minden gonof hamiságot mondanak. *Mát. 5. 11.* Gondoljuk - meg, hogy ha rágalmaztatunk - is a' gonof Emberektől, a' mi bizonyságunk mindazáltal a' Menyben vagyon, a' ki jól látja a' mi ártatlanságunkat; a' kinek ítélete nem függ az Emberektől; Kiknek ha gyűlölségeket vonnák - is reánk a' rágalmazók; de

az

(*) Sicut Joseph dimisit pallium in manu Meretricis; et fugit cum meliore pallio Castitatis; ita et Tu projice pallium in manus Calumniatoris, et fuge cum meliore velamento Justitiae cet. *Christof.*

az ISTENnek hozzánk való Kegyelemét és Szerelmét azzal meg-nem változtathatják, sőt inkább nevelik, mivel az ISTEN az el-nyomattattak mellé áll; és eképen még használnak nekünk a' rágalmazók: Utóljára, hogy mindeneket elő ne hordjak; Gondoljuk-meg, hogy ez az ISTENnek akarja és tette, hogy ezt szenvedjük; Ő mondja, Ő engedi-meg a' gonosz Semeiknek hogy eldalmazzák a' Dávidokat, hogy azokat meg-próbálja, és az ő ártatlanságoknak ki-nyilatkoztatása által azoknak betszületeket és tisztességeket világ ferint-is öregbitse, a' Rágalmazókat pedig meg-fégyenítse. Nohát Sz. A! el-ne tsüggedjünk, hanem a' mint Sz. Pál szól, 2Kör. 6. 8. *Δια ὀνομασίας καὶ ἐννομίας! Per Convitia et Laudes!* Ditsőség és Gyalázat által, Szidalom és Ditséret által, mint esméretlenek maga esmértefek! mint bankodók, maga mindenkor örvendezők! a' Tzélra fiesztünk, hogy Meny-be mehesztünk.

Tsúdálkoztok-e még - is rajta már Sz. H! *Si quando impetum capit Deus spectandi Magnos Viros colluctantes cum aliqua calamitate!* Tsúdálkoznátok-e, mondom, még-is rajta, midőn látjátok hogy tettett ISTENnek eleitölfogva 's tették ma-is a' maga Hiveiközzül némelyeket különösen ki-válastani, és az őket mindenfelől ostromló külömb-külfömbféle kísértetek ellen való küzködésre, mint meg-annyi Bajnokokat mint egy *Theatrumra* ki-állítani; hogy azokat Maga - is, némi-némű Maga gyönyörködterésével felelélje, 's más-fokkal-is, mint hasznos példákát feleléltesse. Nem gondolom hogy többé ezen tsúdálkoznátok, és ebben már többör meg-borránkoznátok; minckutánna a' Jó'sefnek példájából bőven meg-érthettétek; minémű bölcs okai, Szent végei légyenek ISTENnek arra, hogy ezt tselekedje. De hogy ezt még-is jobban meg-érthessétek 's magatokkal el-hitthessétek: I.

mé / a' Jó'sef régi példájához, egy-más újabb példát ragadtok, a' már Néhai Mélt. L. Baró M. Győrő Monostori KE-MÉNY MIKLOS Urnak, ennek a' valóságos Igaz Izraeli-rának példáját mint mostani Beélgetésemnek Fő Tzéljat és *Objectumát*.

Ecce par DEO dignum JOSEPHUS ! et par DEO et JOSEPHO dignum NICOLAUS ! A' JO'SEFet mint ISTEN-hez méltó *Spectaculum*at és párt zemléltetém edig Ti-veletek Sz. A' Szemléljétek már e' mi MIKLOSunkat -is, mint mind ISTENhez illő, 's már bóldogúlt Lelkére nézve az Ő Szentséges Színének látására 's mintegy az Ő velle közelebről való Társalkodásra méltóztatott zeméllyt; mind pedig, mint ama' már töllem együgyűen Ti-előtökbe rajzoltatott Jó'sef gyönyörűséges Képének Iok tekintetekre nézve megfelelő Éép példát, mellyet ha Eintén Annak valósága és érdeme zerintt, mind tsekélly Tehettségemre, mind pedig az Ő Állapota 's *Fatumi* körül való vékony *Experentiám*ra nézve elegendendőképen elő nem adhatok-is; mindazáltal Életének nevezetesebb *Circumstantiáira*, és belső képének tettefebb *Liniamentumira* nézve valamennyire akár tsak le - rajzolni igyekezek.

Esette vala e' Világi Életre való bé-jövele ezen Néh. Mélt. L. BARO Urnak az Ezerhétéáz Huőon-harmadik Eőren-dőben Sz. Mihálly Havának Negyedik Napján, Néh. Mélt. L. Baró Gy. Monostori KEMÉNY SIGMOND Ur, annak ide-jében, az Erdélyi Mél. Királyi Törvényes Táblának Érdemes *Adsefsora*, és Ennek Élete Kedves Párja Néh. Mélt. *Groff Bethleni* BETHLEN ÁGNES Ur Aőőőny által. Mihelyt pedig annyira való időt ére, hogy a' Musákkal társalkodhatnék; tanulását kezdé follytatni a' Maros Váőárhellyen Éépen virágzó Ref. Nem. Collegiumban, honnét-is bizonyos okokra nézve általplántáltaték a' Kolosvári Ref. Nemes Collegium'

legium' akkor-is kedvesen zödelő Kertének plántái közzé: de
 itt - is tanulását, az abban az időben ezen mi Hazánknak
 nagy részében pusztító Döghalálnak akadályai miatt, fel-rett
 Tzélra 's végre nem vihette; Jóllehet az ISTENi Kegyelem-
 nek keze és ama' mindenekre meg-tanító Sz. Kenetnek ere-
 je: (17án. 2. 20.) véghez vivé azt-is, a' leg-űkségelebb
 Tudományokra és az Erköltsöknök formáltatásokra nézve ő
 benne, a' mit a' Földi Tanítóknak Morgalmatossága az i-
 dőnek mostohasága miatt tökéletességre nem vihete.

A' Jó'sefnek *Fatumait* jó elein kénteleníteték meg-probál-
 ni, és maga példájában szemlélni ezen Néh. Mélt. URi Fér-
 fiú; leg-elsőben-is abban, hogy lúntén olly gyenge állapotjá-
 ban, mint a' Jó'sef kerelmes Annyától a' Rákeltől; ő-is
 mintegy Tizen-egy Ektendős korában Néh. Mélt. Ur ne-
 vezett Ur Attyától annak halála miatt meg-fozraték, és an-
 nakutánna ismét, mint a' Jó'sef, mintegy 25. Ektendős korá-
 ban Egyiptomba lett el-adattatása által kedves Attyától el-
 szakoztaték: Ez-is épen midőn életének azon fámú Ekten-
 deit töltene, fellyebb említett Mélt. Azzony Annyát - is a'
 Éomorú Halál által el-szakoztván; az ISTENi Gondviselés
 mellett, igen kedves Attyafának sőt Attya helyett való
 Bátyának Néh. Mélt. M. Gy. *Monastori* L. B. KEMÉNY
 SÁMUEL URnak kegyes szárnyai és gondviselése alatt töl-
 tött nagy házonnal mintegy négy Ektendöket: Ki-is vala-
 mint-hogy Ötet épen Fia gyanánt tartotta, úgy ő-is ezen
 Nagy Uri Férfiúnak emlékezetét egész Életében tisztelte és
 hozzája bizonyított Atyafiságát háládatossággal emlegette.

Által-evezvén e'képen ISTEN és a' Jó Emberek kor-
 mányozása által az Iffiuság' fok próbáknak és veszedelmek-
 nek ki-rétetett tsalfás Tengerén ezen Néh. Mélt. Báró Ur;
 hogy már Emberkorra jutott Életének hajóját, az azt os-
 tromlani fokott fok-féle vízföntagságoknak félvézei és hab-
 jai

jai ellen, kettős Vas-matskával erősíthetné (*) A'ról kezdve gondolkozni, hól találhatna egy olyan ő hozzá illendő Társat 1. Mór. 2. A' kívül nem csak egy Testé, hanem egy Szív és Lélekké - is lehetvén, azzal mind kedves, mind kedvetlen napjait, mind örömét, mind fomorúságát meg-őszíthatná, és mind Földi mind Mennyei Bóldogságát egy szívvel és lélekkel munkálódhatná?

Fel - is találá ezt a' drága Kintset ezt az ékes Koronát, Péld. 12. 3. És attól az URtól, a' kitől vagyon az Ertelmes Feleség Péld. 19. 14. Meg-nyeré 's mintegy sors fírint ki-voná ezt a' nagy Jót, a' midőn az 1752 - dik Éftendőben, ama' már akkor-is valóságos Özvegyiségben lévő titka Életü *Penelopét*, már pedig most ezen második Kedves Férjét-is el-felejtethetetlenül keférgő *Artemisát* Mélt. *Tzegei Groff* WAS KRISTINA UR - Afékonyt a' Titka Házassági Életnek arany Lántzával Magához tsattolá kívül - is kevés híjján 23. Éftendőknék el-follyások alatt, olly ritka egyességü és kedvességü békelséges Életeret élt; hogy midőn valaki e' mi Nemzetünkben, Házassági Életből tökéletes Bóldogságot emliteni 's ki-fejezni kívánna, Ezen Galamb egy-máshoz való hívséggel különösen ckeskedő ritka Párra, mint köz-példára, ugyan újjal mutatna.

Mi nem tsúda azért; ha az ISTEN-is ezen ily példás életü Mélt. Uri Párt több áldások-között a' Házassági Életnek kívánáros Gyümöltefeivel hét kedves Uri Magzatokkal-is fíerette, 's meg-áldotta: Kik közzül ugyan öftön, még kised korokban ez élethől által költöztenek a' Mennyei Bóldogságba, annak tanu-bizonyságára, hogy öft kéfértett volna ISTEN a' Szüléknek is helyet és Hajlékot, mellyben mint Men-

(*) Egy Tengeri Habok között két vas-matskán álló Hajónak Példája, illyen Inscriptioval: *Tutum est, duabus Anchoris niti, et cet.* a' Házassági Életnek igen szép Symboluma. *Vid. Em. Thesaur. Inscript.*

Mennyei Pólgárok, annak idejében ök-is által-költöznének, mi-
nekutánna ezen kedveleiket oda magok előtt mintegy Zalog-
képpen előre el-botsátották volna ; Meg-maradt mindazál-
tal Atyai és Anyai Éveknek tellyes örömökre ez életben
mindenik Nemből egy-egy: KRISTINA válaftott Iffiu Ur
Akkony, Mélt. *Groff* és *Oberster Bethleni* Iffiaab BETHLEN
PÁL UR Élete' Kedves Párja; és amaz ISTEN Háza' Egyik
Pitvarában, a' M. Vásárhellyi N. *Reformatum Collegiumban*
múlatozó , 's ottan az URnak Szavát hallani, érteni és fo-
gadni Tanuló SÁMUEL, e' Magyar Izraelnek egyik remény-
sege, a' *Műsáknak* Öróme Díze és Társa.

Bóldognak tarthatja magát ilyen Párral, illy Kedves
Gyermekekkel ezen Néh. Mélt. Baró UR, 's valósággal bóldog-
is vala, mert az ISTENnek Társasága vala az ő hajlékában és az ő
fővételke fénylik vala az ő feje felett; a' Mindenható vala
ő velle és az ő Gyermekei környülötte állanak vala ; az
ő útait vajjal mossa vala; és a' Kőzika is ki-önti vala né-
ki az olajat mint a' patákok; mert a' nyomorúság miatt ki-
áltó Szegényt meg-fabadítja, és az Özvegyet 's Árvát Kegyes
Segedelmével meg-vigasztalja vala: Az Igazságot fel-öltözte
vala, és az-is fel-öltöztette vala ötet, és a' Szökölködöknek
épen Attyók vala. *Jób. 29.* Nem járt ő a' Híretleneknek ta-
nátsokan, nem állott a' bánósoknak útjokan és a' csúfolók-
nak Székekben nem ült, *Sólt. 1.* Egy Léval: egy álnokság-
nélkül való, maga sorsával meg-elégedő igaz Izraélita va-
la: És így ha Nével nem - is, de valósággal éppen Jó-
'sef vala, a' kit ha az Irigység lövöldözött-is, ha a' go-
nofi Nyelv ártatlanul rágalmazott-is, 's óh nagy kegyetlen-
ség ! 's még hólta után rágalmaz-is. Ha az ő gyűlöli
és ellenségei keferúséggel illették-is ; mindazáltal a' Jábób'
Erös ISTENének Keze által meg-tartatott, és kivált már
a' bóldog halál által minden gonosztól meg-fabaditatott ;
mindön ezen folyó 1775 - dik Éztendőben Sz. György Ha-
vának

vának 19 - dik Napján tsendes Eleréhez illő tsendes halállal
 Éékiben űlve (: *prout oportet et decet Christianum mori* (*):
 Mennyei URának parancsolatjára kéz engedelmeiséggel és ö-
 römmel Lelkét ki-borsára ; minekútánna e' földön való búj-
 dosásában 51 Eétendőket hat Hólnapokat és egynéhány Na-
 pokat el-töltött volna.

Méltán Éájadba vcheted azért már Mélt. Groff Affzony,
 keserves Éivü *Artemisia* ! ama' Tékoa béli Ekes Affzonyi-állat-
 nak Éavait , és így Éólhatz ő velle együtt keservefen:
Bizonyára özvegy Affzonyi-állat vagyok én, mert imé meg-hólt az én
Férjem ! 2Sám. 14. 5. Ugy vagyon ! Özvegy vagy ! újra
 bé-irattattál az Özvegyek' laistromába : De gondold-meg ,
 hogy ez által újabb just nyertél az Özvegyek' Oltamazója-
 nak és Gondviselőjének Éárnyai alá való folyhamodásra , és
 az ő-henne való bizodalomra. Follyamodjál azért ehez a' Lel-
 ki és Mennyei Dávidhoz , így Éólván az épen most említett
 Affzonyi-állattal együtt: Szabadíts-meg óh Király ! és i-
 mé Ez a' Kegyelmes Király ilyen válaft ad általam Tenéked:
 Oh Éegény Éélvéftől hányattatott, vigasztalástól meg-foztat-
 tatott Özvegy ! Imé Én a' Te Köveidet Kárbunkulusra ra-
 kom , és *Sufiron* fündállak Tégedet - - és a' Te Gyer-
 mekeid léÉnek az URtól tanittattak , és azoknak Éekeségek
 bövséges léÉzen ! Igazságban meg-erösítettél , távól léÉkez a'
 Nyomoruságtól , mert nem félt attól ; és a' rettegéstől ,
 mert nem közelget Te-hozzád. É'sa. 54.

Ugy vagyon: Meg-hólt a' Te Férjed ! de éla' Te Te-
 remtöd , a' Ki a' Férjed ; Seregeknek URa annak neve ! és
 a' Te

(*) Ezt nem azért említem, hogy tulajdonképen való értelemben
 végye valaki; mert a' KereÉtyén Embernek, mind egy, akár
 állva, akár űlve , akár fekiíve hallyon-meg , csak hogy az
 URban halhaÉson-meg; hanem tÉelőztam *Vespasianus* Ró-
 mai Imperatornak im ez Éavaira: *Imperatorem Stantem o-*
portet mori. Vid. Sveton. in Vit. Vespas. Imperat. §.24.

a' Te Meg-váltód az Izraelnek Szente *É'sa.* 54. 5. Ne fély azért ! Mert nem fégyenülk-meg, meg-lem'pirülk, mert meg-nem gyaláztatol. Meg-hólt a' Te Férjed ! Ugy vagyon: de élnek az URnak jóvóltából Kedves Férjedtol éármazott két kedves Gyermekeid: KRISTINA és SÁMUEL. Oh ! Ellyenek-is bóldogúl tokáig ! Mig ezek élnek, Világ kerint-is bóldognak mondathatol, 's külső vigáktalástól-is meg-nem foáttatol. Bóldognak tartotta a' költeményes régiség Látónát Apollónak és Diánnának Annyát, illy jeles Pár Gyermekieirt: Midön én Mélt. Gróff Áéékony ! Kedves SÁMUELedet fémlélem, Ö benne a' Músákat keretö 's azokkal társalkodó Apollót fel-találom: midön pedig a' fegyveres Mársnak egyik Unokája 's követöje mellé, Házas Társúl adatott KRISTINÁdot gondolom, a' Nyilas Diánnát képezem és látom ! Elteése ISTEN 's tartsa-meg e' Kedves Pár Gyermekeidet bóldogúl hozzú idökre éívednek és az egék Magyar Izraelnek örömére, épitse-fel átalok most nagy romlást fényvedett Mélt. Uri Házadot *Ruth.* 4. 11. és éket-is mostani éomorúságokban vigáktalja hathatóson.

En pedig már útoljára éokásom kerint, a' meg-hóltnak az én Néh. Kegyes Jó *Patronus*omnak Koporsója felébe *Epitaphium*ul, im ez mástól más alkalmatósággal kééitetett, de ö réa-is éépen illö verserskét tééem: (*)

KI IRIGY SZIV TÜZE MIATT SOKAT FÖVE,
'SKIRE A'MORDÁLY NYELV SOK NYILAKAT LÖVE:
MAJD MIKOR FEL-FORDUL KI-DÖLT FÁJA TÖVE,
'TAMAD JO HIRENEK EMLÉKEZET KÖVE.

Á M E N !

M

(*) Lásd Kamaráfi György Emlékezet Kövének, vagy Halotti Predikázios Könyvének eleibe tétettetett Ajánló Levélnek a' végét.

A' maga fok rendbéli szenvedéseivel, és egyförsmind
az ISTENnek Kegyelmes Szabadításával mel-
tán ditsekedhető ISTEN Népének

GYÖZEDELMI HÁLÁADOÉNEKE.

Melyet

Ama', fok szenvedéseken, és terhes keferüségeken ál-
tal - ment, de Szabadító és Meg - tartó ISTENének Se-
gedelme által az ő ellenségein tökéletes gyöze-
delmet nyert áldott emlékezetű Kegyes

Uri Férfiú

NÉHAI MÉLTÓSÁGOS L. BARO M. GY. MONOSTORI

K E M É N Y M I K L Ó S

UR Ö NAGYSÁGA

Magáévá tett, és e' Világi életnek sokféle viszontagságai kö-
zött a' maga utolsó végéről gyakorta meg-emlékezvén, előre
el-intézett rendelése mellett választott oly véggel, hogy ha-
lálá után annak élő nyelvel leendő elő - adattartásával, és ar-
ról rétetendő elmélkedéssel ő néki utolsó Tisztelése meg-
adattatnék.

A' melyről

ÉLETE IGÉN KEDVES PÁRJÁNAK

De már óh fájdalom! élvén szomorú gyáft viselő példás Kegyesé-
gü Kelerves özvegyének

MÉLTÓSÁGOS GROF TZEGER

W A S S K R I S T I N A

ASZSZONY Ö NAGYSÁGÁNAK

Kegyes tetzése szerint Halotti Szomorú Tanításban, a' N. Sajói GYÁ-
SZOS Udvar Ház mellett készített éinben, együgyűen beékelgetett

B A S A I S T V Á N

Ezer Hét Éáz Hetven Ötödik Eénd. Sz. Jakab Hav. 16-dik Napján.

'Sid. XII. ψ. 5.

- - - *Fiam ne vesd- meg az UR' dorgálását, és el-ne
fűradj Lelkedben, mikor Ő-tölle dorgáltatol !*

Seneca Libro de Providentia. C. I.

*Bonum virum in deliciis Deus non habet, experitur, indu-
rat, sibi illum praeparat.*

A' Gyázos Méltóságos Uri Háztól elmélkedésre ki - adat-
tatott Szent Letzke.

'Sólt. CXXIX. 1, 2, 3, 4.

Gyakorta nyomorgattanak engemet az én ifiúságotól fog-
va, mondja most az Izrael! Gyakorta nyomorga-
tak engemet az én ifiúságotól fogva; mindazonáltal né-
kem semmit nem értbattak. Az én hátamon fántottak a'
fántók, és hozzám barázdát vontak. Az UR igaz, el-
faggatta a' gonofoknak köteleket.

* * * * *

Ullehet az Emberi értelemnek rendes határ-
kövén kívül tétetett végnélkül való Örökké-
valóság azok között a' nagy és nehéz dolgok
közül való legyen, mellyeket a' véges elme,
akár-mint meg-veſſe-is magát, meg-nem foghat; sőt a' lévén
mintegy a' mi elmélkedésünknek, és a' véghetetlenségnek
feneketlen tengere, midőn azt valaki gondolataival ki-akar-
ja meríteni, attól leg-ottan el-nyeletik, és annak örvé-
nyébe egéſſen bé-merül: találkoztanak mindazonálról még-
is a' Kereſtyének között olyanok, a' kik kegyes buzgóſág-
ból inkább, hogy ſem mint elme - fűttatásból, kívánták az Ö-
rökké - valóságot ki - ábrázolni, és némi - némű hasonlatos-
ságnak éline alatt elő - adni; nem annyira azon igyekezvén,
M 3 hogy

hogy azt valami mesterségesen ki-gondolt emblemában vól-
taképpen le-rajzolhatnák, hanem hogy az arról való hafnos
és gyakor elmélkedésre az embereket hathatófon fel-ferkent-
hetnek.

E' végre festettenek egy igen magos helyen álló, és
a' Felhőktől környül-véretett kisded gyermekeket, és annak
jobb vállára egy kerekírtet, ilyen *inscriptio*val felibe való írás-
sal: AETERNITAS az az, ÖRÖKKÉ-VALÓSÁG. A' melyel e'
Világnak Meg-váltóját, a' kisded Gyermeke JÉ'SUS-t, (a' kit
E'saiás, több drágalátos nevezetek, és ISTENi Titulusok kö-
zött, *Örökké-valóságnak Attyának* nevez. *E'sa. IX. v. 6.*)
kivánták ki-ábrázolni: Ennek a' kisded Gyermekek lábai
irányában festettenek a' földre le-ülve, egy bőrértől és hú-
sától meg-fojtatott, csak fázaz inakból és csontokból álló és
a' maga eseten 's bűnein siránkozó embert, (tízélován az-
zal az épségnek állapotjából ki-esett első emberre, a' mi
első Atyánkra az Ádámra:) a' ki jobb kezében egy almát,
bal-kezében pedig egy ki-nyitott Könyvet tart, a' mely-
ben ezek a' főok olvastatnak: *Momentaneum est, quod dele-*
ctat. Hirtelen el-enyéfik, és igen kevés ideig tart az a' gyö-
njörűség, a' mely a' testnek érzékenségeit fokta tsiklándoz-
tatni. Közel ehez a' *Sceleton* forma képhez festettenek va-
lami földből fel-jövő és sebes lángal égő nagy tüzet, ama'
bóldogtalan Örökké-valóságot, a' Pokolheli kinokat akar-
ván azzal ki-tzimereezni, a' mellynek közepette ilyen *inscrip-*
tió láttatik: *Aeternum est quod cruciat* az az, Mind - örökké tar-
tanak, és soha meg nem fűnnek a' Pokolnak rettenetes kin-
nyat.

Ebben az Örökké-valóságnak Emblemájába vagynak to-
vábbá két külömböző nemből való kemélyek, u. m. egy
Férfi és egy Asszony - ember le-rajzoltatva, a' kik a' fel-
hőben álló, és vállain Kerekírtet vitelő JÉ'SUS-t térdén álva,
és

és kezeiket az ég feléfel-emelve, az egész emberi Nemzetnek képeben, nagy alázatossággal imádják. Ezek mellett vagy egy fővennyel folyó Óra, és egy ki-nyitott Könyv le-festve, a' melynek egyik levelére Jób Patriarkának az hitetlenekről mondott szavai vagynak irattatva: *Ducunt in bonis dies suos; deinde momento ad inferna descendunt.* az az, *Tsak a' jóban vísják véghez* (:vagy töltik-el :) *az ő Napjaikat; és annakutánna egy fempillantásban a' koporsóba alá állanak* Jób. XXI. 31. A' Könyvnek másik levelén pedig Sz. Pál Apostolnak ezek a' szavai olvastatnak: *Aerumnosus homo ego! quis me liberabit de corpore mortis hujus? Ob én szegény ember! kitsoda szabadit-meg engemet ez halálnak testéből?* Róm. VII: 24. Ezek körül a' JÉ'SUSz imádó fémellyek körül végezetre vagyon le-festve Mennyei Angyaloknak sokasága, a' kik újjal mutatnak az örökké imádandó Örökké-valóságnak Attyára, a' JÉ'SUSra, hogy így az ötlet imádó fémellyek az ő femeikkel minden tétovázás nélkül fel-kereshetnék, és megtalálhatnák azt, a' kire a' magok Hiteknék femeit kívánnyák függékteni.

Sokra terjedne Sz. A! ha én ebben az Örökké-valóság' emblemájában, elő-forduló hasonlatosságoknak titkait, és jelentéseit rendel elő-bezéleném. Tsak ez egyet emlitem rövideden. Azok a' Kereszténynek, a' kik az Örökké-valóságot e'képen kívánták le-rajzolni, hogy édes Idvezitönket nem meg-ditsöült, hanem meg-alázódott állapot-jában, még pedig valami Keresztet hordozva kívánták le-festeni, azzal rész érint arra tzeloztanak, hogy Ő-Felsége ama' bódog Örökké-valóságot, a' mellyből mindnyájon ki-estünk-vala; az örök életet, és a' bódog hallhatatlanságot, a' mellyet egyről egyig el-vektettünk vala, a' Keresztnek gyalázatos halálával ferezte vízfá minékünk, rész érint pedig azzal azt akarták elméjekre adni az embereknek, hogy a' kik a' magok Hiteknék femeit tsak egyedül az Örökké-való-

valóságnak Attyára a' KRISTUS JÉ'SUSra függeztik ; a' kik az igaz Hitnek általa Ő-hozzája follyanodnak; a' kik Őret követik; a' kik amaz Ujj Testamentumi örök nyúgodalomba kíváncsoznak, és a' kik a' bődög Örökké-valóságban az ő érelnes Meg-váltóikkal kívánnak élni és uralkodni mind örökkön-örökké, azoknak ez életben a' KRISTUS' igáját, és a' magok tulajdon kerektjeiket vállalkra fel-kell venni, és a' minden-fele szenvedéseknek, lelki és testi kerekt-viseleknek nehéz terhét egész életükben hól kissebb, hól nagyobb mértékbe kell hordozni, mint-hogy *per crucem, et adversa patet ad gloriam via*: A' ditsóségre vezető út sok tövissekkkel és külömbb-külömbb-fele Kerekttekkkel vagyon meg-rakodva; és sok háborúságok's nyomorúságok általkell és lehet bé menni az ISTENnek Országába. *Tiel. XIV.*

Nem lehet ugyan-is azt gondolni, hogy az, a' ki az övéinek életet, és halhatatlanságot Kerektnek halálával szerzett; a' ki mint a' Lelkeknek ama' nagy Páfтора, a' maga Júhait többire Kerektnek béklyegével fokra meg-jegyezni; és a' ki még csak maga Tanítványainak sem csméri az olyant, a' ki fel-nem vézi, és nem hordozza a' maga Kerektét; nem lehet, mondom, azt gondolni, hogy az, magához, a' maga Attyának hajlékiba, az örök ditsóségbe fel-végye azokat, a' kik ez életben a' külömbb-külömbb-fele Kerekt-viseleknek szenvedése által Ő-hozzája méltókká nem tettek. *A' ki, ugymond édes Idvezitönk, fel-nem vézi a' maga Kerektét, és úgy nem követ engemet, nem méltó az én hozzám. Már. X. § 38.*

Ugyan csak, ha éintén a' mi Idvességünknek Fejedelme, az UR JÉ'SUS KRISTUS Kerektet tézen-is, hogy úgy éólljak, vállalkra azoknak, a' kiket arra hívott, hogy ez élet után ama' bődög Örökké-valóságba magához fel-végyen; ha a' külömb-külömb-fele szenvedéseknek terhét ve-

ti-is nyakokba az ö-véinek ; ha gyakorta meg-engedi - is
a' maga követőit az Ördögnek tüzes nyilaitól lövöldöztetni,
és az ISTENnek Fiait és Leányit e' Világnak Istentelen fiaitól
és leányitól lanyargattatni és üldöztetni: nem tézi mindazon-ál-
tal ö nékiek az ö Kerektjeket el - hordozhatatlanná; gyakorta
le-véti azt bizonyos ideig az ö vállairól, és ö nékiek pihe-
nést és nyugodalmat enged, ki-ragadván őket a' védelem-
nek torkából, és az ö ellenségeknek kezekből, úgy hogy
ők ottan-ottan a' Sz. Dáviddal így kiálthatnak - fel: *Környül-
vetsenek vala engemet az Halálnak kötelei, és a' pokolnak ke-
serőségei el-foglaltanak vala engemet; nyomorúságot és nya-
valyát találtam vala. De az URnak Nevét segítségül hívám,*
ezt mondván, Kérlek URam szabadítsd - meg az én Lelkemet,
és mikoron el-fogyatkoztam volna, meg-fabadita engemet.
'Sólt. CXVI. *ψ.* 3, 4 6. Ez életbéli minden némű komorú vál-
tozásoknak és kerekt-viseleléknek keserű vizeit ö nékiek
gyakran annak a' élvbéli bizonyos reménységnek kedvelé-
sével édesíti-meg, hogy ö nékiek, mint ISTENt *feretők-*
nek, mind azok javokra főlgálnak. Róm. VIII. *ψ.* 28. Sőt
fokforrsalhatatlan jlek által vóltaképen meg-esmérteti ö
véillek azt, hogy a' mely gonofokat az ISTEN e' Világié-
lethen ö rájok borsát, azok ö nékiek károkra nintsenek; és
bátor dühösködjék ö ellenek az Ördög, e' Világ, és a' Po-
kol: azok mindazon-által ö nékiek semmit nem árthatnak;
sőt inkább azokon győzedelmessékké tézi őket az ISTEN,
meg-mútatván ö nékiek a' maga tsúdálatos szabadítását, úgy
hogy méltán rájokba illik ö nékiek ama' gyönyörűséges
Carmen Epinićium, az Izrael' Népének ama' győzedelmi
hálá-adó Éneke, a' mellynek mondására, vagy el-éneklésé-
re a' Népet így nógatja a' 'Sóltárt író: *Gyakorta nyomorgat-*
tanak engemet az én iffiúságomtól fogva, mondja most az Iz-
rael! Gyakorta nyomorgattanak engemet az én iffiúságomtól

❧ ❧

fogva: mindazon-által nékem semmit nem árthattak. Az én hátamon fátottak a' fántók, és hosszú barázdát vontak: Az UR igaz, el-faggatta a' gonoszoknak köteleket. Mely fava-
it a' 'Sólrárt Irónak, az előmbe adattatott rendelés érint e'
jelen lévő bomorú alkalmatossághoz intéztetett tsekély és rö-
vid elmélkedésemnek Matériájául ti előttetek fel-olvaftam.

*Szenved-e valaki ti köztetek ? imádkozzék! Öröme va-
gyon - e valakinek ? énekléssel ditsérje az ISTENT! Ilyen ha-
nos és az igaz Keresztény embert kíváltképen való módon
illető köteletségnek gyakorlására forkengeti Sz. Jakab Apostol
az Ujj Testamentumi Híveket, maga { közönséges Levelé-
nek V-dik Részében; arra intvén az által őket, hogy ők az
háborúságoknak idején a' szenvedéseknek terhe alatt el-ne
tsüggedjenek, hanem az ISTENT, a' ki az övéinek segitse-
ge, oltalma, és szabadítója éokott lenni, buzgó könyörgé-
sekkel ottan - ottan keresék - meg; midőn pedig a' 'szoron-
gattatásnak napjai el - múltának, és ők minden inségtőlés
nyomorúságtól szabadofok vólnának, akkor az ISTENnek
ő vellek közlött jó-téteményéről valami módon el-ne felejt-
keznének, hanem a' magok háládatosságoknak emlékeztető
kövét a' magok szívében fel - emelvén, azon ditséretnek
és háláadásnak áldozatjával áldozzanak az ISTENnek, ugy-
mint a' ki ezt a' köteleiséget maga kívánnyá-meg az övéi-
től, és e' végre éolott e'képen a' maga Népének: *Híuj
segítségül engemet a' te nyomorúságodnak idején, én meg-fa-
baditalak tégedet, és te ditsáitrefk engemet.* 'Sólt. L. p. 15.
Sokkal inkább pedig, hogy csak múltólág emlitem, éüksé-
ges a' Keresztény Embernek ezen köteletségnek gyakorlása
az ISTEN' Népének külsőképpen boldog, vagy boldogtalan
állapotjára nézve.*

Ugyan - is midőn ama' lelki Rákhel keserves jajgatása,
és sűrű könnyhúlatások között íratja a' maga Fiait; midőn

az ISTENnek Fiai és Leányi e' Világ' Fiaitól és Leányi-
tól lanyargattatnak és üldöztetnek; és midőn az ISTENnek
Népe az ő ellenségeinek kezekbe adatik, valyon nem nagy
meg-átalkodás és érzéketlenség volna - é az, ha valaki
az Hívek között olyankor bánatra nem indulna, éi-
vében meg-illetodván az ISTENnek válaftott Népével
egybe fel-nem emelné a' maga fátát, nem sirna, és a' maga
Házát *Bokimmá* az az, Síróknak helyévé nem tenné? *Bir*, II. Ha-
sonlóképen midőn az ISTEN az Övéit hatalmas kézzel az
ellenségnek torkából ki-ragadván, a' maga Népének ideje-
koránt való szabadulást nyújt, nemde nem meg-menthetet-
len nagy háládatlanság volna - é az, ha valaki *Mófésszel* és
Máriával háláadó Éneket nem énekelne? *2Mós. XV.* ha va-
laki a' puftában bújdoso Izrael' Népének Vezérével egybe
Oltárt nem építene ilyen nével: *A' Jébova én Zúflóm!*
2Mós. XVII. és ha *Sámúellel* Orlopot nem emelne ilyen fe-
lben való Irátsal: *Ebenhagzer.* az az, *Mind eddig segítségül vólt*
minékünk az UR! *1Sám. VII.*

Ezek férint minthogy fáradságoshújdosásra, és különb-
külömb-féle szenvedésekre hivatztatott minden igaz Kerefnyén
Ember ezen a' Világon, a' ki míg amiaz örökös Mennyei.
Haza felé e' Világ' kietlen puftáján bújdosik, az hól a' jó
Léleknek felette sok ellenségei vagynak, u. m. az Hívek
után fűntelen ólálkodó oroflány az Ördög az ő intselke-
déseivel és álnok *practicáival*, e' Világ az ő fémfény-ve-
tő gyönyörűségeivel, és sok féle kísérteteivel, a' melyek
miatt fűntelen való félelemben és szenvedések között lévén
helyhezterve, utaz idegen és pufta helyeken, még pedig
csak egyedül hordozván a' maga terhét és Kerefnyét. Már
midőn az ilyen fokot próbált és szenvedett Kegyes Lélek
sok fáradságai és szenvedései után e' Világ' siralom' völgyé-
ben való bújdosásának végéhez közel érkezvén, és Világi
nyüg-

nyűghatatlanságának régen óhajtott tsendes rév-partjához e-
vezvén, addig folytatott vezedelmes útjának vízföntagságai-
ról vóltaképen meg-émlékezik, valyon tselekedhetnék-e IS-
TENnek előtte kedvesebb dólgot, mintha a' Sz. Jakab A-
postol intése kerint, lelkében örvendezvén, énekléssel dítse-
ri az ISTENT, 's éivének telyes indulatjából hálákat ad IS-
TENnek, és annak jeléül oőlopot emel a' maga éivében ?
ilyen *Inscriptio*val: *Ebenhaezer ! Mind eddig segítségül vólt*
nékem az UR ! vagy a' Sz. Dáviddal így kiált fel; *Térj-*
meg én lelkem a' te nyugodalmudba, mert az UR jól tett te
veled, mivelhogy meg-fabadította az én lelkemet. 'Sólt. CXVI.

Mi nem tsúda azért Sz. A ! ha ez az ifiúságától fog-
va külömb - külömb - féle éenvedéseken által - ment, de az
ISTENnek Kegyelmes Szabadítását - is mindenkor tsalhatat-
lan jelek által tapasztalt áldott emlékezetű Kegyes Lélek - is,
a' kinek ugyan még közöttünk lévő, de már egészen
el - bomlott testi hajlékának el - takarításában most ézorgal-
matoskodunk valahányőor ötet az ISTEN az ő ellensé-
gein győzedelmessé tette, és azoknak kezeiből meg - faba-
ditotta; mind annyőor kiváltképen való köreleségének tar-
totta lenni, hogy a' maga háládatóságának oőlopát éivé-
ben fel - emelvén, és háláadásnak áldozatjával áldozván az
ISTENnek, az ő Felsége Kegyelmes Szabadítását ilyen val-
lás - télellettel hirdetné és magasztalná: *Gyakorta nyomor-*
gattanak engemet az én ifiúságomtól fogva: mindazonáltal né-
kem semmit nem árthattak. Az én hátamon fántottak a'
fántók, és boőfű barázdát vontak: Az UR igaz, el - fag-
gatta a' gonőfoknak köteleket!

És épen ez az oka annak, hogy ez az áldott em-
lékezetű Lélek egy - felől ezen Igéket válaőtotta légyen
a' végre, hogy a' midőn e' Világ' éélvéées Tengerének
hánykodó hajjai között folytatott hajókázása után amaz ö-
rökké-

rökké-tartó tsendes nyúgodalomnak rév - pa.tjához evezne ,
 még akkor - is a' maga háládatolságának emlékeztető oázis-
 pát hagyná mintegy e' földön maga után; és azon a' 'Sól-
 tárt Irónak ezen drágálatos éavait emléltetné ti - veletek ,
 úgy mint a' mellyeknek hatharós vigasztaló erejét e' Világi
 életben - is ugyan sokszor érzette ; de kiváltképen immár
 ez életnek keferőségeit a' Mennyei boldogságnak edelséges
 gyönyörőségeivel fel - váltván , a' maga JÉ'SUSSának öl-
 ben vóltaképen érzi és tapasztalya. És óh vajha a' Sólárt
 Irónak ezen éavait , és azoknak mostan általam léjendő e-
 gyügyü predikáltatását az ISTENi Kegyelem ti reátok néz-
 ve - is Sz. A' oly hathatósá tenné , hogy a' mint egy fe-
 lől azok , a' kik e' Világi nyomorúságos életnek sok féle
 viifontagságaival küfködnek , ezekből magoknak elegendő
 vigasztalást vehetnek: úgy más felől azok - is , a' kik még
 a' külömb - külömb - féle fenvedéseknek nehéz terhét
 vállalkra fel - nem vették , midőn oétán azokat az IS-
 TENnek bölts terféséből fel - vévén , hordozniok kellett ,
 a' mindenféle kedverlenségeknek békefséges - türeffel való
 fenvedésére azon bizonyos reménységnek ereje által , hogy
 az övéit óltalmazó ISTEN , mint régen az Izrael az ő el-
 lenségei ellen bátorságossá tette , őket - is a' kereft - vífelé-
 seknek közepette hasonló jóvóltára méltóztatja , vóltaképen
 el - kéfíttetnének !

A' leg-alább az én mostani elmélkedésemnek tzielja ,
 hogy az ő ellenségeitől sok rendben , és sokképpen nyo-
 morgattatott ISTEN' Népének különösön , t. i. mind a'
 testi , mind pedig a' lelki Izraelnek sokféle viifontagságait
 's terhes nyomosúságait , és mind-annyiíkor az ISTENnek
 hatalmas karja által azokból lett tsúdálatos meg - szabadulá-
 sát rövideden előtökbe terjeftvén ; az Hivekre nézve - is
 közönségesen , a' kiket ez életben külömb - külömbféle fen-
 vedé.

védelmekre hívott az ISTEN, az Izraelnek példájában a' Szabadító ISTENT szemléltetsem ti - veletek. A' melly tüzeltor midőn immár tsekélységem érint telyesíteni igyekezem, légyetek kérlek együgyű beézelgetésemre figyelmetesek!

Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifúságomtól fogva, mondja most az Izrael! Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifúságomtól fogva: nekem mindazonáltal semmit nem árthattak. Az én hátamon fántottak a' fántók, és boffú barázdát vontak. Az UR igaz, el-fazgatta a' gonókoknak kötelekeit! Ily győnyörűséges győzedelmi Éneket ad a' 'Sóltárt Író hájába az Izraelnek a' kezünk alatt lévő Igékben, a' melyek valaminthogy egy felől az Izrael' Népének a' szabadításért való hálaadó Énekét terjesztik mi' előnkbe: úgy más-felől a' Népek keserves panaszoklását foglalják egyfersmind magokban, midőn t. i. azokban az Izrael Népe emlékezik az ő sok rendbéli nyomorúságairól, a' melyeket szenvedett az ő ellenségeitől ifúságától-fogva. És épen ez adott alkalmatosságot arra a' nagy vetélkedésre, a' melly ezen 'Sóltár' irattatása' bizonyos idejének fel-nyomozásába oly sok részekre való szakadásokat okozott azok között a' Tudósok között, a' kik ezt a' 'Sóltárt' kívánták magyarázni. Ugyan-is látván ők azt, hogy a' 'Sóltárt Író ezen Igékben az Izrael' Népének ifúságától-fogva való sok rendbéli nyomorgattatásairól emlékezik, némellyek ő közüllök úgy gondolkodtanak, hogy a' Sz. Dávid idejében kellett leg-először az Izrael' Népének ezt a' győzedelmi Éneket el-énekelni, a' mikor az Eklésia a' maga ifúságának idejét már el-töltvén, telyes férfúi állapotra lépett volna által; és a' Sz. Dávid' uralkodása alatt sok és nevezetes ellenségeitől meg-fabadulván, a' maga háladatosságát ezen győzedelmi Éneknek el-mondásával kívánta volna meg-bizonyítani; a' midőn meg-emlékezvén minden addig elé szenvedett nyomorúságairól, ezzel mint-

mintegy *Te Deum laudamus* celebrált, hirdetvén nagy lelki örvendezéssel az ISTENnek tsúdálatos szabadításait. Mások vízik ezt az Izrael' Népének a' Babilóniai fogságból lett ki - szabadulásának idejére. Sokan pedig úgy vélekednek, hogy ezt a' háláadó Éneket az ISTENnek Népe leg nagyobb júljal az Ujj Testamentumnak arany idejébe mondhatta - elégé erejében, annak - is pedig abban a' *periodussában*, a' mely az ISTEN Ujj Testamentumi Anyaistentegyházának ama' lelkiképen gondoltatni szokott terhes rabságából lett meg - szabadulásának idejét foglalja magában, a' midőn az Eklésia, nem tsak hogy meg - állapodott férőűi tökéletes állapotra jutott, hanem a' nevezetesebb ellenségeitől meg - szabadulván, bizonyos értelemben ama' régen ohajtott *Halcioni* tsendességét is el - érte.

Nóna bajos légyen azt meg - határozni, mikor, és az ISTEN' Anyaistentegyházának minémű állapotjában irattatott és énekeltetett légyen - el leg - előzőr ez a' Háláadó Éneke az Izrael' Népének: úgy látszik mindazonáltal, hogy nem helytelenül vélekednek azok, a' kik ezt a' *Makkabbéusoknak* idejekre vízik, a' midőn a' 'Sidó *Respublica*, a' Jérú'sálemi Templom, és maga - is Jérú'sálem' Vároisa, régi zennyét le - vetkezvén, újjonnan mintegy talpra állittatott, és nem kevésbé meg - fríselterett; a' midőn *mala publica*, az ISTEN, nek nagyobb és közönségesebb ítéletei a' 'Sidókon bizonyos ideig meg - fűntenek vala, és ök az ISTENnek különös kegyelmességéből a' *Makkabeusok* által akkori ellenségeiktől meg - szabadítatván, külsőképen abba a' bődög állapotha helyhez tettek vala, hogy a' Sionnak gyűlölöitől többé semmit nem félhetnének, ugymint a' kiknek köteleket el - faggatta vala az ISTEN; a' kik meg - fűgyenülvén, ortza pirúlással bátra tértlenek, midőn az ISTENnek Népét éh torkokkal bé - akarják vala nyelni; és a' kiknek olyanoknak kell vala lenni,

lenni , mint a' Ház fedelén való fű , mely minekelőtte ki-
faggattatnék , meg-fárad . a' mint föllott a' 'Sóltárt Író a'
Letzkét követő Igékben.

Nem külömben bajos azt - is meg - határozni , ki lett-
légyen ezen hálaadó Éneknek Szerzője , vagy írója ; és mikor
kezdett légyen ez a' CXXIX-dik 'Sóltár , a' melyből a' mi
mostani elmélkedésünknek *Materiája* vétettetett , azok közzé
a' XV 'Sóltárok közé éámlaltatni , a' mellyek közönsége-
sen *Gráditok* Énekeinek Éoktak neveztetni ? Ugyan tsak
akárki lett-légyen a' Sz. Írók közül ennek a' gyönyörűséges
Éneknek *Auctora*; és Éorófsabb értelemben akármelyik *perio-*
dusára tartozzék - is ez az ISTEN O Testamenrumi AnyaÉzentegy-
házának bizonyos az , hogy az Izrael' Népének mind testi mind lel-
ki ; mind külső , mind belső ; mind titkos , mind pedig nyilván
való és igen sok ellenségeire nézve , akár a' Sz. Dávid' ide-
jében , akár a' Babilóniai fogtságból lett haza - jövetelkor , akár
pedig kiváltképen a' *Makkabeusok* ' idejekben gondoltattas-
sék , elegendő oka vólt arra , hogy így kiáltson - fel :
Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifiúságomtól , vagy gyer-
mekségemtől , *fogva!* ugymint a' kit külömb-külobb féle módon
sanyargattanak , lövöldöztenek , östromlottanak , és nyomorgatta-
nak az ő ellenségei , az ő ifiúságától , vagy gyermekségétől , az az ,
attól az időtől fogva , a' midőn t. i. ötet az ISTEN a' ma-
ga elméretére fel-vette , a' maga tulajdon Népévé tette , ö-
tet mintegy a' maga édes Atyai ölében hordozta , karjain
viselte , és ő velle nem külömben dajkálkodott , mint Éo-
kott dajkálkodni az édes Atya a' maga fiaival.

Gondoljátok - meg ugyan - is Sz. A! hogy most a' *Pa-*
triarchák hoÉÉas és unalmas bújdosásának nyomorúságos éÉ-
tendeit el - halgassam , a' kiknek idejekben Éülettetett , hogy
úgy Éólják , az ISTENnek az Izrael' Népéből állott O Tes-
tamentumi AnyaÉzentegyháza , gondoljátok - meg , mondom ,
ama'

ama' valóságos Szolgálatnak Házát, az Égyiptomot, a' melyben az Izrael' Népe, mint valamely Gyermekek, úgy nevekedik vala, (a' mely gyermeki állapotjára az Izraelnek valgyon tölözés Hós. II. 14. :) mely kemény Éölgálattal terhelretnek abban az Izrael Fiai az Égyiptomi kegyetlen Királyoktól ! menyire nyomorgattatnak ök, és mely nagy kegyetlenséggel bánnak ö vellek a' Faraó Éölgai! az ö életeket nem tsak a' sár keveréssel, téglá tsinálással, és minden raborás mezei munkával, 's egyéb dolog-tétellel tézik vala ö nékiek únalmassá ; hanem még ennek-felette minden fülerendő férfúi magnak meg-ölettetése iránt - is közönséges parantsolator adván - ki ; az ö méltó kelerüéseket nem kevésé nevelik vala azzal a' Éomorú *speculatio*val, vagy képzeldéssel ; hogy az ö Nemzetek, mellyet az ISTEN a' maga drágalatos ígéreteire más Népek és Nemzetek felett különösen méltóztatott vala, kevés idő múlva végső pufktúlásra fogna júttni, ; és így Ábrahámnak tett kegyelmes ígéretei az ISTENnek, rajtok bé-nem telyesedhetvén, mind tsak füstbe mennének.

Továbbá kísérjétek -el egy kevésé a' ti élméteknak Éemeivel az Égyiptomi fogságból, az ISTENnek hatalmas karja által meg-Éabadított, és a' veres Tenger' pufktájának után el - indúlt Izrael' Népét ; és látsátok-meg, hogy még ekkor - is nem Éünnek - meg ö-tölle az ö ellenségei, hanem ötet üldozik, és minden módot el - követnek abban, hogy ötet nyomorgathassák : A' meg-keményedett Éívü Faraó fegyveres kézzel, válastott fok Éekerekkel, és lovagokkal mégyen útánnok az Izrael' Fiainak, és nem tsak a' *Pibáchir* Volgyig, a' melynek végénél a' Nép meg-állapodott vala, hanem egészen a' veres Tengerig ; sőt még a' Tengernek két felé vált vizei között - is a' maga véfedelmével nem Éünik-meg kergetni öket. A' meg-fáradott, és a' Éom-

júság miatt el - epedett Izrael' Népét *Rafidimban* az *Amálék*, a' mely Nemzettség É'sautól éármazván az Izraellei a-
tyafias vala, midőn arra semmi méltó oka nem lett volna,
azzal kívánnya nyomorgatni, hogy az útban eleibe álván,
tsalárdúl az Izrael' táborának hátulsó részére üt, és azt meg-
veri, nem félvén az ISTENT, a' mint állott *Móses V-dik*
Könyv. XXV - dik Rész. És hogy most egyebeket el - hal-
gassak, a' puétában bújdosott Izrael' Népének nem csak az
Emberök voltanak eleltségei, a' kik ötet *ifjúságától*, vagy gyer-
mekségétől fogva kívánták nyomorgatni, hanem még az
oktalan állatok is láttatnak vala mintegy öve - eskünni ö
ellene, hogy ötet nyomorgatná, a' melynek világos pél-
dáját fel-jegyezte *Móses IV-dik* Könyv. *XXI - dik* Rész. úgy
hogy az Izrael' Népe az ő hoéhas és fáradságos bújdosásá-
ban ottan - ottan méltán így foházkódhatik vala magában.
Eslo finis aliquis itineris mei, quo tandem integritati meae
requies concedatur, ne solus et miser, afflictusque errem huc et
illuc! Légyen immár valaha vége az én bújdosásomnak és
az én meg-fáradott testemnek engedetsék nyúgodalom,
hogy ne kellelsék nékem *éegénynek* csak egyedül, és annyi
nyomorúságok között imitt-amott hányodnom 's'vetődnöm!

Utólyára gondoljátok - meg az Igéretnek Földére fok
háborúságok között 40. Éktendőig tartott fáradságos búj-
dosála után bé - verekedett, és Kanaánba meg - telepedett Iz-
rael' Népét! az hól a' Nép tökéletes szabadsággal meg-aján-
dekoztatván, és magából bizonyos *Respublicát* formálván,
többé nem mint *Gyermekek*, hanem mint valamely *koros* fe-
nyíték alól ki - költ, és szabadságra lépett *Ifjú*, úgy gondol-
tatik vala; kivált a' *Birá* igazgatála alatt folytatott ideje
az Izrael' Népének ezen ifjúságát képen előnkbe - adja. A-
vagy nem láttatik vala - é akkor az ISTENnek Népe a' ma-
ga nyúgodalmának éktendeit régen ohajtott tsendességben
el-

el - kezdeni és töltetni? de imé, alig nyerhet pihenésre [való időt magának, és olly módon elébbeni fáradságait tsendes nyúgodalommal alig válthatja-fel, a' midőn fel-támadnak ellene az ő ellenségei, hogy ötet nyomorgassák; és csoportonként táborba állanak ellene, hogy ötet az ő tsendességében meg-háboríthassák! Höl a' Kananéusoknak ő töl-lők egészen meg-nem hódoltatott maradványai nyomorgatják és kefergetik őket; hol pedig a' zomzéd nemzetek, Moábiták, Midiániták, Amalékiták és Filistéusok rabolják, prédálják, és puktítják az ő tartományait úgy annyira, hogy láttatván ok az ISTENTől egészen el-hagyatottaknak lenni, annyi nyomorúságok közt mi nem tsúda, ha az Izrael' Birája Gédeon, az ötet ilyen forma szókkal kököntő ISTEN' Angyalának: *Az UR veled erős Férfiú! kétségeskedő elmével e'képen felelt légyen: Kérlek édes URam! ha ve-lünk vagy az UR, miért talált minket mind e' nyavalya?* És mi nem tsúda, ha a' kezünk alatt lévő Igékben meg-emlékezvén az Izrael' Népe minden az előtt szenvedett sok nyomorúságiról, a' maga háláadó Énekét ily keserves panaszolkodáson kezdi-el: *Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifúságomtól, vagy gyermekségemtől fogva!* Sőt meg-kertőzteti egyézersmind a' maga panaszolkodását, kívánván az által a' dolognak valóságát hathatósabban ki-fejezni, és a' rajtok gyakran meg-újult terhes nyomorúságoknak sokaságát és nagy vóltát, mint bizonyos, és minden kétség-kivül réterett dologot az által jelenteni, a' minémű meg-kertőztetések a' Sz. Írásokban többire e' végre szoktak lenni a' mint e' meg-tettzik közelebről a' CXXIV.-dik 'Solt. 1.-ső és 2.-dik Verseiből

De a' minthogy az Izrael' Népének nyomorgattatásai az ő gyermekségének és ifúságának idején ő rajta meg-nem lúntanak, hanem még az ő meg-állapodott férfiúi állapot

jára - is által-mentenek ; sőt még akkor súlyosodott- meg inkább az ellenségnek keze ő rajta: nem ünök- meg ő- is ezen hálaadó Enkében a' maga keserves panaszolkodását tovább- is folytatni, sőt még hathatósabban kívánnya azt előadni: *Az én hátamon fántattak*, úgy- mond, a' *fántók*, és *hosszú barázdát vontak*. Az hasonlatosság szerint való föllátnak formáját vévén a' fántásról, és a' földről, a' melyet az útonjárók tapodni, és a' fántó-verő Emberek meg-foktanak fántani ; mintha mondaná a' 'Sóltárt Író az Izraelnek képeben: A' nyomorúságoknak terhe alatt le-görbedtem; sőt annak súlyos volta engemet a' földre egézzén le-nyomott, és az én ferfelett való nyomorgatásom miatt hasonlóvá lettem a' fántó földhöz; a' melyet nem csak hogy lábaikkal tapodnak mindenek, hanem a' mi keservesebb, az én ellenségim nem különben bántanak én velem, mintha ugyan épen az én hátamon fántottanak, és az én testemen hosszú barázdát vontanak volna, az az, minden kegyetlenséget el-kövertének én rajtam ; zúzalómmal és gyalázattal illették az én lelkemet, és a' fölgálatnak leg-gyalázatosabb és tsúfósbab nemeire kényszeritettek engemet.

Szokáfok volt ugyan -is régen a' Napkeleten lakó Királyoknak az, hogy az ő fogoly ellenségeikkel többire méltatlanul, és igen illetlenül bannának; a' mint e' meg-tetik a' többek között ama' magában erősen fel-fúvalkodott Persák Királyának Sapornak, vagy Sáporesnek, példájából, a' ki *Valerianus*. Római *Imperátort*, vagy tsalárdsággal, vagy pedig az Hadban rendes úton módon el-fogván, mint valamely lég-alább való fogollyal, úgy bánt ő velle, mindenkor az *Imperatornak* nyakára, vagy hátára tévén a' maga lábait midőn lovára fel-akarna ülni. (*) És minden kétség kívül a' Napkeletieknek ezen szokáfo-

(*) Trebellius Pollio in *Valerianum* C. III. S. Aurelius Victor, et Lactantius de *Mortibus Persecutorum*.

ra vagyon szélezés Ésaíasnak az LI - dik Rézében, az holott így áll az ISTEN a' maga Népének: *Az én haragom pohárának seprőjét adom a' te nyomorgatóidnak kezekbe, kik azt mondták a' te lelkednek: hajólj - le mi előttünk, hogy mennyünk által te rajtad; kik előtt a' te testedet, vagy hátodat, olyanná téved vala, mint a' föld, és mint az út a' járóknak.* Más helyen is Ésaías midőn édes Idvezítőnknek képében Prófétizai Lélek által az ő Felsége szenvedéseiről állana, hasonló állásnak formájával él: *Az én hátamot, úgy-mond, tartottam a' verőknek, és az én ortzámat a' faggatóknak, az én ortzáimat el-nem vontam a' gyalázatok előtt, és pökdösés előtt.* É'sa, L. 5. 6.

Ily keserves panaszával a' 'Sóltárt Író az ISTEN' O Testamentumi Anyafentegyházának minémű viszonyaira szélezott légyen, ezen háláadó Éneket előnkbe adó Igéknek rendéből, és azokban elő-forduló hasonlatosság érint való állásoknak formáiból akárki is könnyen észre veheti. Elméjében forgatta ugyan - is ekkor a' 'Sóltárt Író az Izrael' Népének mind azokat a' terhes nyomorúságait, a' melyek az Izrael' Királyainak idejekben, a' midőn az Izrael' Népe, mint valamely meg-állapodott idejű Férfit, úgy gondoltatik vala, ő rajtok történtenek; nevezetesen pedig szélezott a' Népnek azokra az igen szomorú változásaira, a' melyek ő reája következtenek az Asíriai Királyoktól, és a' melyeket szenvedett kiváltképen a' Babilóniai fogság' alkalmazásával. Ekkor jutott vala a' Nép, a' mint tudjátok, arra a' siralmas állapotra, a' midőn a' Jákóbnak minden hajlékait az ellenség el-pusztította, és a' Juda' Leányának minden erősségeit le-rontotta; a' midőn az UR el-felejtkezett volt mintegy a' Sionban meg-telepedett gyülekezetéről, meg-úrálta az ő Oltárát; meg-vetette az ő fontos helyét, és az ellenség' kezébe adta az ő palotáit; a' midőn a' fontos helynek kövei el-hányattattak az úrzák-

nak eleire , és a' Sion' Hegye el - púfult vala úgy annyira , hogy azt rókák laknák ; a' midőn az Izraelbéli Iffak el - hullottanak , és a' Népnek vitézeit a' fegyvernek jéle eméltette-meg ; a' midőn a' Nép az ellenségnek kezébe esvén , minthogy fededlme nem volna , fámki - vetésre viretett ; midőn a' Éolgák uralkodtanak ő rajta , és nem volna senki , a' ki őtet azoknak kezekből ki - ragadná ; a' midőn a' Éopó gyermekeknek nyelvek az ő inyekhez ragada a' Éomjúságnak miatta , és a' kisedek a' mikor kenyeret kérnének , senki nem találtaték , a' ki adna ő nékik ; a' midőn azok , a' kik gyönyörűséges étket éznek vala , az éhségnek miatta meg - halának az úttzákon. Egy Éóval , a' midőn az Izrael' Népe *Omnibus exhaustus jam casibus omnium egenus.* A' fokféle Éenvedéseknek nehéz terhe alatt el - fíradván , és mindeneknek segítségékről meg - fojtatván , az Asíriai Királyok' kegyetlenségének tárgyául egézzén ki - vala tétettetve. Ily keserves Éenvedéseiről azért a' maga hálaadó Énekében meg - emlékeztén az Izrael' Népe , avagy nem méltán panaszkodhatott e'képen ? *Gyakorta nyomorgattak engemet az én Ifiúságomtól fogva ! Az én hátamon fántottak a' fántók , és boffú barázdát vontak !*

De ne gondoljátok Sz. A' mintha az ISTEN O Testamentumi Anyafentegyházának terhesebb nyomorúságai tsupán tsak a' Babilóniai fogságban , és az Izrael' Népének abból lett meg - Éabadulása' alkalmatosságával vegezödenek volna el - egézzén. Vóltanak még az eddig töllem nem mindeneftől fogva , hanem tsak réÉ Éerint elő - Éámlált víÉontagságain kívül az Izrael' Népének több Éomorú változásai és nyomorúságai - is , a' melyek ő rajta a' Babilóniai fogság után sebefs viz módjára által - mentenek , a' melyekre látatik a' 'Sóltárt Író a' kezünk alatt lévő Igékben , sőt az egézz CXXIX - dik 'Sólarban tÉelozni , midőn a' Si-

a' Sionnak minden gyűlölről lett meg - szabadulását az ISTEN' Népének nagy lelki háládatossággal emlegeti. Ezek közzé számlálom én, egyebeket most el - halgatván, az Izrael' Népének azt a' Siralmas állapotját , a' melyre juttatták vala ötöt némely Görög Ország, Egyiptomi, és Siriai Királyok , azok között pedig nevezetesen amaz ISTEN' Népe ellen dühösködött, helytelen és utálatos maga viselkedésével maga után magának rossz hirt nevet szerzett *Antiochus Epiphanes* , a' ki északatlan kegyetlenségére, és éktelen tselekedeteire nézve *Antiochus Epimanes*nek - is nevezterik. Ha megdoldya akárki - is vóltaképen ennek a' 'Sidókon véghezvitt sok kegyetlenségeit ; ama' nevezetes vér feredőt, vagy vér ontást , a' mellyet szerzett Jérú'sálemben ; a' Jérú'sálemi Templomnak általa sok rendben és sok képen lett - megfertéztetetését, és fel - prédáltatását ; az ő álnok *praktikáit*, és erőszakos fogásait , a' melyek által a' 'Sidókat igyekezi vala az igaz ISTENnek esméretétől és tiszteletétől el - fordítani, és több ezekhez hasonló Istentelen tselekedeteit; ha, mondom, ezeket jól meg - gondolja akár ki - is , avagy nem azt mondja - é, hogy ezen tekintetre nézve - is méltán így kiálthatott - fel az Izrael' Népe? *Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifiúságomtól fogva! Az én bátamon fájtottak a' fájtók , és boszú barázdát vontanak !*

Le - írák Sz. A ! rövid summában, és a' mennyire az idő meg - engedé , ha egéskén nem - is, rék szerint legalább elő - számlálám az ISTEN O Testamentumi Anyaszentegyházának azokat a' nevezetesebb vizontagságait és szenvedéseit , a' melyekre láttatott szélni a' 'Sóltárt Író a' fel - olvasztatott Igékben, Ilyen kérdést támasztok már ti elötökbe: Gondolkodhattok - é valyon az ISTEN O Testamentumi követséges Népének terhesebb nyomorúságairól úgy , hogy ezetekbe ne jutnának egyérsmind az ISTENnek

nek azok a' nagyságos dölgei , a' melyeket tselekedett eleitől fogva a' maga Népével ? és hogy elmétekben ne örlődnek az a' kegyelmes gondviselelése az ISTENnek, a' melyre minden Népek és Nemzetek felett különösen méltóztatta eleitől fogva a' maga Népet ? mely érint , ha érinten meg - engedte - is Ő Felsege azt néha az ő ellenségeitől nyomorgattatni úgy - annyira, hogy ily keserves panakra méltán fakadharna: *Gyakorta nyomorgattak engemet az én Ifjúságomtól fogva ! Az én hátamon fántottak a' fántók, és boffú barázdát vontak !* Sóha mindazonáltal a' maga Népet úgy el - nem hagyta , hogy annak ideje-koránt való szabadulást ne nyújtott volna , és azt többire minden emberi reménység felett a' vékedelemnek torkából ki-ne ragadta volna ! a' mely kegyelmes szabadítását az ISTENnek az Izrael' Népé más helyeken - is ugyan, közelebről pedig ezen háláadó énekeiben nagy lelki örvendezéssel emlegeti , a'zal kívánván a' maga keserves panaszolkodását bé - fejezni: *Gyakorta nyomorgattak, úgy-mond engemet az én ifjúságomtól fogva: midazonáltal nékem semmit nem árthattak. Az én hátamon fántottak a' fántók, és boffú barázdát vontak. Az UR igaz, el - faggatta a' gonoszoknak köteleket !*

A'mely závaival a' 'Sóltárt Író, a' midőn t. i. az Izrael' Népének az ő ellenségeitől lett meg - szabadulását a' gonoszok' köteleinek el - faggattatásának példájában kívánja elő adni, akár tzelozott légyen a' fántásról véterett, és felyebb említett hasonlatosság érint való állásnak formáira , értvén azokat a' köteleket , vagy éjjökat, a' melyekkel kiváltképen Nap-keleten a' fántás közben fokbanak élni a' fántó - vető Emberek ; akár vigyázott - légyen azokra a' mérő spárgákra , vagy kötelekre , a' melyekkel a' fántó - földeket el - fokratk vala oztani ; akár azokra a' rab éjjákra, melyekkel a' foglyok fokbanak vala meg - kötöztetni, mind

mind tsak egy , minthogy a' 'Sóltárt Író ezen mesterséges
 állásnak formája által nem egyebet akart jelenteni , hanem
 az Izrael' Népe ellenségeinek hatalmát , és az ISTENnek
 Népén véghez - vitt fok kegyetlenségeit , a' mellyeket *kötelek-*
nek nevezéti alatt ad - elő: És így midőn azt mondja a' 'Sól-
 tárt Író , hogy *az ISTEN a' gonofoknak köteleket el - fag-*
gatta , azzal azt akarja ki - fejezni , hogy az ISTEN a' ma-
 ga Népe ellenségeinek hatalmát annyira meg - rontotta , és
 őket olyan állapotra juttatta , hogy az övéinek többé nem
 árthattak semmit - is , és rajtok tovább nem kegyetlenkedhettek.

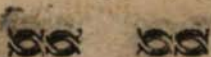
Ha már meg - gondolyuk az ISTENnek azokat a' nagy-
 ságos dólgaít , a' mellyeket ő Felsége az Egyiptomi fog-
 ságnak vas lántzai között nyögő Izrael' Népével tselekedett:
 mi módon *é*abadította légyen - meg abból a' hozzás és ter-
 hes rabságból a' maga Népét ; melly hatalmas kézzel hozta
 légyen - ki azt Egyiptomból ; mimódon rontotta - légyen-
 meg Faraónak minden hatalmát ! Ha elménkben forgatjuk
 az ISTENnek azt a' különös gond viseletét , mellynek ál-
 tala ő Felsége a' maga bújdosó Népét a' puhtában vezérlet-
 te , őltalmazta és védelmezte ! Ha meg - gondolyuk mit tse-
 lekedett légyen ő Felsége a' Kanaán földén a' maga Népé-
 nek ellenségeivel egy ideig a' Birák' , azután pedig az Izra-
 el' Királyainak idejében ! Ha meg - gondolyuk továbbá mely
 példáson büntette légyen - meg azokat az Asíriai Királyokat ,
 a' kik az Izrael' Népét oly fíralmas állapotra jutratták vala ,
 és mimódon *é*abadította légyen - meg a' Babilóniai LXX.
 Éztendőkig tartott keserves fogságból a' maga Népét ! Vé-
 gezetre miképen ditsóította légyen - meg az ISTEN a' ma-
 ga tsúdálatos *é*abadítását a' maga Népében , a' midőn az
 némely Egyiptomi és Siriai Királyoktól nyomorgattatnék , a'
 mellyeket én , minthogy el - hízem , hogy jól tudjtok ,
 hozzáfábban elő - befélleni *é*ükségesnek nem tartom : Ha

mondom mindezeket úgy a' mint illik, meg - gondoljuk ,
 vatyon kétségbe hozhatnók - é az ISTENnek azokat a' ke-
 gyelmes szabadításait , a' melyeket oly bizonyos és tsalha-
 tatlan jelek által meg - mutatott ö Felsége az O Testamen-
 tumban a' maga Népeinek , hogyha éintén néhányszor nyo-
 mattatnék - is az az ö ellenségeitől: azt mindazonáltal e-
 gééken el - nyomattatni soha - is meg-nem engette ; és ha
 éintén az ISTENnek Népe eleitől fogva ottan - ottan jutott
 legyen - is oly keserves állapotra , hogy méltán így pana-
 szolkozhatnék: *Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifiúságomtól
 fogva: mindazonáltal nekem semmit nem árthattak. Az én hátamon
 fántottak a' fántók, és hofjú barázdát vontak! tsú-
 dalaróson meg - szabadítván mindazonáltal ötet az ö ellen-
 ségeinek kezekből, és meg-mutatván ö néki azt, hogy ö tsak
 egyedül az ö Szabadító ISTENE , az ö keserves panaszolko-
 dását mindannyiszor örvendetes Allélújává változtatta , és a'
 maga Népeinek hájában ilyen gyönyörűséges újj Éneket adott.
 Gyakorta nyomorgattanak engemet az én ifiúságomtól fogva:
 mindazonáltal nekem semmit nem árthattak. Az én hátamon
 fántottak a' fántók, és hofjú barázdát vontak: Az UR igaz,
 el - faggatta a' gonoszoknak köteleket! Mintha mondotta
 volna az Izrael, Népe: Jóllehet gyakorta nyomorgattanak és
 üldöztenek legyen engemet az én ellenségeim az én ifiúsá-
 gomtól fogva: nekem mindazonáltal semmit - is nem árthar-
 tak ; és nóha ök sokszor oly kiméretlenül és kegyetlenül
 bántanak legyen - is én velem, és engemet oly terhes kefe-
 rüsséggel illettenek legyen - is, hogy énnékem úgy tettzenék,
 mintha ugyan épen az én hátamon fántanának, és az én
 testemen hofjú barázdákat vonnának: Az UR mindazonáltal,
 a' ki igaz és álhatatos a' maga Igéreteiben , el - faggatta a'
 gonoszoknak köteleket, és engemet az én ellenségimnek ha-
 talmától , és kegyetlenségeiktől tökéletesen meg - szabadított.*

Az

Az hól a' 'Sóltárt Iró Igaznak nevezvén az ISTENT, tze-
lozott rész érint az ISTENnek a' maga ígéreteiben való ál-
hatatóságára, rész érint pedig arra a' tökéletes fenségre,
mely érint, mint az emberek' tselekedeteinek igazán ítélő
Birája, nem nézheti az igazaknak nyomorgattatásokat, és meg-
nem engedheti, hogy az Istentelen el-nyelje a' nálánál
igazabbat, a' mint állott Habakuk a' maga Profétziájának
I. ső Réfében.

Ezek valának Sz. A! azok az dólgek, a' mellyeket az
Izrael' Népének ezen győzedelmi háláadó Énekéről lehere
rövideden elő-be-féllenem. De távol légyen hogy úgy gon-
dolkodjunk, mintha egyebeknek ki-rekeztésével az ISTEN
O Testamentumi Szövetséges Népének illett volna csak egye-
dül fájába ez a' háláadó Ének; sőt inkább úgy lázik,
hogy ha nem nagyobb, leg-alább hasonló jóssal
a' ma' valóságos Lelki Izrael, az ISTENnek Ujj Testamen-
umi Anyafentegyháza, és annak kerittésein belől lakozó
minden igaz Kerektény Ember ezt magáévá teheti, és lel-
kében örvendezvén, méltán így énekelhet: *Gyakorta nyom-
orgattanak engemet az én ifiúságomtól fogva. s. a' t.*

Ugyan - is ha meg-gondoljuk különöfön az ISTEN Ujj
Testamentumi Anyafentegyházának azokat a' Fatumait, és
fomorú változásait, a' mellyeken által - ment ifiúságától
vagy gyermekségétől, az az, attól az időtől fogva, hogy
a' KRISTUS és az Apostolok által fel-állítatott. Mit nem
tselekedtenek annak ellenségei, hogy azt nyomorgathatnák?
miket nem fenvedett ez a' Lelki Izrael, szabad légyen úgy
állanom! a' maga gyermekségének és ifiúságának idején
egy darabig a' 'Sídóktól, azután a' Pogány Fejedelmektől?
mely nagy kegyetlenséggel dühösködtenek ellene, és utól-
só pufkúlásra mely nagy igyekezettel kívánták őtet juttatni
az Istentelen Nérók, Domitianusok, Severusok, Deciusok,
Valerianusok, Diocletianusok, és mások! mely fíralmas ál-

lapotra juttatták ötet némelly Napkeleti és Északi Tartományokból Nap-nyúgotra ki-rohant, és a' Kerefétyéneket árviz módjára el-lepett Pogány Nemzetek! és ki-gyözné elő-éamlálni az ISTEN Ujj Testamentumi Anyafentegyházának mind azokat a' vízföntagságait, a' melyeken által-ment ifúságától vagy gyermekségétől fogva! Ha meg-gondoljuk ellenben, mely tsúdálatoson védelmezte és tartotta légyen-meg az ISTEN ennyi védelmek, és az ellenségnek ennyi ostromai között - is a' maga Népet, hogy a' midőn az ISTEN' Népének meg-esküött ellenségei el-követvén azon minden kegyetlenséget, azt hitetnék - el magokkal, hogy a' Kerefétyéni nevet el-törlötték, és *Diocletianus*sal egybe *triumphalis arcus*t kézfitternének magoknak ilyen *Inscription*oval: *Nomine Christianorum deleto. Superstitione Christi ubique deleta*; egyzeriben támasztott ő Felsége *Chlorus*okat, és *Constantinus*okat, a' kik által az ISTENnek Népe helyre állíratnék: Ha meg-gondoljuk továbbá az ISTENnek azokat a' nagyságos dölgaít, a' melyeket véghez-vitt a' maga Ujj Testamentumi Szövettséges Népének ama' fok ideig tartott terhes és únalmas lelki rabságából lett meg-éabadítása alkalmatosságával; mimódon éaggatta légyen-el annak vas lántzait, mimódon nyitott légyen az övéinek tágas kaput a' meg-éabadulásra, és mimódon éégyenítette légyen-meg a' maga Népének ellenségeit, a' kik azután - is nem éüntenek - meg azt keserüséggel illetni! És ha meg-gondoljuk végezetre az ISTENnek azt a' tsúdálatos *OEconomiá*ját, mely éerint ő Felsége a' maga Lelki Izraelét eleitől fogva úgy óltalmazta, és ma-is úgy védelmezi, hogy bátor gyakorta nyomorgatásék - is az, az ő ellenségeitől: azok mindazonáltal ő néki semmit - is nem árthatnak; sőt úgy látzik, és valósággal úgy-is van, hogy az ISTENnek Népe a' midőn e' Világ' háborúinak fanyarú éélvéféitől érdekel-

keltetik, akkor inkább nevededik, és erősítettik, úgymint a melynek mint egy természeti tulajdonsága az, a' mint régen állott egy Kegyes Atya: *Hoc habet proprium Ecclesia, dum persecutio-nes patitur, floret; dum premitur crescit; dum laeditur vincit; tunc stat, cum superari videtur.* (*) hogy midőn üldöztetik az Eklésia, leg - inkább akkor virágzik; a' midőn az ő ellenségeitől nyomorgattatik, akkor nevededik; a' midőn sértegettetik, akkor győzedelmeskedik; és akkor áll leg - jobban, mikor láttatik meg - győzettetni: Ezen előfámlált okokra nézve avagy nem méltán fájába illik - é az ISTEN Ujj Testamentumi Anyafentegyházának az Izrael' Népeinek ezen győzedelmi háláadó Éneke? *Gyakorta nyomorgattak engemet az én ifjúságomtól fogva. 's a' t.*

Az Hívekre nézve - is közönségesen avagy nem így vagy - é a' dolog? Nem gyakorta nyomorgattatik - é minden igaz Keresztény Ember az ő ifjúságától vagy gyermek-ségétől fogva, t. i. az ő meg-térésének és újjá - születésének áldott órájáról fogva? Ugyan - is ekkor fakadván - el az igaz Keresztény Ember végképen az ő kegyetlen Urától, az Ördögtől, a' ki nek éölglátjában rőtötte - vala eddig minden idejét, és más Kegyelmes URnak, a' JÉ'SUSnak éölglátjába bé - álván; ekkor mindjárt fel - támad ez a' pokolbéli sívó rivó kegyetlen Orofány; elő - vézi minden *praktikáit*, ellene élegezi a' maga kéz - ívét, és mérges nyilaival kezdi lövöldözni ötet; 's a' mikor ez a' gonof Lélek módot nem találhat abban, hogy maga éemély éerint tsatázzon az Hívekkal, a' maga *adjutantjait*, és fegyveres vitézeit, t. i. e' Világnak istentelen fiait és leányit állatja - elő, azokat támasztja - fel az Hívek ellen, és azoknak az han ílságnak minden - némü fegyveréit kezekbe adván, azok által ostromolya öket.

Nem külömben bánik az Hívekkal ez a' pokolbéli go-

(*) Hillarius de Trinitate.

noé Lélek, mint bánt vala régen Faraó az Izrael' Fiaival, a' kiknek midőn készülődéseket és el-menő éándékjokat észre-vette, leg-ottan az ő terheket meg-kettőzöztette, 's ő rajtok inkább kezdett kegyetlenkedni, és mikor látná, hogy Országából őket ki-falaztotta volna, fekereit és minden hadi-se-regét ellenek fel-kézíti, üldözi őket, 's egész igyekezettel azon vagyon, hogy ha külföldben nem, erőszakkal-is őket a' maga éölgalatjára-viészé-vihesse. Ez a' pokolbéli Faraó-is mikor vézi észre, hogy a' KRISTUSHoz igazán meg-tért bűnös el-pártolván ő tőle, és el-hagyván az ő éölgalatját a' KRISTUS' Zászlója alá által-állott, önéki pedig útolsó *Valét* mondott; akkor kezd inkább dühösködni ő ellene, akkor okádja - ki a' maga mérget; és ha látja, hogy kedves prédáját a' maga hálójából ki-fajasztotta, egybe-gyűjti ellene a' maga táborát, üldözi és fokképen ostromolya öter, 's minden kegyetlenséget el-követ rajta, hogyha fépen nem, leg-alább rútút - is a' maga pártjára viészé-álithassa.

Az ISTENnek *OEconomiája* - is, a' mint tudjátok, azt hozza magával, hogy az Hívek, míg e' Világ' kietlen pusztáján bújdosnak, a' külföld-külföld féle szenvedéseknek nehéz terhét hordozzák vállaikon, és a' Napnak hévségét, az az, az őket sanyargató, és üldöző minden féle ellenségnek nyomorgatásait szenvedjék egész életekben. Ugyan - is ők, minthogy annak pártján vagynak, és annak példáját igyekeznek követni, a' kit e' Világ nem akart meg-ésmérni, és nem kívánt bé-venni, valyon várhatnak - é e' Világ fiaitól és leányitól egyebet annál, a' mi történt az ő Édes Mestereken, t. i. gyakran üldöztetést, sanyargatást, és nyomorgatást? E' végre - is hivattattak az Hívek, hogy az e'féle szenvedések által az ISTEN Fiának ábrázatjához hasonlatosokká tétetessenek. Róm. VIII 29. úgy mint a' ki szenved-

*vedvén mi érettünk, példát bagyott minékünk, hogy az ő nyom-
dokit kövessük. 1Pét. II. 21.*

De ámbátor az igaz Kereftýén Ember az ISTENnek
bóls rendeléséből gyermekségétől és ifúságától fogva külö-
külömb féle szenvedésekre hivatott légyen - is, és az ő
ellenségeitől gyakorta nyomorgattasék - is: Azok minda-
zonáltal ő néki semmit - is nem árthatnak; sőt mint IS-
TENT éretőknek, mind azok ő néki javaira éolgnak, úgy
hogy ő ottan-ottan illjen vallást tégyen a' Sz. Dáviddal:
Jómra vagyon énnékem; hogy meg-sanyargattál engemet. 'Sólt.
CXIX. Másfelől pedig el-faggatván ISTEN a' gonofok-
nak kötelekt, es ő érette az ő ellenségein még az életben
boffút álván - azoknak hatalmaktól és kegyetlenségektől tö-
kéletesen meg-fabadítja öter; addig-is pedig, mig a' kereft-
viseléseknek nehéz terhe az ő vállait nyomja, azokat a' Jé-
'SUS Kereftének ereje által úgy meg-fenteli, s olyan kön-
nyüekké téti, hogy ugyan ditsekedjék még a' szenvedésekben-
is, és az ISTENről így énekeljen: -

Jóllehet néha meg - sanyargatott,
Sok kísértetet én réám botsátott,
Mint Kegyes Atya meg - ostorozott:
De ezzel engem' kezéhez tanított.
Másfelől ismét magához fogott,
Ellenségeimen értém boffút állott;
Hogy ezt hihessem sok példát adott
Azok közt, kiket ő meg - fabadított.

és az Izrael Népével egybe az ISTENnek kegyelmes faba-
ditásait e'képen magasztalja: *Gakorta nyomorgattak engem' az*
én ifúságomtól, vagy gyermekségemtől fogva: mindazonáltal
nékem semmit - is nem árthattak. Az én bátamon fántottak a'
fántók, és boffú barázdákat vontak. De az UR igaz, és
el - faggatta a' gonfoknak köteleket!

Láíjá.

Látjátok Sz. A ! hogy az ISTEN , ha fíntén megengedi -is a' maga válaftott Népét, és az övéit; az ő ellenségeitől nyomorgattatni , és üldöztetni , és ha fíntén láttatik -is néhánykor hafaftani a' maga kegyelmes fahadítását: ugyan tsak el - nem távózik végképpen mi töllünk, hanem hozzánk térvén, könyörül mi rajtunk; és idejekoránt való fahadítását nyújtván minékünk , tsalhatatlanul megmútítja azt , hogy Ő Felfége a' mi fahadító és meg - tartó ISTENünk , a' ki a' gonofoknak köteleket el - faggartya, és érettünk a' mi ellenségeinken boffút áll. Ő a' mi Góelünk , a' kinek ditséreteiről így énekel a' Sz. Dávid: *Az UR az én köfiklám, és én kövárom, én fahadítóm, én erőft ISTENem, és én erőfégem; ő benne bizom, én páifom, és az én fahaduláfomnak farva, én fel - magaftaltatáfom!* Sólt. XVIII. ψ 3.

Egy dólgot terjeftek már Sz. A ! tí elötökbe, 'a melyről, magatokba fálván, ti magatok tégyetek ítéletet. Mind-ezeket így értvén, nemde nem meg - menthetetlen tetemes hibája -é az tsak nem mindnyájunknak , hogy midön az ISTEN a' maga látogatásai és a' kereftvifeléseknek reánk való borsátása által a' maga Ortzáját egy kevésé el - fordítja mi töllünk, mi az ISTENnek fentséges akarátján , és böltf tettzésén gyakorta a' mi elméinket meg nem nyugtatjuk? nem gondolván - meg azt , hogy ha fíntén a' kereftvifelésekben és a' fzenvedések között ottan -ottan el - fókta légyen - is Ő Felfége magát mi töllünk rejteni: Ő mindazonáltal a' mi Szabadító ISTENünk. A' fzenvedéseknek süjját ugyan könyhúllatásainkal , és rendes határok között járó panafozkodátainkal másoknak jelenteni nem tsak hogy nem tilalmás dolog , sőt néhányfoz, úgy lártzik, hogy haftnos - is. *Eft et quaedam flere voluptas.* Jól efik sokfoz mintegy a' fíránkozás, és a' köny - húllatáfok gyakorta a' mi keferüségünknek árjait nem kevésé tsendefítik.

De ha a' mi könyhúllatásaink békételenséggel , és a' mi keserves panaszokodásaink a' mi elménknek nyughatatlanokodásával , és az ISTENi bölts gondviselésnek igazgatása ellen való zúgolódással vagynak egybe kötöttetve , oh mely végedelmes és ISTEN előtt utálatos meg - ke - ményedése ez a' mi leveinknek ! Hízem az Híveknek fenvedése ez életben nem hogy az ISTEN' Haragjának jele volna, sőt inkább az ISTEN' Szeretetének nyilván való bizonyossága: Mert azt mondja Sz. Pál, hogy a' kit az UR fere - tet , meg - dorgálja azt , meg - ostromoz pedig mindent , vala - kit fiává fogad. Sőt fattyagnak , nem pedig fjaknak neve - zi azokat, a' kik dorgálás, az az, fenvedések nélkül élnek e' Világon. Sid. XII. Az honnan Sz. Jakab Apostol ö - vendezésre serkengeti a' fenvedéseknek terhe alatt nyögő és nyomorúságban élő Híveket: Nagy öröm gyanánt tartásatok, úgymond , Atyámfiai , mikor külömb - külömb - féle kísértetek - be - estek ! Jak. I. 2. Erre nézve Sz. Pál - is a' Filipibéli Kereztényekkel , mint az ISTENnek kegyelembéli jó - téte - ményét és ajándékát , úgy emléltette a' fenvedést , és az ISTENnek dorgálását.

Ugyan is azért ad ő Felsége gyakorta minket a' mi el - lenségeinknek kezekbe oly véggel , hogy ő tollók nyomor - gattasunk , hogy inkább ragaszkodjunk ő hozzája , és el - ne szakadjunk ő tolle: Azért rejti - el néhánkor a' maga or - tázját bizonyos idejig mi tollunk , hogy inkább meg - ke - reksük és segítségül hívjuk ő Felségét , mint Szabadító és Meg - tartó ISTENünket: Azért enged gyakorra minket e' Világ' fiaitól és leányitól , mint meg - ahnyi tövissektől , ér - dekelteni , hogy meg - únván életünket , mint I'sák a' Kit - teuflok leányi miatt, a' mi Lelkünknek nyugodalmát a' mi Szerelmes Atyáknak és Szabadító ISTENünknek ölében ke - reksük. Vagy hogy rövidebben ki - mondjam a' dölgor a' Sz. Pállal: Az ISTEN a' mi bafnuunkra dorgál minket , hogy

véfesi léggyünk az ő Szentségének, és végezetre az igazságnak
tsendes gyümölcset adja azoknak a' kik abban gyakorolják ma-
gokat. 'Sid. XII. És óh mely éreztetés és boldog Ember az,
hogy a' Sz. Jakab Apostol szavait végyem szájamba, a' ki
kiszerttet fennved; mert minekutánna meg - próbáltatik, el-vé-
fi az életnek koronáját, melyet meg-ígért az UR az ötet fe-
retőknek ! Jak. I. 12.

Minthogy ily nagy haszna legyen Sz. A! a' szenvedé-
seknek, és az ISTEN ily drágálatos ígéreteket ígértett
a' keresztfelélésekhez, a' mellyeknek reánk való bocsátása ál-
tal magát mi töllünk bizonyos ideig el - szokta rejteni, mit
tselekedhetnénk valjon jobbat, mintha az ISTENnek édes
Atyai dorgálását békefényes - tűző lélekkel, és minden zú-
golódás nélkül, és örömmel szenvedjük; ha el - nem fá-
radunk Lelkünkben, mikor ő tölle dorgáltatunk, és ha az
ő Felsége dorgálását a' magunk meg - jobbitása és a' Szent
életnek gyakorlása által, a' mely annak mindenkor fő tze-
je fokott lenni, a' magunk hasznunkra kívánjuk fordítani?

A' mikor a' Bölts tetzéstű ISTEN a' mi ellenségeink-
nek kezekbe, és hatalmok alá ad - is minket, hogy ő töl-
lők nyomorgattassunk, keressük töredelmes és alázatos lé-
vel 's búzgó könyörgéseinkel ötet, mert ő meg - engedi
magát találatni mi töllünk. Ha e' Világ' bánat' Tenge-
rén a' mi életünknek sajkája annak árjaitól annyira ostromol-
tatik, hogy láttatásék egészen el - borítottatni, még akkor-is
el - ne tsüggedjünk; mert ha egy kevésse el - rejti - is magát
mi töllünk, úgy hogy mi ötet Szabadító ISTENünket nem
szemléltetvén, kételenítetünk - is a' Tanítványokkal így
kiáltani ő hozzája: URam tarts - meg minket, mert el - ve-
szünk ! Már. VIII. 25. ugyan csak idejénkoránt meg - jele-
nik ő a' mi segedelmünkre, meg-dorgálya a' feleket, és
a' Tengert, és tsendességyünk lézen minékünk. Ha láttatik-
is néhánykor késni a' maga segedelmével; ha nekünk úgy
tetzik

terzik-is, mintha halgatna ő, mintha veszteglene, mintha nem
jöne - el a' maga Szabadításával, és mintha nem figyelme-
ne a' mi kiáltásunknak favára, meg - ne fűnnyünk ama'
Kanaánbéli Akkionnyal fűntelen kiáltani ő hozzája, mert
végezetre meg - halgat ő minket. Ha néha gyengélkedik-is
a' mi hitünk, ő segítségkel léken a' mi hihetetlenségünknek;
mert ő a' meg-repedezett nád - fát nem rontja őfve, és a'
füstölő gyertya - belet nem ólja - ki. És hogy a' Sz. Ja-
kab Apostolnak intésével a' dolgot rövideden ki - fejezzem:
Például vegyétek Atyamfiai az háborúságban, és a' békeséges-
tülésben a' Prófétákat, kik állottanak az URnak Nevében.
Imé boldogoknak mondjuk azokat, kik háborúságot szenvednek,
A' Józnak türelését hallottátok, és minémü végét adta az UR
az ő nyomorúságának láttátok; mert igen irgalmas az UR, és
könyörülő. Jak. V. 10, 11.

Ez életben - is ugyan sokszor meg - mutatja Ő Felsége
a' maga Szabadítását minékünk; de sokkal inkább midőn a-
maz utolsó ellenséggel, az halállal szembe kelletik állanunk;
azután az ítéletben, tökéletesen pedig az ítélet után ama' ki-
mondhatatlan Mennyei dicsőségben, végképen meg-nyúg-
tatván és meg-Szabadítván minket mindennémü ellenségeink-
ről, ez életnek sokféle úalmaitól; és a' mi jajgatásainkat,
's keserves panaszkodásainkat örvendetes Allélujává változ-
tatván, meg - mutatja voltaképen minékünk azt, hogy ő a'
mi Szabadító ISTENünk. Bizonyára boldok Lélek az, a' ki
ez életben, még a' maga Mennyei Hazáján kívül bújdos-
ván, a' szenvedések' és a' keresztviselék' terhének hordozása
árral az ő Mennyei Szerelmes Atyjának kezéhez, és édes-
deden sujtoló vesztéjéhez úgy oktatta magát, hogy el-nem
fáradván lelkében, hírének felleivel fűntelen a' Szabadító IS-
TENre nézett.

És valyon nem az olyan boldog Lelkek' serege közzé

Émlélhetjük - é ezen, még testére nézve közöttünk múlatozó, de lelkére nézve már a' maga Szabadító ISTENéhez a' Mennyei örökké - tartó Ditsőségbe által - költözött Néhai Melóságos L. Baró M. Gy. *Monofori* KEMENY MIKLOS Urat ? a' kinek ha meg-gondoljuk, az egy Házasági Életnek tsendes békességén kívül, (a' melyei ötet a' Mennyei UR különösen meg - áldotta vala :) tsak nem egész életében az ő ellenségeitől szenvedett külömb - külömb féle nyomorgatásait, és háborúságait, és már a' bódog Halál által azoktól lett tökéletes meg - szabadulását, 's Meg - váltó és Szabadító JESUSának ölében talált tsendes Lelki nyugalomát, valyon nem méltán el - mondhatjuk - e' azt, hogy jóllehet gyakorta nyomorgatták légyen - is ötet az ő külömb - külömb-féle ellenségei *ifjúságától* vagy *gyermekességétől* fogva: azok mindazonáltal öneki semmit nem árhattak ? És náha azok gyakran oly nagy keferűséggel illették, és úgy annyira lövöldözték légyen - is ötet, hogy ő néki úgy tetzenék, mintha ugyan épen az ő hátán fántának, és bőfű *hárádát* vonnának: az UR midazonáltal, a' ki igaz, és változhatatlan a' maga ígéréteiben, el - faggatta az ő gonosz ellenségeinek *köteleket*, és ötet azoknak kegyetlenségektől egész - zen meg - szabadította.

Leg - alább ha én ezen Néhai Méltóságos Uri Férfinak éinte LIH. Éktendőkig folytatott Világi életének sok féle terheit és szenvedéseit elő - számolhatnám, és azokat miképpen szenvedte és hordozta légyen, voltaképen le - írhatnám, a' mellyeket most mondék, azoknak meg - mutatására tartozó erősségeket egy summában mind fel - találhatnám. De úgy tartom, hogy ti Sz. A. a' kik ő hozzája, akár a' verségnek, akár pedig a' felebaráti tiszta szeretetnek köteleivel voltatok köttetettve, azt én töllem most nem kívánnyatok, minthogy én nála nál sokkal jobban tudjátok. Sőt maga-

maga is ez az áldott Lélek, ha minden azokat az alkalmatos-
sággal hathatná is, tudom, hogy az eféle ditsérettel való
tönk-jenezésnek hamar el-nyező sütit épen nem illatozná.

Honnan és kitől vette legyen ez a' mi Kedves Halot-
tunk, mind Atyai, mind Anyai Ágon a' maga eredetét,
kisebbségnek elmerem lenni magamat, hogy sem mint ezen
Méltóságos Uri nagy Familiának Iok Mókra terjedett régi-
ségét, és máig is ritka érdemekkel, és nagyra küteit Uri
Férfiakkal tündöklő fényességét ti veletek vóltaképen em-
léltethessem. Jóbb is nekem arról halgatnom, mint sem
annak hathatatlan emlékezeret érdemlett ditséreteit és *prae-
rogativáit*, együgyü és alatt járó becédemmel meg-homál-
lyosítanom. A' helyett

Tégedet főlitalak-meg inkább, ezen b. e' Néhai Mélt-
óságos Uri Férfinak Éiveden valósággal komorú gyázt vi-
felő Kegyes Uri Özvegye, Méltóságos Gróf Tzegei WASS
KRISTINA Azzony, lengemet örök haládatólságra bel-kö-
telezett Kegyes jó Patrona Azzonyom. De valyon mit
mondjak Tenéked, és minémü vigasztalásoknak küfejére i-
gazítsalak Tégedet e' alig találhatom, fel? Mert mennél
ritkább páros élettel áldott vala meg *másod ízben* Tégedet
a' Mennyei Felség, annál bajosabbán lehet mostan nekem
hathatós vigasztalásnak Oláját találnom a' Te Éivednek ér-
zékeny sebeinek, és a' Te mostani igen terhes kísértéséged-
nek meg-enyhítésére. Mert igaz az:

Non dolor est major, quam cum violentia fati,
Unanimiti solvit corda ligata fide.

nem lehet nagyobb komorúságot még csak képzelni is, mint
a' mikor a' kegyetlen Halál ilyen titka és minden kép-
mutatás nélkül való példás zeretettel egybe-kötöttet Éive-
ket lakozt el egy mástól, mint a' minéműek a' Ti mit-
ká, és példát alig található XXIII. Éztendőkig follytatott

tsendes páros életetekben Ti benneek találtattanak. Ugyan-
tsak ha éintén az Ezékiás Szavai szerint *keserőséges kegyesség*
esett - is most Te rajtad, az az, igen nagy komorúság ta-
lált legyen - is Tégedet; vigasztaljad továbbra - is Magadat
azzal, hogy ezt a' szabados tettészü Mennyei UR selekde-
te Te veled, a' kinek Szentséges akaratián eddig elé min-
denkor meg - nyugtattad Te magadat. Épen ez a' Men-
nyei Felség enyhítse - is meg a' maga hathatós Mennyei vi-
gasztalásának Balsamom Olajjával a' Te éivednek terhes fáj-
dalmait! Vigasztalásodra meg - hagyatott kedveseidnek virág-
zó állapotjok által pótolja - ki mostani siralmidat, és a' Ke-
gyességet ostromolni szokott gonoszoknak, a' kik a' Te el-
hagyatott állapotodban Tégedet kegyességgel kívánnak il-
letni, köteleiket faggassa - el; meg - ítégyenitvén és ezeket
veztvén a' Te ellenségednek, hogy azok Tenéked semmit is
ne árthassanak!

Ezen mi Kedves Halottunknak el - hagyatott Kedves-
sei, és igen féltő Kintsei, életben lévő egyetlen egy Fija,
Méltóságos L. Bárá M. Gy. *Monostori* KEMÉNY SÁMUEL
Urú, nagyra éületett, és magad felől a' *Publicumnak* nagy
reménységet nyújtott felid terméketű Kegyes Uri Irfú! És é-
letben lévő egyetlen egy igen Kedves Leánya, Méltóságos
Lib. Baronissa KEMÉNY KRISTINA Azzony! és Életed
válastott Hiv Párja, Ő Nékik mind haláláig kedvét keresett
engedelmes Veje, Mél. Gróf és *Colonellus Bethleni* ifjabb
BETHLEN PÁL Ur! és egy pár igen Kedves Unokái, Mél.
Gróf *Berbleni* BETHLEN JULIÁNA és SÁRA Kis Azzony-
kák! A' Mennyei Ur, a' ki a' maga válastottinak Kegyes-
ségekben leg - inkább gyönyörködik, minden földi áldások
mellét a' maga drága Kegyelmeivel gazdagon ruházzon - fel
Titeket, hogy az embereknek meg - vezetett eskütsök között
is

is ki - tettö példás Kegyeiséggel , ISTENi félelemmel ,
és szent élettel mind végig tündökölhettek !

Ezen előttünk fekvő Kedves Uri Férfiúnak igen Ked-
ves Attyafiai !

Mélt. Gróf M. Gy. *Monostori* KEMÉNY LÁSZLO Ur,
a' Bóldogságos Szüzről neveztetni szokott Szöbögényi *Con-
vent*nek Mélt. Apát Ura; az Ekerergőmi *Metropolitana* Ekléfiá-
nak nagy érdemü Kanonokja, és Tornai *Archidiaconus* Ur !
Mélt. Gróf M. Gy. *Monostori* KEMÉNY FARKAS Ur, Fel-
séges és ditsőségesen Uralkodó Koronás Király Aézonyunk-
nak Udvari Arany Kötsos Komornyikja , és Erdélyi *Gubern-
ialis Actualis Intimus Consiliarius* ! és életed' igen Ked-
ves párja, Mélt. Gróf Götz *Rufkai* KORNIS MÁRIA Aéz-
ony ! Az Ur, a' kinek kezében vagyon az áldás , min-
den kellemetes áldásaival gazdagon koronázzon - meg 'Tite-
ket ; vigyázzon éüntelen a' Ti életetekre , és Mennyei
drága Kegyelmeivel végyen környül benneteket !

Mélt. L. Baró M. Gy. *Monostori* Ifiabb KEMÉNY SI-
MON Ur , a' Tsáfári és Apostoli Királlyi Felség' Arany
Költös Híve , és Nemes Fejér Vármegyének ritka ajándé-
kokkal ékeskedő nagy érdemü egyik Fő Ispánnya ! és É-
leted' igen kedves Párja , Mélt. Gróf *Tzegei* WASS KATA
Aézony ! Ama' leg-felségesebb Hatalmáság légyen a' Ti
életeteknek minden veszedelmek ellen óltalma ; elégelje-
meg az eddig elé Ti rajtatok sokszor meg-újjuált terhes ke-
serüségeket ; a' ti örömeteknek egére ne borsásfson kedvet-
lenségnek felleget , mind két rendbéli Mélt. Uri Kedvesei-
teket tartsa - meg a' Ti örömetekre , és nevelje őket a'
maga félelmében !

Mélt. L. Baró M. Gy. *Monostori* idősbb KEMÉNY SI-
MON Ur, és Mélt. L. Baró M. Gy. *Monostori* KEMÉNY
PÁL Ur , Nemes Kövár Vidéke' mostani érdemes Fő Ka-
pitán-

pitánnya ! Nem különben Mélt. L. Báró M. Gy. *Monstori* KEMÉNY GYÖRGY, IMRE, SIGMOND, és SÁMUEL Urak, és Életetek' Hív. Társai ! Egy Löval, a' Mélt. Kemény Familiában mind a' két Ágon lévő Vér. Herint való igaz Attyafiai, a' kik között vagytok Mélt. Gróf *Kis Rhédei* RHÉDEI DRUSIÁNA Azzony, Nehai Mélt. L. Baró M. Gy. *Monstori* KEMÉNY ADÁM Ur', sok terhes kefertiségeken által ment Kegyes Uri Özvegye ; és Mélt. Gróf *Széki* TELEKI JULIÁNA Azzony, ezen mi Kedves Halottunk' áldott emlékezetű Kedves Testvérének, Nehai Mélt. L. Baró M. Gy. *Monstori* KEMÉNY SIGMOND Urnak nagy kegyességi Uri Özvegye ! Továbbra is a' Mennyei UR légyen a' Ti Paisotok ; védelmezzén mindegy gonosz ellen Titeket, és mind Mennyei mind pedig földi áldásait bővességgel terjessze Ti réátok !

Mélt. *Status Act. Intimus, és Gubernialis Consiliarius* Ur, és az Erdélyi Mélt. Királyi Törvényes Táblának nagy böltségségi *Præsesse*, arany idökre méltó Uri Férfit, Mélt. Gróf *Bethleni* idösb. BETHLEN PÁL Ur' ! a' ki méltóztartván sok és nevezetes foglalatosságaid, és akadályaid között is ide lett jövedeleddel és jelen léteddél ezen mi Kedves emlékezetű Halottunknak temetési Pompáját meg - tisztelni, azzal az ő keferses évivü Mélt. Uri Özvegyét kivált képen való háládatosságra el. köteleztet ; és Életed igen Kedves és Kegyes Párja, Mélt. Gróf *Széki* TELEKI SÁRA Azzony ; nem különben maga iránt nagy reménységet nyújtott Mélt. Gróf Uri Kedvesetek, Mélt. Gróf *Bethleni* BETHLEN FARKAS Ur' ! Az Egeknek Királya a' maga különös vigyázásának erősi Várában tartson éüntelenül Titeket ; Mennyei Kegyelmeivel továbbra is erősítsen, és mindennemü javaival erősítsen benneteket !

Mélt. Gróf *Bethleni* BETHLEN ELEK Ur ; és Mélt. Gróf

Gróf *Camerarius* és *Vice-Colonellus Bethleni* Ifjabb BETHLEN GERGELY Ur; és életemek' igen Kedves Társai ! Nem különben Mélt. L. Baró *Losontzi* BÁNFFI FERENTZ Ur; Mélt. L. Baró *Losontzi* BÁNFFI SÁNDOR Ur; és Életemek' hiv Párjai ! Hasonlóképen Mélt. L. Baró *Losontzi* BÁNFFI LÁSZLO Ur; és Mélt. L. Baronissa *Losontzi* BÁNFFI KRISTINA Aéköny, Néhai Mélt. Gróf és *Regius Consiliarius* Tzegei WASS MIKLOS Ur' el-maradott Kegyes Uri Özvegye ! Légyetek mindnyájon áldottak az URtól; vigyázzon kegyelmes fémekkel mindenkor Ti réátok, és a' maga Kegyesméségének gazdagságát közölje mind végig Tíveletek !

Magyar Hazánknak Egen Tsillagok módjára régtől fogva fényesen tündöklő R. Sz. B. Mélt. Gróf *Széki* Teleki Familia ! Mélt. Gróf *Széki* TELEKI LÁSZLO *Status Act. Intimus és Gubernialis Consiliarius* Ur, nagy érdemekkel ékeskedő *Heros* ! és Hazánknak valóságos Ékessége, ritka Tudományú Uri Férfit, Mélt. Gróf és *Camerarius Széki* TELEKI JOSEF Ur, az Erdélyi Törvényes Mélt. Királyi Táblának nagy érdemű *Adsefara* ! Mélt. Gróf *Széki* TELEKI ESTER Aéköny, és Életemek' kedves Párja, Mélt. Gróf és *Camerarius Torotzkó Sz. Györgyi* TOROTZKAI SIGMOND Ur! Mélt. Gróf *Széki* TELEKI KLÁRA Aéköny, és Életemek' hiv Párja, Mélt. Gróf és Fő *Colonellus* WARTENSLEBEN Ur, és Mélt. Gróf Uri kedveseitek ! Nem különben Mélt. Gróf és Generális Idősebb Sz. TELEKI SÁMUEL Ur' úgy Mélt. *Gubernialis Consiliarius* Gróf *Széki* TELEKI KÁROLY Ur, Nemzetünknek Ékessége, és a' köz jónak elő-mozdítására küldetett *Heros* ! Hasonlóképen Mélt. Gróf *Széki* TELEKI IMRE Ur, az Erdélyi Törvényes Mélt. Királyi Táblának nagy érdemű *Adsefara*; Mélt. Gróf és *Camerarius Széki* TELLKI ADÁM Ur, Nemes Doboka Vármegyének di-

 ismeretesen kormányozó nagy Tudományú Fő Ispánnya! ritka
 Tudománnyal ékeskedő Mélt. Gróf és *Camerarius* Ifjabb Szé-
 ki TELEKI SÁMUFL Ur, Nemes Küküllő Vármegyének
 egyenes élvű és igazságot szerető nagy érdemű Fő Ispánnya!
 és Életek' válaftott hiv Tárfai; s mind a' két Ágon lévő
 Mélt. TELEKI Familiából való minden kedves Attyahai! i-
 de tartozván Mélt. Gróf *Iktari* BETHLEN KATA Azzony,
 Néhai Mélt. Gróf Széki TELEKI LAJOS Urnak nagy ke-
 gyességi Uri Özvegye; és mid a' két Nemen lévő Mélt.
 Gróf Uri Kedveseitek! Virágozzék dicsőségesen továbbra is
 e' mi Hazánkban a' Ti nagy méltóságú Uri Familiátok, és
 fáljanak egyen - egyen Ti reátok minden földi és Mennyei
 külséges áldások!

Ezen áldott emlékezetű kedves Halottunknak Zomorú
 Árvaságra jutott ritka kegyességi kedves Özvegyének kedves
 Testvérei! Mélt. Gróf Tzegei WASS GYÖRGY Ur, és Mélt.
 Gróf Tzegei WASS ADÁM Ur, Nemes belső *Szolnok* Vár-
 megyének nagy érdemű hasznos Fő Ispánnya! és Életek' Kedves
 Párjai, s mind a' két Nemen való Mélt. Gróf Uri Kedve-
 seitek! Nem különben Mélt. Gróf Tzegei WASS ANNA
 Azzony, Néhai Mélt. *Regius Consiliarius* WAJI ÁBRAHÁM
 Urnak el. maradott nagy Kegyességi Özvegye! Mélt. Gróf
 Tzegei WASS KATA Azzony, Mélt. Gróf N. *Ertse* Idősb
 TOLDALAGI LÁSZLO Urnak, az Erdélyi Torvényes M.
 Királyi Táblának nagy érdemekkel ékeskedő *Primarius Ad-
 fessor*ának Élete igen Kedves Párja! Mélt. Gróf Tzegei WASS
 JULIÁNA Azzony, Mélt. Gróf *Bethleni* BETLEN ELEK
 Ur Élete kegyes Tárfai; és Mélt. Gróf Uri Kedveseitek! A-
 ma Mennyei jó Atya végyen környül a' maga áldásaival
 benneteket; és adjon bővséggel Tinektek mind ez életre tar-
 tozó jókat, mind pedig a' következendő életre külségeské-
 pen meg - kívántató drága Kegyelmeiket!

Mélt.

Mélt. BÁNFI, BETHLEN, GYULAI, RHÉDEI, PRI-
NYI, KÁLAI, VITEZ, és KABOS Uri Familiák, melyekkel
ez a' mi Kedves emlékezetű Halottunk a' vérségnek kötelé-
vel egybe-volt köttetve! Virágzó bódog állapototok kívánt
hozzú időkre terjedjen, és az Egekből a' Jéhovának minden-
nemű áldásai bőv mértékben szalynak Ti réátok!

Valakik eddig elé ezen előttünk fekvő Kegyes Uri Fér-
fiúnak fépen ki-terjedett Jószágaiiban Tisztsegeket, és kü-
lömb - külömb Hivatalokat viseltetek, vagy akármely rendben
és állapotban ő mellette hasznos szolgálatot tettetek; hívséges
Szolgái, és szorgalmatos Jóbbágyai. Áldjon - meg az UR tite-
ket sorfotokhoz illendő minden éukséges jókkal, és a' maga
el-fogyhatatlan gazdagságaiból adjon rért tinéktek!

Végezetre minden renden lévő Sz. H! minekutánna a'
zenvedésekről, melyeknek mindnyájon hól kisebb hól nagyobb
mértékben alája vagyunk rekeztetve, és ez életnek sokféle vi-
kontagságairól Ti veletek együtt elmélkedtem; engedjétek-
meg kérlek, hogy a' bölts *Senecának* egy rövid, de hasznos
mondását némi-nemű változtatással Tinéktek ajánljam; a'ki
elméjében forgatván az emberi élet változandóságát, és annak
hamar el-enyésző rövid voltát, hogy t. i. minden embernek
meg-kell köstolni az Halálnak keferősegeit, és többire hamarébb,
hogy sem mint gondolnák, vagy kívánnák magok az emberek,
ilyen tanátsot ad: *Tota vita descendum est mori*, az az, Egész
életében, úgymond, tanuljon ki-ki meg-halni. Mi-is midön
látjuk, hogy éuletetésünktől fogva halálunk órájáig külömb-kü-
lömb-féle szenvedéseknek vagyunk tárgyul ki-tétetve: Valyon
egymásnak, és én most közelebből mit javalhatnék Tinéktek
inkább, mint ezt: *Tota vita discite pati*! Életeteknek minden
napjaiban tanuljatok szenvedni, hogy a' szenvedések, és a' bé-
keséges-térés által az ISTENFiának ábrázatjához lehetsétek
haszonlatosok. Á M E N.

AZ ELSŐ PREDIKATIOBAN

Esett nevezetesebb hibák.

- Levél 7. illabatu. *olvad.* illabatur.
Ugyanott minae *olvad* ruinae.
Levél 8. bort ad a' borért *olvad* bort ad a' borért.
Levél 9. melly, *olv.* mert.
Levél 11. ki-hanyták *olv.* ki-hányták.
Levél 15. állapója *olv.* állapotja.
Levél 16. éamlátharjuk. *olv.* éamlálhatjuk.
Levél 17. Humnusoknak. *olv.* Hunnusoknak.
Ugyan ott Sabéusok. *olv.* Sábéusok.
Levél 19. ad quo. *olv.* ad quae.
Levél 20. hajtok. *olv.* hajlok.
Levél 24. kóstóltatzt. *olv.* kóstoltaték.
Ugyan ott kérdik. *olv.* kérditek.
Levél 25. Bersákról. *olv.* Persákról.
Levél 31. fenvedrettek. *olv.* fenvedtetek.
Levél 33. Rörér. *olv.* Rörer.
Levél 35. közöl. *olv.* közzül.

